

ZAKON O KRIVIČNOM POSTUPKU REPUBLIKE SRPSKE

(*"Sl. glasnik RS", 53/2012, 91/2017, 66/2018 i 15/2021*)

DIO PRVI

I - OSNOVNE ODREDBE

1. Osnovna načela

Primjena pravila krivičnog postupka

Član 1

Ovim zakonom utvrđuju se pravila krivičnog postupka po kojima su dužni da postupaju sudovi, javni tužilac (u daljem tekstu: tužilac) i drugi učesnici u krivičnom postupku predviđeni ovim zakonom, kada postupaju u krivičnim stvarima.

Princip zakonitosti

Član 2

(1) Pravila utvrđena ovim zakonom treba da obezbijede da niko nevin ne bude osuđen, a da se učiniocu krivičnog djela izrekne krivična sankcija pod uslovima koje predviđa Krivični zakonik Republike Srpske (u daljem tekstu: Krivični zakonik) i drugi zakoni u kojima su propisana krivična djela u granicama koje određuje Krivični zakonik i zakonom propisanom postupku.

(2) Prije donošenja pravosnažne presude osumnjičeni, odnosno optuženi može biti ograničen u svojoj slobodi i drugim pravima samo pod uslovima koje određuje ovaj zakon.

(3) Krivičnu sankciju može učiniocu krivičnog djela izreći samo nadležni sud, odnosno sud kome je Sud Bosne i Hercegovine prenio vođenje postupka i to u postupku koji je pokrenut i sproveden po ovom zakonu.

Pretpostavka nevinosti i načelo in dubio pro reo

Član 3

(1) Svako se smatra nevinim za krivično djelo dok se pravosnažnom presudom ne utvrdi njegova krivica.

(2) Sumnju u pogledu postojanja činjenica koje čine obilježja krivičnog djela ili od kojih zavisi primjena neke odredbe krivičnog zakonodavstva, sud rješava odlukom na način koji je povoljniji za optuženog.

Ne bis in idem

Član 4

Niko ne može biti ponovo suđen za djelo za koje je već bio suđen pred sudom i za koje je donesena pravosnažna sudska odluka.

Prava lica lišenog slobode

Član 5

(1) Lice koje je lišeno slobode mora na maternjem jeziku ili jeziku koji razumije odmah biti obaviješteno o razlozima lišenja slobode i istovremeno prije prvog ispitivanja poučeno da nije dužno da daje iskaz, niti da odgovara na postavljena pitanja, da ima pravo da uzme branioca koga može sam poslije birati, kao i o tome da ima pravo da njegova porodica, konzularni službenik strane države čiji je državljanin ili drugo lice koje on odredi budu obaviješteni o njegovom lišenju slobode.

(2) Licu koje je lišeno slobode postaviće se branilac na njegov zahtjev ako prema svom imovnom stanju ne može snositi troškove odbrane.

Prava osumnjičenog, odnosno optuženog

Član 6

(1) Osumnjičeni već na prvom ispitivanju mora biti obaviješten o djelu za koje se tereti i o osnovima sumnje protiv njega i da svaki njegov iskaz može biti korišćen kao dokaz u daljem toku postupka.

(2) Osumnjičenom, odnosno optuženom mora se omogućiti da se izjasni o svim činjenicama i dokazima koji ga terete i da iznese sve činjenice i dokaze koji mu idu u korist.

(3) Osumnjičeni, odnosno optuženi nije dužan da iznese svoju odbranu niti odgovarati na postavljena pitanja.

Pravo na odbranu

Član 7

(1) Osumnjičeni, odnosno optuženi ima pravo da se brani sam ili uz stručnu pomoć branioca koga sam izabere.

(2) Ako osumnjičeni, odnosno optuženi sam ne uzme branioca, postaviće mu se branilac kada je to određeno ovim zakonom.

(3) Osumnjičenom, odnosno optuženom mora se obezbijediti dovoljno vremena za pripremanje odbrane.

Jezik i pismo

Član 8

(1) U krivičnom postupku u ravnopravnoj su upotrebi službeni jezici Republike Srpske - jezik srpskog naroda, jezik bošnjačkog naroda i jezik hrvatskog naroda. Službena pisma su ćirilica i latinica.

(2) Stranke, svjedoci i ostali učesnici u postupku imaju pravo da se služe maternjim jezikom ili jezikom koji razumiju. Ako lice ne razumije jedan od službenih jezika Republike Srpske, obezbijediće se usmeno prevođenje onoga što ono, odnosno drugi iznose, kao i isprava i drugog pisanog dokaznog materijala.

(3) O pravima iz stava 2. ovog člana poučiće se navedena lica prije prvog ispitivanja koja se tih prava mogu odreći ako znaju jezik na kome se vodi postupak. U zapisniku će se zabilježiti da je data pouka i izjava učesnika na datu pouku.

(4) Prevođenje obavlja sudski prevodilac.

Upućivanje i dostavljanje pismena

Član 9

(1) Pozive, odluke i druga pismena upućuje sud i drugi organi koji učestvuju u postupku na službenim jezicima iz člana 8. stav 1. ovog zakona.

(2) Podnesci se dostavljaju sudu i drugim organima koji učestvuju u postupku na službenim jezicima iz člana 8. stav 1. ovog zakona.

(3) Licu koje je lišeno slobode ili je u pritvoru, na izdržavanju kazne ili na obaveznom psihijatrijskom liječenju, odnosno obaveznom liječenju od zavisnosti, dostaviće se i prevod pismena iz st. 1. i 2. ovog člana, na maternjem jeziku ili jeziku koji razumije.

Zakoničnost dokaza

Član 10

(1) Zabranjeno je od osumnjičenog, optuženog ili od bilo kojeg drugog lica koje učestvuje u postupku iznuđivati priznanje ili kakvu drugu izjavu.

(2) Sud ne može zasnivati svoju odluku na dokazima pribavljenim povredama ljudskih prava i sloboda propisanih Ustavom i međunarodnim ugovorima, koje je ratifikovala Bosna i Hercegovina, niti na dokazima koji su pribavljeni bitnim povredama ovog zakona.

(3) Sud ne može zasnivati svoju odluku na dokazima koji su dobijeni na osnovu dokaza iz stava 2. ovog člana.

Pravo na odštetu i rehabilitaciju

Član 11

Lice koje je neopravdano osuđeno za krivično djelo ili je bez osnova lišeno slobode ima pravo na rehabilitaciju, pravo na naknadu štete iz budžetskih sredstava, kao i druga prava utvrđena zakonom.

Pouka o pravima Član 12

Osumnjičenog, odnosno optuženog ili drugo lice koje učestvuje u postupku koje bi iz neznanja moglo propustiti neku radnju u postupku ili da se zbog toga ne koriste svojim pravima, sud, tužilac i drugi organi koji učestvuju u postupku će poučiti o pravima koja im po ovom zakonu pripadaju i o posljedicama propuštanja radnje.

Pravo na suđenje bez odgađanja Član 13

(1) Osumnjičeni, odnosno optuženi ima pravo da u najkraćem razumnom roku bude izveden pred nezavisan i nepristrastan sud i da mu bude suđeno bez odgađanja.

(2) Sud je dužan da postupak sprovede bez odugovlačenja i onemogućiti svaku zloupotrebu prava koja pripadaju licima koja učestvuju u postupku.

(3) Trajanje pritvora mora biti svedeno na najkraće nužno vrijeme.

Jednakost u postupanju Član 14

(1) Sud je dužan da stranke i branioca tretira na jednak način i da svakoj od strana pruži iste mogućnosti u pogledu pristupa dokazima i njihovom izvođenju na glavnom pretresu.

(2) Sud, tužilac i drugi organi koji učestvuju u postupku dužni su da sa jednakom pažnjom ispituju i utvrđuju činjenice koje terete osumnjičenog, odnosno optuženog, ali i one koje mu idu u korist.

Slobodna ocjena dokaza Član 15

Pravo suda, tužioca i drugih organa koji učestvuju u krivičnom postupku da ocjenjuju postojanje ili nepostojanje činjenica nije vezano ni ograničeno posebnim formalnim dokaznim pravilima.

Princip akuzatornosti Član 16

(1) Krivični postupak se može pokrenuti i sprovesti samo po zahtjevu tužioca.

(2) Ako tužilac, nakon potvrđivanja optužnice, izjavi da odustaje od optužnice, oštećeni kao tužilac može preuzeti krivično gonjenje pod uslovima propisanim ovim zakonom.

Princip legaliteta krivičnog gonjenja Član 17

(1) Tužilac je dužan da preduzme krivično gonjenje ako postoje dokazi da je učinjeno krivično djelo, osim ako ovim zakonom nije drugačije propisano.

(2) Za pojedina krivična djela, kada je to propisano zakonom, tužilac može preduzeti krivično gonjenje samo na osnovu prijedloga oštećenog.

Posljedice pokretanja postupka Član 18

Kada je propisano da pokretanje krivičnog postupka ima za posljedicu ograničenje određenih prava, ove posljedice, ako ovim zakonom nije drugačije određeno, nastupaju potvrđivanjem optužnice, a za krivična djela za koja je propisana kao glavna kazna novčana kazna ili zatvor do pet godina - od dana kada je donesena osuđujuća presuda, bez obzira na to da li je postala pravosnažna.

Prethodna pitanja Član 19

(1) Ako primjena Krivičnog zakonika zavisi od prethodnog rješenja kakvog pravnog pitanja za čije je rješavanje nadležan sud u nekom drugom postupku ili neki drugi organ, sud, kada sudi u krivičnom predmetu, može sam riješiti i to pitanje prema odredbama koje važe za dokazivanje u krivičnom

postupku. Rješenje ovog pravnog pitanja od suda ima dejstvo samo za krivični predmet koji ovaj sud raspravlja.

(2) Ako je o takvom prethodnom pitanju već donio odluku sud u nekom drugom postupku ili neki drugi organ, takva odluka ne veže sud u pogledu ocjene da li je učinjeno djelo krivično djelo.

2. Značenje izraza

Osnovni pojmovi

Član 20

Osim ako ovim zakonom nije drugačije određeno, pojedini izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sljedeća značenja:

- a) osumnjičeni je lice za koje postoje osnovi sumnje da je učinilo krivično djelo,
- b) optuženi je lice protiv kojeg je jedna ili više tačaka u optužnici potvrđena, kao i lice za koje je povodom prijedloga za izricanje mjere bezbjednosti obaveznog psihijatrijskog liječenja određen glavni pretres,
- v) osuđeni je lice za koje je pravosnažnom odlukom suda utvrđeno da je krivično odgovorno za određeno krivično djelo ili da je počinilac protivpravnog djela koje je u zakonu određeno kao krivično djelo, osim ako se na osnovu odredaba Krivičnog zakonika smatra neosuđivanim,
- g) sudija za prethodni postupak je sudija koji u toku istrage postupa u slučajevima kada je to propisano ovim zakonom,
- d) sudija za prethodno saslušanje je sudija koji nakon podizanja optužnice postupa u slučajevima kada je to propisano ovim zakonom i koji ima ovlašćenja sudije za prethodni postupak,
- đ) stranke su tužilac, osumnjičeni, odnosno optuženi i osuđeni,
- e) supružnik i vanbračni supružnik su ona lica koja taj status imaju prema porodičnom pravu,
- ž) ovlašćeno službeno lice je lice koje ima odgovarajuća ovlašćenja unutar policijskih organa Republike Srpske, policijskih organa Bosne i Hercegovine, uključujući i Državnu agenciju za istrage i zaštitu i Graničnu policiju Bosne i Hercegovine, sudske policije, carinskih organa i poreskih organa. Ovlašćena službena lica su i stručni saradnici, odnosno istražioci tužilaštva koji rade po ovlašćenjima tužioca,
- z) oštećeni je lice kome je lično ili imovinsko pravo krivičnim djelom povrijeđeno ili ugroženo,
- i) pravna lica su javna preduzeća, udruženja, firme i druga privredna društva koja su kao takva definisana u Krivičnom zakoniku,
- j) istraga obuhvata aktivnosti preduzete od tužioca ili ovlašćenog službenog lica u skladu sa ovim zakonom, uključujući prikupljanje i čuvanje obavještenja i dokaza,
- k) unakrsno ispitivanje je ispitivanje svjedoka i vještaka od stranke, odnosno branioca koja nije pozvala svjedoka, odnosno vještaka,
- l) direktno ispitivanje je ispitivanje svjedoka i vještaka od stranke, odnosno branioca koja je pozvala svjedoka, odnosno vještaka,
- lj) osnovana sumnja je veći stepen sumnje zasnovan na prikupljenim dokazima koji upućuju na zaključak da je izvršeno krivično djelo,
- m) zabilješke i spisi su slova, riječi ili brojke ili njihov ekvivalent, zapisane rukom, otkucane pisaćom mašinom, odštampane, fotokopirane, fotografisane, zabilježene magnetskim impulsima, mehanički ili elektronski ili nekim drugim oblikom sakupljanja podataka,
- n) fotografije su fotografski, digitalni i rendgenski snimci, video-trake i filmovi,
- nj) original je spis ili snimak ili sličan ekvivalent kojim se ostvaruje isto dejstvo od lica koje ga piše, snima ili izdaje. Original fotografije uključuju negativ i sve kopije. Ako su podaci pohranjeni u

kompjuteru ili sličnom uređaju za automatsku obradu podataka, original je i svaki odštampani primjerak ili okom vidljivi pohranjeni podatak,

o) kopija je preslikavanje originala ili matrice, uključujući uvećanja ili umanjenja, mehaničkim ili elektronskim presnimavanjem, hemijskom reprodukcijom ili nekom drugom ekvivalentnom tehnikom kojom se precizno reprodukuje original,

p) telekomunikacijska adresa je svaki telefonski broj, linijski ili mobilni ili internet adresa koju posjeduje ili koristi određeno lice,

r) kompjuterski sistem je svaka sprava ili skup međusobno spojenih ili povezanih sprava, od kojih jedna ili više njih na osnovu programa automatski obrađuju podatke,

s) kompjuterski podaci označavaju svako iskazivanje činjenica, informacija ili koncepata u obliku prikladnom za obradu u kompjuterskom sistemu, uključujući i program koji je u stanju prouzrokovati da kompjuterski sistem izvrši određenu funkciju i

t) oštećeni kao tužilac je lice koje je pod uslovima propisanim ovim zakonom preuzelo krivično gonjenje kada tužilac nakon potvrđivanja optužnice izjavi da odustaje od optužnice.

3. Pravna pomoć i službena saradnja **Obaveza pružanja pravne pomoći i službene saradnje**

Član 21

(1) Svi sudovi u Republici Srpskoj dužni su da pruže pravnu pomoć sudu koji vodi krivični postupak.

(2) Svi organi vlasti u Republici Srpskoj dužni su da službeno sarađuju sa sudovima, tužiocem i drugim organima koji učestvuju u krivičnom postupku.

Pružanje pravne pomoći

Član 22

(1) Sud će uputiti zahtjev za pravnu pomoć, odnosno službenu saradnju nadležnom sudu, odnosno organu vlasti.

(2) Pružanje pravne pomoći i službena saradnja sprovode se bez naknade.

(3) St. 1. i 2. ovog člana primjenjuju se i na zahtjeve koje je tužilac uputio prema drugim organima vlasti u Republici Srpskoj.

II - NADLEŽNOST SUDA

1. Stvarna nadležnost i sastav suda

Opšta odredba

Član 23

Sudovi sude u krivičnim stvarima u granicama svoje stvarne nadležnosti određene zakonom.

Sastav suda

Član 24

(1) U prvom stepenu sudovi sude u vijećima sastavljenim od troje sudija, a za krivična djela za koja je propisana kao glavna kazna novčana kazna ili kazna zatvora do pet godina, u prvom stepenu sudi sudija pojedinac.

(2) U drugom i trećem stepenu sudi vijeće sastavljeno od troje sudija.

(3) O zahtjevu za zaštitu zakonitosti Vrhovni sud odlučuje u vijeću sastavljenom od pet sudija.

(4) Sudija za prethodni postupak, sudija za prethodno saslušanje, predsjednik suda i predsjednik vijeća odlučuju u slučajevima predviđenim u ovom zakonu.

(5) U vijeću sastavljenom od troje sudija sud odlučuje o žalbama protiv rješenja kada je to određeno ovim zakonom i donosi druge odluke van glavnog pretresa.

(6) U vijeću sastavljenom od troje sudija sud odlučuje i o zahtjevu za ponavljanje postupka.

2. Mjesna nadležnost

Forum delicti commissi

Član 25

(1) Mjesno nadležan je sud na čijem području je krivično djelo izvršeno ili pokušano.

(2) Ako je krivično djelo izvršeno ili pokušano na područjima raznih sudova ili na granici tih područja ili je neizvjesno na kom je području izvršeno ili pokušano, nadležan je onaj od sudova koji je prvi potvrdio optužnicu, a ako optužnica nije potvrđena - sud koji je prvi primio optužnicu na potvrđivanje.

Nadležnost ako je krivično djelo učinjeno na domaćem brodu ili domaćem vazduhoplovu

Član 26

Ako je krivično djelo učinjeno na domaćem brodu ili domaćem vazduhoplovu dok se nalazi u domaćem pristaništu, nadležan je sud na čijem području se nalazi to pristanište. U ostalim slučajevima kada je krivično djelo učinjeno na domaćem brodu ili domaćem vazduhoplovu, nadležan je sud na čijem se području nalazi matična luka broda, odnosno vazduhoplova ili domaće pristanište u kome se brod, odnosno vazduhoplov prvi put zaustavi.

Posebna nadležnost

Član 27

(1) Ako nije poznato mjesto izvršenja krivičnog djela ili ako je to mjesto van teritorije Republike Srpske, nadležan je sud na čijem području osumnjičeni, odnosno optuženi ima prebivalište ili boravište.

(2) Ako je sud na čijem području osumnjičeni, odnosno optuženi ima prebivalište ili boravište već počeo postupak, on ostaje nadležan i ukoliko se saznalo za mjesto izvršenja krivičnog djela.

(3) Ako nije poznato mjesto izvršenja krivičnog djela ni prebivalište ili boravište osumnjičenog, odnosno optuženog ili se oba mjesta nalaze van teritorije Republike Srpske, nadležan je sud na čijem se području osumnjičeni, odnosno optuženi uhvati ili se sam prijavi.

Nadležnost za krivična djela

Član 28

Ako je neko lice učinilo krivična djela u Republici Srpskoj i van teritorije Republike Srpske, a između tih djela postoji međusobna veza i isti dokazi, nadležan je sud koji je nadležan za krivično djelo učinjeno u Republici Srpskoj.

Forum ordinatum

Član 29

Ako se prema odredbama ovog zakona ne može ustanoviti koji je sud mjesno nadležan, Vrhovni sud će odrediti jedan od stvarno nadležnih sudova pred kojim će se sprovesti postupak.

3. Spajanje i razdvajanje postupka

Spajanje postupka

Član 30

(1) Ako je isto lice optuženo za više krivičnih djela, pa je za neka od tih djela nadležan niži, a za neka viši sud, nadležan je viši sud, a ako su nadležni sudovi iste vrste, nadležan je onaj sud koji je po zahtjevu ovlaštenog tužioca prvi počeo postupak, a ako postupak još nije počeo - sud kome je prvo podnesen zahtjev za pokretanje postupka.

(2) Prema odredbama stava 1. ovog člana određuje se nadležnost i u slučaju ako je oštećeni istovremeno učinio krivično djelo prema optuženom.

(3) Za saizvršioce je nadležan, po pravilu, sud koji je kao nadležan za jednog od njih prvi počeo postupak.

(4) Sud koji je nadležan za izvršioca krivičnog djela nadležan je, po pravilu, i za saučesnike, prikrivače, lica koja su pomogla učiniocu poslije izvršenja krivičnog djela, kao i za lica koja nisu prijavila pripremanje krivičnog djela, izvršenje krivičnog djela ili učinioca.

(5) U svim slučajevima iz st. 1. do 4. ovog člana sprovede se, po pravilu, jedinstveni postupak i donijeti jedna presuda.

(6) Sud može odlučiti da se sprovede jedinstveni postupak i donese jedna presuda i u slučaju kada je više lica optuženo za više krivičnih djela, ali samo ako između izvršenih krivičnih djela postoji međusobna veza. Ako je za neka od ovih krivičnih djela nadležan viši, a za neka niži sud, jedinstveni postupak može se sprovesti samo pred višim sudom.

(7) Sud može odlučiti da se sprovede jedinstveni postupak i donese jedna presuda ako se pred istim sudom vode odvojeni postupci protiv istog lica za više krivičnih djela ili protiv više lica za isto krivično djelo.

(8) O spajanju postupka odlučuje sud koji je nadležan za sprovođenje jedinstvenog postupka. Protiv rješenja kojim je određeno spajanje postupka ili kojim je odbijen prijedlog za spajanje, nije dopuštena žalba.

Razdvajanje postupka

Član 31

(1) Sud koji je prema članu 30. ovog zakona nadležan može iz važnih razloga ili iz razloga cjelishodnosti do završetka glavnog pretresa odlučiti da se postupak za pojedina krivična djela ili protiv pojedinih optuženih razdvoji i posebno dovrši.

(2) Rješenje o razdvajanju postupka donosi sudija, odnosno vijeće, nakon saslušanja stranaka i branioca.

(3) Protiv rješenja kojim je određeno razdvajanje postupka ili kojim je odbijen prijedlog za razdvajanje postupka nije dopuštena žalba.

4. Prenošnje mjesne nadležnosti Određivanje drugog stvarno nadležnog suda

Član 32

(1) Kada je nadležni sud iz pravnih ili stvarnih razloga spriječen da postupa, dužan je da nakon saslušanja stranaka i branioca o tome obavijesti neposredno viši sud koji će odrediti drugi stvarno nadležni sud na svom području.

(2) Protiv rješenja iz stava 1. ovog člana nije dopuštena žalba.

Prenošnje vođenja postupka

Član 33

(1) Vrhovni sud može za vođenje postupka odrediti drugi stvarno nadležan sud ako postoje važni razlozi.

(2) Rješenje u smislu stava 1. ovog člana, protiv koga nije dopuštena žalba, može se donijeti na prijedlog sudije za prethodni postupak, sudije za prethodno saslušanje, sudije ili predsjednika vijeća ili na prijedlog jedne od stranaka ili branioca.

5. Posljedice nenadležnosti

Dužnost da se pazi na nadležnost i posljedice nenadležnosti

Član 34

(1) Sud je dužan da pazi na svoju stvarnu i mjesnu nadležnost i čim primijeti da nije nadležan proglasiće se nenadležnim i po pravosnažnosti rješenja uputiće predmet nadležnom sudu.

(2) Ako u toku glavnog pretresa sud ustanovi da je za suđenje nadležan niži sud, neće dostaviti predmet tom sudu, nego će sam sprovesti postupak i donijeti odluku.

(3) Nakon što optužnica bude potvrđena, sud se ne može proglasiti mjesno nenadležnim niti stranke mogu isticati prigovor mjesne nenadležnosti.

(4) Nenadležni sud je dužan da preduzme one radnje u postupku za koje postoji opasnost od odgađanja.

Pokretanje postupka za rješavanje sukoba nadležnosti

Član 35

(1) Ako sud kome je predmet ustupljen kao nadležnom smatra da je nadležan sud koji mu je predmet ustupio ili neki drugi sud, pokrenuće postupak za rješavanje sukoba nadležnosti.

(2) Kada je povodom žalbe protiv odluke prvostepenog suda kojom se ovaj proglasio nenadležnim odluku donio drugostepeni sud, za tu odluku vezan je o pitanju nadležnosti i sud kome je predmet ustupljen ako je drugostepeni sud nadležan za rješavanje sukoba nadležnosti između tih sudova.

Rješavanje sukoba nadležnosti

Član 36

(1) Sukob nadležnosti između sudova rješava zajednički neposredno viši sud.

(2) Prije nego što donese rješenje povodom sukoba nadležnosti, sud će zatražiti mišljenje stranaka i branioca. Protiv ovog rješenja žalba nije dopuštena.

(3) Dok se ne riješi sukob nadležnosti između sudova, svaki od njih dužan je da preduzme one radnje u postupku za koje postoji opasnost od odgađanja.

III - IZUZEĆE

Razlozi za izuzeće

Član 37

Sudija ne može vršiti sudijsku dužnost:

a) ako je oštećen krivičnim djelom,

b) ako mu je osumnjičeni, odnosno optuženi, njegov branilac, tužilac, oštećeni, njegov zakonski zastupnik ili punomoćnik, bračni, odnosno vanbračni drug ili srodnik po krvi u pravoj liniji do bilo kog stepena, u pobočnoj liniji do četvrtog stepena, a po tazbini do drugog stepena,

v) ako je sa osumnjičenim, odnosno optuženim, njegovim braniocem, tužiocem ili oštećenim u odnosu staraoca, štíćenika, usvojioca, usvojenika, hranioca ili hranjenika,

g) ako je u istom krivičnom predmetu učestvovao kao sudija za prethodni postupak, sudija za prethodno saslušanje ili je postupao kao branilac, zakonski zastupnik ili punomoćnik oštećenog, odnosno tužioca, ili je saslušan kao svjedok ili kao vještak,

d) ako je u istom predmetu učestvovao u donošenju odluke koja se pobija pravnim lijekom i

đ) ako postoje okolnosti koje izazivaju razumnu sumnju u njegovu nepristrasnost.

Izuzeće po zahtjevu stranke ili branioca

Član 38

(1) Izuzeće predsjednika suda i sudije može tražiti stranka ili branilac.

(2) Stranke i branilac mogu podnijeti zahtjev za izuzeće do početka glavnog pretresa, a ako su za razlog izuzeća iz člana 37. t. a) do đ) ovog zakona saznale kasnije, zahtjev podnose odmah po saznanju.

(3) Zahtjev za izuzeće sudije višeg suda stranke i branilac mogu staviti u žalbi ili u odgovoru na žalbu.

(4) Stranka i branilac mogu tražiti izuzeće samo poimenično određenog sudije, odnosno predsjednika vijeća koji u predmetu postupa.

(5) Stranke i branilac dužni su da u zahtjevu navedu okolnosti zbog kojih smatraju da postoji neki od zakonskih osnova za izuzeće. U zahtjevu se ne mogu ponovo navoditi razlozi koji su isticali u ranijem zahtjevu za izuzeće koji je odbijen.

Postupak za izuzeće

Član 39

(1) Sudija, čim sazna da postoji neki od razloga za izuzeće iz člana 37. t. a) do d) ovog zakona, dužan je da prekine svaki rad na tom predmetu i da o tome obavijesti predsjednika suda. Ako sudija smatra da postoje okolnosti iz člana 37. tačka đ) ovog zakona, obavijestiće o tome predsjednika suda, koji će mu odrediti zamjenu.

(2) O izuzeću sudije iz stava 1. ovog člana odlučuje predsjednik suda.

Odlučivanje po zahtjevu za izuzeće **Član 40**

(1) O zahtjevu za izuzeće iz člana 38. ovog zakona odlučuje predsjednik suda.

(2) Ako se traži samo izuzeće predsjednika suda, odluku o izuzeću donosi predsjednik neposredno višeg suda, a ako se traži izuzeće predsjednika Vrhovnog suda, odluka se donosi na opštoj sjednici tog suda.

(3) Prije donošenja rješenja o izuzeću pribaviće se izjava sudije, odnosno predsjednika suda, a po potrebi sprovede se i drugi izviđaji.

(4) Protiv rješenja kojim se usvaja ili odbija zahtjev za izuzeće nije dopuštena žalba.

(5) Ako je zahtjev za izuzeće iz člana 37. tačka đ) ovog zakona podnesen poslije početka glavnog pretresa ili ako je postupljeno protivno odredbama člana 38. st. 4. i 5. ovog zakona, zahtjev će se odbaciti u cjelini, odnosno djelimično. Rješenje kojim se zahtjev odbacuje donosi vijeće iz člana 24. stav 5. ovog zakona. U donošenju tog rješenja ne može učestvovati sudija čije se izuzeće traži. Protiv rješenja kojim se zahtjev odbacuje nije dopuštena žalba.

Valjanost radnji preduzetih nakon podnošenja zahtjeva za izuzeće **Član 41**

Kada sudija sazna da je podnesen zahtjev za njegovo izuzeće, dužan je da odmah obustavi svaki rad na predmetu, a ako je riječ o izuzeću iz člana 37. tačka đ) ovog zakona, može do donošenja rješenja o zahtjevu preduzimati samo one radnje za koje postoji opasnost od odgađanja.

Izuzeće tužioca i drugih učesnika u postupku **Član 42**

(1) Odredbe o izuzeću sudije shodno će se primjenjivati i na tužioce i lica koja su na osnovu zakona ovlašćena da tužioca zastupaju u postupku, zapisničare, sudske tumače, stručna lica i na vještace - ako za njih nije nešto drugo određeno.

(2) O izuzeću tužioca odlučuje glavni tužilac, o izuzeću glavnog okružnog tužioca odlučuje glavni republički tužilac, a o izuzeću glavnog republičkog tužioca odlučuje kolegijum tužilaca Republičkog tužilaštva.

(3) O izuzeću zapisničara, tumača, stručnog lica i vještaka odlučuje vijeće, predsjednik vijeća ili sudija, a do podizanja optužnice - tužilac.

(4) Kada ovlašćena službena lica preduzimaju istražne radnje na osnovu ovog zakona, o njihovom izuzeću odlučuje tužilac. Ako prilikom preduzimanja ovih radnji učestvuje zapisničar, o njegovom izuzeću odlučuje službeno lice koje preduzima radnju.

IV - TUŽILAC **Prava i dužnosti tužioca** **Član 43**

(1) Osnovno pravo i dužnost tužioca je otkrivanje i gonjenje učinilaca krivičnih djela.

(2) Tužilac ima pravo i dužnost da:

a) odmah nakon saznanja da postoje osnovi sumnje da je učinjeno krivično djelo, preduzme potrebne mjere u cilju njegovog otkrivanja i sprovođenja istrage, pronalaženja osumnjičenog, rukovođenja i nadzora nad istragom, kao i radi upravljanja aktivnostima ovlašćenih službenih lica koji pronalaze osumnjičenog i prikupljaju izjave i dokaze,

b) sprovede istragu u skladu sa ovim zakonom,

v) daje imunitet u skladu sa članom 149. ovog zakona,

g) zahtijeva dostavljanje informacija od državnih organa, preduzeća, pravnih i fizičkih lica u Republici Srpskoj,

- d) izdaje pozive i naredbe i predlaže izdavanje poziva i naredbi u skladu sa ovim zakonom,
- đ) naredi ovlašćenom službenom licu da izvrši naredbu izdatu od suda u skladu sa ovim zakonom,
- e) utvrđuje činjenice potrebne za odlučivanje o imovinskopravnom zahtjevu u skladu sa članom 107. ovog zakona,
- ž) predlaže izdavanje kaznenog naloga u skladu sa članom 358. ovog zakona,
- z) podiže i zastupa optužnicu pred sudom,
- i) izjavljuje pravne lijekove i
- j) obavlja i druge poslove određene zakonom.

(3) U skladu sa st. 1. i 2. ovog člana, svi organi koji učestvuju u istrazi dužni su da o svakoj preduzetoj radnji obavijeste tužioca i da postupe po svakom njegovom zahtjevu.

Preduzimanje radnji

Član 44

Tužilac preduzima sve radnje u postupku za koje je po zakonu ovlašćen sam ili posredstvom lica koja su na osnovu zakona obavezna da postupaju po njegovom zahtjevu u krivičnom postupku.

Sukob nadležnosti

Član 45

Sukob nadležnosti između tužilaštava rješava glavni republički tužilac.

Princip mutabiliteta

Član 46

Tužilac može odustati od gonjenja do završetka glavnog pretresa, a pred višim sudom - kada je to predviđeno ovim zakonom.

IVa - OŠTEĆENI I OŠTEĆENI KAO TUŽILAC

1. Oštećeni

Prava oštećenog

Član 46a

(1) Oštećeni ima pravo da:

- a) podnese prijedlog i dokaze za ostvarivanje imovinskopavnog zahtjeva i da predloži privremene mjere za njegovo obezbjeđenje,
- b) ukaže na činjenice i predlaže dokaze koji su od važnosti za predmet dokazivanja,
- v) angažuje punomoćnika iz reda advokata,
- g) razmatra spise i razgleda predmete koji služe kao dokaz,
- d) bude obaviješten o nesprovođenju istrage, o pokretanju istrage, o obustavi istrage, o povlačenju optužnice ili o odustanku tužioca od optužnice,
- đ) podnese pritužbu kada je to ovim zakonom određeno,
- e) bude poučen o mogućnosti da preuzme krivično gonjenje i zastupa optužnicu kada je to ovim zakonom određeno,
- ž) prisustvuje prepretresnom ročištu,
- z) prisustvuje glavnom pretresu,
- i) podnese žalbu protiv odluke o troškovima krivičnog postupka i imovinskopravnom zahtjevu,
- j) bude obaviješten o ishodu postupka i da mu se dostavi pravosnažna presuda i
- k) preduzima druge radnje kada je to određeno ovim zakonom.

(2) Oštećenom se može uskratiti pravo da razmatra spise i razgleda predmete ako je riječ o spisima i predmetima čije bi otkrivanje moglo dovesti u opasnost cilj istrage.

(3) Tužilac i sud će upoznati oštećenog sa pravima iz stava 1. ovog člana.

Pritužba oštećenog

Član 46b

(1) Ako tužilac donese naredbu o nesprovođenju istrage, obustavi istragu, ili odustane od krivičnog gonjenja do potvrđivanja optužnice, dužan je da u roku od osam dana od dana donošenja naredbe o tome obavijesti oštećenog i pouči oštećenog da može podnijeti pritužbu glavnom okružnom tužiocu.

(2) Oštećeni ima pravo da podnese pritužbu u roku od osam dana od dana kada je primio obavještenje i pouku iz stava 1. ovog člana. Ako oštećeni nije primio obavještenje i pouku iz stava 1. ovog člana, može da podnese pritužbu u roku od tri mjeseca od dana kada je tužilac donio naredbu o nesprovođenju istrage, obustavio istragu, ili odustao od krivičnog gonjenja.

(3) Glavni okružni tužilac će u roku od 30 dana, a u složenim predmetima do tri mjeseca od dana prijema pritužbe iz stava 2. ovog člana, pritužbu odbiti, usvojiti ili odbaciti rješenjem, protiv kojeg je dozvoljen prigovor glavnom republičkom tužiocu u roku od osam dana od dana prijema rješenja.

(4) Glavni republički tužilac će u roku od 30 dana, a u složenim predmetima do tri mjeseca od dana prijema prigovora, odlučiti o prigovoru na rješenje iz stava 3. ovog člana. Rješenjem kojim se usvaja prigovor, glavni republički tužilac će izdati obavezujuće uputstvo postupajućem tužiocu da preduzme, odnosno da nastavi krivično gonjenje.

(5) Glavni republički tužilac će u roku od 30 dana, a u složenim predmetima do tri mjeseca od dana prijema pritužbe, odlučiti po pritužbama u predmetima Posebnog odjeljenja za suzbijanje korupcije, organizovanog i najtežih oblika privrednog kriminala.

(6) Protiv rješenja glavnog republičkog tužioca, prigovor nije dozvoljen.

(7) Oštećeni ima pravo da podnese pritužbu glavnom okružnom tužiocu zbog trajanja postupka, kada istraga nije završena u novom roku koji je odredio glavni okružni tužilac (član 233. stav 4) i ako optužnica ne bude podignuta ni u dodatnom roku koji je odredio glavni tužilac (član 241. stav 3).

Preuzimanje krivičnog gonjenja od oštećenog

Član 46v

(1) Ako tužilac nakon potvrđivanja optužnice izjavi da odustaje od optužnice, sud će pitati oštećenog da li hoće da preuzme krivično gonjenje i zastupa optužnicu. Ako oštećeni nije prisutan, sud će ga u roku od osam dana obavijestiti o odustanku tužioca od optužnice i poučiti ga da može da se izjasni da li hoće da preuzme krivično gonjenje i zastupa optužnicu.

(2) Oštećeni je dužan da se odmah ili u roku od osam dana od dana kada je primio obavještenje i pouku iz stava 1. ovog člana izjasni da li hoće da preuzme krivično gonjenje i zastupa optužnicu, a ako nije primio obavještenje i pouku, u roku od tri mjeseca od dana kada je tužilac izjavio da odustaje od optužnice.

(3) Ako oštećeni izjavi da preuzima krivično gonjenje, sud će nastaviti, odnosno odrediti glavni pretres. U slučaju da se oštećeni ne izjasni u roku iz stava 2. ovog člana ili izjavi da ne želi da preuzme krivično gonjenje, sud donosi rješenje o obustavi postupka, odnosno presudu kojom se optužba odbija.

(4) Ako oštećeni nije prisutan na prepretresnom ročištu ili glavnom pretresu, a uredno je pozvan, ili mu se poziv nije mogao uručiti zbog neprijavlivanja sudu promjene adrese prebivališta ili boravišta, smatra se da neće da nastavi krivično gonjenje i sud donosi rješenje o obustavi postupka, odnosno presudu kojom se optužba odbija.

Prijedlog za krivično gonjenje

Član 46g

(1) Za krivična djela za koja se goni po prijedlogu oštećenog, prijedlog se podnosi nadležnom tužiocu.

(2) Prijedlog za krivično gonjenje podnosi se u roku od tri mjeseca od dana kada je oštećeni saznao za krivično djelo i izvršioca krivičnog djela.

(3) Ako je oštećeni podnio prijavu ili prijedlog za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva u krivičnom postupku, smatra se da je time podnio i prijedlog za krivično gonjenje.

(4) Ako je krivičnim djelom oštećeno više lica, krivično gonjenje će se preduzeti, odnosno nastaviti po prijedlogu bilo kog oštećenog.

Dužnost oštećenog

Član 46d

Oštećeni, kao i njegov zakonski zastupnik i punomoćnik dužni su da o svakoj promjeni adrese prebivališta ili boravišta obavijeste tužioca ili sud pred kojim se vodi krivični postupak.

Zakonski zastupnik oštećenog

Član 46đ

Ako je oštećeni dijete ili lice koje je potpuno lišeno poslovne sposobnosti, njegov zakonski zastupnik je ovlašten da daje sve izjave i da preuzima sve radnje na koje je po ovom zakonu ovlašten oštećeni. Zakonski zastupnik može svoja prava da vrši preko punomoćnika.

Pravni sljednik oštećenog

Član 46e

(1) Ako oštećeni umre u toku roka za davanje izjave sudu o preuzimanju krivičnog gonjenja ili za podnošenje prijedloga tužiocu za krivično gonjenje, odnosno u toku postupka, njegov zakonski zastupnik, bračni, odnosno vanbračni supružnik, djeca, roditelji, usvojlac, usvojenik, brat i sestra mogu u roku od tri mjeseca poslije njegove smrti dati izjavu da preuzimaju krivično gonjenje ili podnijeti prijedlog, odnosno dati izjavu da ostaju pri prijedlogu.

(2) Odredbe stava 1. ovog člana shodno se primjenjuju i na pravnog sljednika pravnog lica koje je prestalo da postoji.

2. Oštećeni kao tužilac

Prava oštećenog kao tužioca

Član 46ž

(1) Oštećeni kao tužilac ima pravo da:

a) zastupa optužbu, u skladu sa odredbama ovog zakona,

b) podnese prijedlog i dokaze za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva i da predloži privremene mjere za njegovo obezbjeđenje,

v) angažuje punomoćnika iz reda advokata i

g) preuzima druge radnje, kada je to određeno ovim zakonom.

(2) Pored prava iz stava 1. ovog člana, oštećeni kao tužilac ima prava koja pripadaju tužiocu, osim onih prava koja tužilac ima kao državni organ.

Prestanak svojstva oštećenog kao tužioca

Član 46z

Svojstvo oštećenog kao tužioca prestaje:

a) odustankom od optužbe,

b) preuzimanjem krivičnog gonjenja od strane tužioca i

v) smrću, odnosno prestankom pravnog lica.

Odustanak od optužbe

Član 46i

(1) Oštećeni, kao tužilac, može sudu pred kojim se vodi krivični postupak dati izjavu o odustanku od optužbe do završetka glavnog pretresa ili pretresa pred drugostepenim sudom. Izjava o odustanku je neopoziva.

(2) Ako oštećeni kao tužilac ne dođe na prepretresno ročište ili glavni pretres, iako je uredno obaviješten ili mu se obavijest nije mogla uručiti zbog neprijavlivanja sudu promjene adrese prebivališta ili boravišta, smatra se da je odustao od optužbe i sud će donijeti rješenje o obustavi postupka, odnosno presudu kojom se optužba odbija.

Preuzimanje krivičnog gonjenja od strane tužioca **Član 46j**

U postupku koji se vodi po optužbi oštećenog kao tužioca, tužilac ima pravo da do završetka glavnog pretresa preuzme krivično gonjenje i zastupanje optužbe.

Shodna primjena odredaba o oštećenom **Član 46k**

Na oštećenog kao tužioca shodno se primjenjuju odredbe člana 46g. stav 4. i čl. 46d, 46đ. i 46e. ovog zakona.

V - BRANILAC **Pravo na branioca** **Član 47**

(1) Osumnjičeni, odnosno optuženi može imati branioca tokom cijelog postupka.

(2) Za branioca se može uzeti advokat pod uslovima koji su propisani zakonom.

(3) Ukoliko osumnjičeni, odnosno optuženi sam ne uzme branioca, osumnjičenom, odnosno optuženom, osim ako se on tome izričito ne protivi, mogu branioca uzeti njegov zakonski zastupnik, bračni, odnosno vanbračni drug, krvni srodnik u pravoj liniji do bilo kog stepena, usvojilac, usvojenik, brat, sestra ili hranilac.

(4) Branilac mora predati punomoć za zastupanje prilikom preduzimanja prve radnje u postupku.

Broj branilaca **Član 48**

(1) Više osumnjičenih, odnosno optuženih mogu imati zajedničkog branioca, osim ako branioca postavlja sud, u skladu sa čl. 53. i 54. ovog zakona.

(2) Osumnjičeni, odnosno optuženi može imati više branilaca, ali samo jedan od njih će imati status glavnog branioca, o čemu će se osumnjičeni, odnosno optuženi izjasniti. Smatra se da je odbrana obezbijeđena kada u postupku učestvuje jedan od branilaca.

Ko ne može biti branilac **Član 49**

(1) Branilac ne može biti oštećeni, bračni, odnosno vanbračni drug oštećenog ili tužioca, niti njihov srodnik po krvi u pravoj liniji do bilo kog stepena, u pobočnoj liniji do četvrtog stepena ili po tazbini do drugog stepena.

(2) Branilac koji je pozvan kao svjedok, ne može biti branilac u tom predmetu.

(3) Branilac ne može biti lice koje je u istom predmetu postupalo kao sudija ili tužilac.

Isključenje branioca iz postupka **Član 50**

(1) Razlog za isključenje branioca postoji i u pogledu lica koje zloupotrebljava kontakt sa osumnjičenim, odnosno optuženim koji je u pritvoru da bi osumnjičeni, odnosno optuženi učinio krivično djelo ili ugrozio sigurnost ustanove u kojoj se pritvor izvršava.

(2) U slučaju iz stava 1. ovog člana, osumnjičeni, odnosno optuženi će se pozvati da u određenom roku uzme drugog branioca.

(3) Ako osumnjičeni, odnosno optuženi u slučajevima obavezne odbrane sam ne uzme branioca ili branioca ne angažuju lica iz člana 47. stav 3. ovog zakona, postupiće se na način predviđen u članu 53. stav 4. ovog zakona.

(4) U slučaju iz st. 2. i 3. ovog člana, novom braniocu će se ostaviti dovoljno vremena za pripremu odbrane osumnjičenog, odnosno optuženog.

(5) Tokom trajanja isključenja, branilac ne može braniti osumnjičenog, odnosno optuženog u drugom postupku. Branilac ne može braniti druge osumnjičene, odnosno optužene u istom postupku, kao ni u razdvojenom postupku.

Postupak isključenja branioca

Član 51

(1) Odluka o isključenju branioca donosi se na posebnom saslušanju kome prisustvuju tužilac, osumnjičeni, odnosno optuženi, branilac i predstavnik advokatske komore čiji je branilac član.

(2) Postupak isključenja može se sprovesti i bez branioca ako je uredno pozvan i ako je u pozivu za saslušanje bio upozoren da će se postupak voditi i u njegovom odsustvu. O saslušanju se sastavlja zapisnik.

Postupak za isključenje

Član 52

(1) Rješenje o isključenju iz člana 51. ovog zakona prije početka glavnog pretresa donosi vijeće iz člana 24. stav 5, a na glavnom pretresu - sudija, odnosno vijeće. U postupku pred drugostepenim vijećem rješenje o isključenju branioca donosi vijeće nadležno za odlučivanje po žalbi.

(2) Protiv rješenja iz stava 1. ovog člana žalba nije dopuštena.

(3) Ako je branilac isključen iz postupka, može mu se narediti da snosi troškove nastale zbog prekida ili odgađanja postupka.

Kada osumnjičeni, odnosno optuženi mora imati branioca

Član 53

(1) Osumnjičeni, odnosno optuženi mora imati branioca već prilikom prvog ispitivanja ako je nijem ili gluv ili ako je osumnjičen za krivično djelo za koje se može izreći kazna doživotnog zatvora.

(2) Osumnjičeni, odnosno optuženi mora imati branioca prilikom izjašnjenja o prijedlogu za određivanje pritvora, za vrijeme dok pritvor traje.

(3) Nakon podizanja optužnice za krivično djelo za koje se može izreći kazna od deset godina zatvora ili teža kazna, optuženi mora imati branioca u vrijeme dostavljanja optužnice.

(4) Ako osumnjičeni, odnosno optuženi u slučajevima obavezne odbrane ne uzme sam branioca ili branioca ne angažuju lica iz člana 47. stav 3. ovog zakona, predsjednik nadležnog suda postaviće mu branioca za dalji tok krivičnog postupka do pravosnažnosti presude, a ako je izrečena kazna doživotnog zatvora i za postupak po vanrednim pravnim lijekovima. Kada se optuženom postavi branilac poslije potvrđivanja optužnice, o tome će optuženi biti obaviješten zajedno sa dostavljanjem optužnice. Ako optuženi u slučaju obavezne odbrane ostane bez branioca u toku postupka, a sam ne uzme drugog branioca, predsjednik suda pred kojim se vodi postupak postaviće mu branioca.

(5) Branilac će biti postavljen osumnjičenom, odnosno optuženom ako sud utvrdi da je to zbog složenosti predmeta, mentalnog zdravlja osumnjičenog, odnosno optuženog ili drugih okolnosti u interesu pravde.

(6) Predsjednik nadležnog suda branioca iz stava 4. ovog člana postaviće po redoslijedu advokata sa spiska advokata koji dostavlja Advokatska komora Republike Srpske (u daljem tekstu: Advokatska komora).

(7) Advokatska komora je dužna da prilikom sačinjavanja spiska vodi računa o tome da praktični ili stručni rad advokata u oblasti krivičnog prava daje osnova za pretpostavku da će odbrana biti efikasna.

Postavljanje branioca zbog slabog imovinskog stanja

Član 54

- (1) Kada ne postoje uslovi za obaveznu odbranu, a postupak se vodi za krivično djelo za koje se može izreći kazna zatvora tri godine ili teža kazna ili kada to zahtijevaju interesi pravičnosti bez obzira na zapriječenu kaznu, osumnjičenom, odnosno optuženom će se, na njegov zahtjev, postaviti branilac, ako prema svom imovnom stanju ne može snositi troškove odbrane.
- (2) Zahtjev za postavljanje branioca iz stava 1. ovog člana može se podnijeti u toku cijelog krivičnog postupka.
- (3) Branioca iz stava 1. ovog člana postavlja predsjednik nadležnog suda.
- (4) Zahtjev za postavljanje branioca zbog slabog imovinskog stanja evidentira se u spisu. Sud će na osnovu utvrđenog imovinskog stanja osumnjičenog, odnosno optuženog donijeti odluku o zahtjevu bez odgađanja.

Pravo branioca da pregleda spise i dokumentaciju

Član 55

- (1) Tokom istrage branilac ima pravo da razmatra spise i razgleda pribavljene predmete koji su u korist osumnjičenog. Ovo pravo se braniocu može uskratiti ako je riječ o spisima i predmetima čije bi otkrivanje moglo dovesti u opasnost cilj istrage.
- (2) Izuzetno od stava 1. ovog člana tužilac će istovremeno sa prijedlogom za određivanje pritvora sudiji za prethodni postupak, odnosno sudiji za prethodno saslušanje dostaviti i dokaze bitne za procjenu zakonitosti pritvora, radi obavještavanja branioca.
- (3) Nakon podizanja optužnice, branilac, osumnjičeni, odnosno optuženi imaju pravo uvida u sve spise i dokaze.
- (4) Sudija, odnosno vijeće, kao i tužilac dužni su da kada dođu u posjed bilo koje informacije ili činjenice koja može poslužiti kao dokaz na suđenju, stave ih na uvid braniocu, osumnjičenom, odnosno optuženom.
- (5) U slučaju iz st. 3. i 4. ovog člana, branilac, osumnjičeni, odnosno optuženi može izvršiti fotokopiranje svih spisa i dokumenata.

Komunikacija osumnjičenog, odnosno optuženog sa braniocem

Član 56

- (1) Ako se osumnjičeni, odnosno optuženi nalazi u pritvoru, ima pravo da odmah komunicira sa braniocem, i to usmeno ili pisano.
- (2) Tokom razgovora osumnjičeni, odnosno optuženi i branilac mogu biti posmatrani, ali se ne smije slušati njihov razgovor.

Razrješenje postavljenog branioca

Član 57

- (1) Umjesto postavljenog branioca, osumnjičeni, odnosno optuženi može sam uzeti drugog branioca. U tom slučaju, razriješiće se postavljeni branilac.
- (2) Postavljeni branilac može samo iz opravdanih razloga tražiti da bude razriješen.
- (3) O razrješenju branioca u slučaju iz st. 1. i 2. ovog člana, u toku istrage odlučuje sudija za prethodni postupak; nakon podizanja optužnice - sudija za prethodno saslušanje; u toku glavnog pretresa - sudija, odnosno vijeće, a u žalbenom postupku - predsjednik prvostepenog vijeća, odnosno vijeće nadležno za odlučivanje po žalbi. Protiv ove odluke nije dopuštena žalba.
- (4) Predsjednik nadležnog suda, može na zahtjev osumnjičenog, odnosno optuženog, ili uz njegov pristanak, razriješiti postavljenog branioca koji neodgovorno vrši svoju dužnost. Umjesto razriješenog branioca postaviće se drugi branilac. O razrješenju branioca obavijestiće se Advokatska komora.

Preduzimanje radnji od branioca

Član 58

- (1) Branilac mora, zastupajući osumnjičenog, odnosno optuženog, preduzimati sve neophodne radnje u cilju utvrđivanja činjenica, prikupljanja dokaza koji idu u korist osumnjičenog, odnosno optuženog, kao i zaštite njegovih prava.
- (2) Prava i dužnosti branioca ne prestaju u slučaju opoziva punomoći, sve dok sudija za prethodni postupak, sudija za prethodno saslušanje, sudija, odnosno vijeće ne razriješi branioca njegovih prava i dužnosti.

VI - PODNESCI I ZAPISNICI **Podnošenje i ispravljanje podnesaka** **Član 59**

- (1) Optužnica, prijedlozi, pravni lijekovi i druge izjave i saopštenja podnose se pisano ili se daju usmeno, što se uvodi u zapisnik.
- (2) Podnesci iz stava 1. ovog člana moraju biti razumljivi i sadržavati sve što je potrebno da bi se po njima moglo postupati.
- (3) Ako u ovom zakonu nije drugačije određeno, sud će ako je podnesak nerazumljiv ili ne sadrži sve što je potrebno da bi se po njemu moglo postupati, podnosiocu vratiti podnesak, odnosno pozvati ga da podnesak ispravi, odnosno dopuni, a ako on to ne učini u određenom roku, sud će podnesak odbaciti.
- (4) U pozivu za ispravku, odnosno dopunu podneska podnosilac će biti upozoren na posljedice propuštanja.

Dostavljanje podnesaka suprotnoj stranci **Član 60**

- (1) Podnesci koji se po ovom zakonu dostavljaju protivnoj stranci predaju se sudu u dovoljnom broju primjeraka za sud i drugu stranku.
- (2) Ako ovakvi podnesci nisu predati sudu u dovoljnom broju primjeraka, sud će pozvati podnosica da u određenom roku preda dovoljan broj primjeraka. Ako podnosilac ne postupi po nalogu suda, sud će potrebne primjerke prepisati o trošku podnosioca.

Kažnjavanje lica koja vrijeđaju sud **Član 61**

Sud će novčanom kaznom do 5.000 KM kazniti tužioca, branioca, punomoćnika, zakonskog zastupnika i oštećenog koji u podnesku ili usmeno vrijeđa sud. Protiv rješenja o kažnjavanju dopuštena je žalba. O kažnjavanju tužioca izvještava se Visoki sudski i tužilački savjet, a o kažnjavanju advokata obavijestiće se nadležna advokatska komora.

Obaveza sastavljanja zapisnika **Član 62**

- (1) O svakoj radnji preduzetoj u toku krivičnog postupka sastaviće se zapisnik istovremeno kad se radnja obavlja, a ako to nije moguće, onda neposredno poslije toga.
- (2) Zapisnik piše zapisničar. Samo kada se obavlja pretresanje stana ili lica ili se radnja preduzima van službenih prostorija organa, a zapisničar se ne može obezbijediti, zapisnik može pisati lice koje preduzima radnju.
- (3) Kada zapisnik piše zapisničar, zapisnik se sastavlja tako što lice koje preduzima radnju govori glasno zapisničaru šta će unijeti u zapisnik.
- (4) Licu koje se ispituje dopustiće se da samo odgovara, što se unosi u zapisnik. U slučaju zloupotrebe, ovo pravo mu se može uskratiti.

Sadržaj zapisnika **Član 63**

(1) Zapisnik sadrži: naziv državnog organa pred kojim se obavlja radnja, mjesto gdje se obavlja radnja, dan i čas kad je radnja počela i završena, imena i prezimena prisutnih lica, u kojem svojstvu prisustvuju, kao i naznačenje krivičnog predmeta po kojem se preduzima radnja.

(2) Zapisnik treba da sadržava bitne podatke o toku i sadržaju preduzete radnje. U zapisnik se doslovno unose postavljena pitanja i dati odgovori. Ako su prilikom preduzimanja radnje oduzeti predmeti ili spisi, to će se naznačiti u zapisniku, a oduzete stvari će se priključiti zapisniku ili će se navesti gdje se nalaze na čuvanju.

(3) Prilikom preduzimanja radnji kao što su uviđaj, pretresanje stana ili lica ili prepoznavanje lica ili predmeta, u zapisnik će se unijeti i podaci koji su važni s obzirom na prirodu takve radnje ili za utvrđivanje istovjetnosti pojedinih predmeta (opis, mjere i veličina predmeta ili tragova, stavljanje oznake na predmetima i drugo), a ako su napravljene skice, crteži, planovi, fotografije, filmski snimci i slično, to će se navesti u zapisniku i priključiti zapisniku.

Vođenje zapisnika

Član 64

(1) Zapisnik se mora voditi uredno, u njemu se ne smije ništa izbrisati, dodati ili mijenjati. Precrtana mjesta moraju ostati čitka.

(2) Sva preinačenja, ispravke i dodaci unose se na kraju zapisnika i moraju ih ovjeriti lica koja potpisuju zapisnik.

Čitanje i potpisivanje zapisnika

Član 65

(1) Lica koja se ispituju, kao i osumnjičeni, odnosno optuženi, branilac i oštećeni, imaju pravo da pročitaju zapisnik ili da zahtijevaju da im se pročita. Na to je dužno da ih upozori lice koje preduzima radnju, a u zapisniku će se naznačiti da li je upozorenje učinjeno i da li je zapisnik pročitao. Zapisnik će se uvijek pročitati i ako nije bilo zapisničara i to će se naznačiti u zapisniku.

(2) Zapisnik potpisuje ispitano, odnosno saslušano lice. Ako se zapisnik sastoji od više listova, ispitano, odnosno saslušano lice potpisuje svaki list.

(3) Na kraju zapisnika potpisaće se tumač, ako ga je bilo, svjedoci čije je prisustvo obavezno pri preduzimanju istražnih radnji, a pri pretresanju i lice koje se pretresa ili čiji se stan pretresa. Ako zapisnik ne piše zapisničar, zapisnik potpisuju lica koja prisustvuju radnji. Ako takvih lica nema ili nisu u stanju da shvate sadržaj zapisnika, zapisnik potpisuju dva svjedoka, osim ukoliko nije moguće obezbijediti njihovo prisustvo.

(4) Nepismeno lice umjesto potpisa stavlja otisak kažiprsta desne ruke, a zapisničar će ispod otiska upisati njegovo ime i prezime. Ako se usljed nemogućnosti da se stavi otisak desnog kažiprsta stavlja otisak nekog drugog prsta ili otisak prsta lijeve ruke, u zapisniku će se naznačiti od kojeg je prsta i s koje ruke uzet otisak.

(5) Ako ispitano lice nema obje ruke, pročitaoće zapisnik, a ako je nepismeno - zapisnik će mu se pročitati i to će se zabilježiti u zapisniku.

(6) Ako ispitano lice odbije da potpiše zapisnik ili da stavi otisak prsta, to će se zabilježiti u zapisniku i navešće se razlog odbijanja.

(7) Ako se radnja nije mogla obaviti bez prekida, u zapisniku će se naznačiti dan i čas kada je nastao prekid, kao i dan i čas kada se radnja nastavlja.

(8) Ako je bilo prigovora u pogledu sadržaja zapisnika, navešće se u zapisniku i ti prigovori.

(9) Zapisnik na kraju potpisuje lice koje je preduzelo radnju i zapisničar.

Snimanje audio ili audio-vizuelno, audio-vizuelnim sredstvima

Član 66

(1) Sve preduzete radnje u toku krivičnog postupka, po pravilu, snimaju se uređajem za audio ili audio-vizuelno snimanje. Tužilac ili ovlašćeno službeno lice će o tome prethodno obavijestiti lice koje se

ispituje, odnosno saslušava i poučiti ga da ima pravo da zatraži reprodukovanje snimka kako bi provjerilo svoju izjavu.

(2) Snimak mora sadržavati podatke iz člana 63. stav 1. ovog zakona, podatke potrebne za identifikovanje lica čija se izjava snima i podatak u kojem svojstvu to lice daje izjavu. Kada se snimaju izjave više lica, mora se obezbijediti da se iz snimke može jasno razaznati ko je dao izjavu.

(3) Na zahtjev saslušanog lica, snimak će se odmah reprodukovati, a ispravke ili objašnjenja tog lica će se snimiti.

(4) U zapisnik o istražnoj radnji unijet će se da je izvršeno snimanje, ko je snimanje izvršio, da je lice koje se saslušava prethodno obaviješteno o snimanju, da je snimak reprodukovan i gdje se snimak čuva ako nije priložen spisima predmeta.

(5) Tužilac može odrediti da se snimak u cijelosti ili djelimično prepíše. Tužilac će prepis pregledati, ovjeriti i priključiti zapisniku o preduzimanju istražne radnje.

(6) Snimak se čuva do vremena do kada se čuva i krivični spis.

(7) Tužilac može dopustiti da lica koja imaju opravdan interes pomoću uređaja za audio ili audio-vizuelno snimaju izvođenje istražne radnje.

(8) Snimci iz st. 1. do 7. ovog člana ne mogu se javno prikazivati, bez pisanog odobrenja stranaka i učesnika snimljene radnje.

Shodna primjena drugih odredaba ovog zakona

Član 67

Za zapisnik o glavnom pretresu primjenjuju se i odredbe čl. 268. i 269. ovog zakona.

Zapisnik o vijećanju i glasanju

Član 68

(1) O vijećanju i glasanju sastaviće se poseban zapisnik.

(2) Zapisnik o vijećanju i glasanju sudskog vijeća sadrži tok glasanja i odluku koja je donesena.

(3) Zapisnik potpisuju svi članovi vijeća i zapisničar. Odvojena mišljenja priključiće se zapisniku o vijećanju i glasanju, ako nisu unesena u zapisnik.

(4) Zapisnik o vijećanju i glasanju zatvoriće se u poseban omot. Ovaj zapisnik može razgledati samo vijeće višeg suda kada rješava o pravnom lijeku i u tom slučaju dužno je da zapisnik ponovo zatvori u poseban omot i da na omotu naznači da je razgledalo zapisnik.

VII - ROKOVI

Rokovi predaje podnesaka

Član 69

(1) Rokovi predviđeni ovim zakonom ne mogu se produžavati, osim kada to ovaj zakon izričito dopušta. Ako je u pitanju rok koji je ovim zakonom određen radi zaštite prava odbrane i drugih procesnih prava osumnjičenog, odnosno optuženog, taj rok se može skratiti ako to zahtijeva osumnjičeni, odnosno optuženi pisano ili usmeno na zapisnik pred sudom.

(2) Kada je izjava vezana za rok, smatra se da je data u roku ako je prije nego što rok istekne predata onom ko je ovlašćen da je primi.

(3) Kada je izjava upućena posredstvom pošte preporučenom pošiljkom ili telegrafom ili drugim telekomunikacionim putem, dan slanja ili predaje pošti smatra se kao dan predaje onome kome je upućena.

(4) Osumnjičeni, odnosno optuženi koji se nalazi u pritvoru može izjavu koja je vezana za rok dati i na zapisnik kod suda ili je predati upravi zatvora, a lice koje se nalazi na izdržavanju kazne ili se nalazi u nekoj ustanovi radi primjene mjere bezbjednosti ili vaspitne mjere može takvu izjavu predati upravi ustanove u kojoj je smješteno. Dan kad je sastavljen takav zapisnik, odnosno kada je izjava predata upravi ustanove smatra se kao dan predaje organu koji je nadležan da je primi.

(5) Ako je podnesak koji je vezan za rok zbog neznanja ili očigledne omaške podnosica predat ili upućen nenadležnom sudu prije isteka roka, pa sudu stigne poslije isteka roka, uzeće se da je na vrijeme podnesen.

Računanje rokova

Član 70

- (1) Rokovi se računaju na časove, dane, mjesece i godine.
- (2) Čas ili dan kada je dostavljanje ili saopštenje izvršeno, odnosno u koji pada događaj od kada treba računati trajanje roka, ne uračunava se u rok, već se za početak roka uzima prvi naredni čas, odnosno dan. U jedan dan računaju se 24 časa, a mjesec se računa po kalendarskom vremenu.
- (3) Rokovi određeni po mjesecima, odnosno godinama završavaju se istekom onog dana posljednjeg mjeseca, odnosno godine koji po svom broju odgovara danu kada je rok počeo. Ako nema toga dana u posljednjem mjesecu, rok se završava posljednjeg dana tog mjeseca.
- (4) Ako posljednji dan roka pada na državni praznik ili u subotu ili u nedjelju ili u neki drugi dan kada državni organ ne radi, rok ističe istekom prvog narednog radnog dana.

Uslovi za vraćanje u pređašnje stanje

Član 71

- (1) Optuženom koji iz opravdanih razloga propusti rok za izjavu žalbe na presudu ili na rješenje o primjeni mjere bezbjednosti ili vaspitne mjere ili o oduzimanju imovinske koristi, sud će dopustiti vraćanje u pređašnje stanje radi izjave žalbe ako u roku od osam dana poslije prestanka uzroka zbog kojeg je propustio rok podnese molbu za vraćanje u pređašnje stanje i ako istovremeno sa molbom preda i žalbu.
- (2) Poslije isteka tri mjeseca od dana propuštanja ne može se tražiti vraćanje u pređašnje stanje.

Odlučivanje o vraćanju u pređašnje stanje

Član 72

- (1) O vraćanju u pređašnje stanje odlučuje sudija, odnosno predsjednik vijeća koji je donio presudu ili rješenje koje se pobija žalbom.
- (2) Protiv rješenja kojim se dopušta vraćanje u pređašnje stanje nije dopuštena žalba.

Posljedice podnošenja molbe za vraćanje u pređašnje stanje

Član 73

Molba za vraćanje u pređašnje stanje ne zadržava, po pravilu, izvršenje presude, odnosno rješenja o primjeni mjere bezbjednosti ili vaspitne mjere ili o oduzimanju imovinske koristi, ali sud može odlučiti da se sa izvršenjem zastane do donošenja odluke po molbi.

VIII - DONOŠENJE I SAOPŠTAVANJE ODLUKA

Vrste odluka

Član 74

- (1) U krivičnom postupku odluke se donose u obliku presude, rješenja i naredbe.
- (2) Presudu donosi samo sud, a rješenje i naredbu donose i drugi organi koji učestvuju u krivičnom postupku.

Odlučivanje u sjednici o vijećanju i glasanju

Član 75

- (1) Odluke vijeća donose se poslije usmenog vijećanja i glasanja. Odluka je donesena kad je za nju glasala većina članova vijeća.
- (2) Predsjednik vijeća rukovodi vijećanjem i glasanjem i glasa posljednji. On je dužan da se brine da se sva pitanja svestrano i potpuno razmotre.
- (3) Ako se u pogledu pojedinih pitanja o kojima se glasa glasovi podijele na više različitih mišljenja, tako da nijedno od njih nema većinu, razdvojiće se pitanja i glasanje će se ponavljati dok se ne postigne većina. Ako se na taj način ne postigne većina, odluka će se donijeti tako što će se glasovi

koji su najnepovoljniji za optuženog pribrojiti glasovima koji su od ovih manje nepovoljni, sve dok se ne postigne potrebna većina.

(4) Članovi vijeća ne mogu odbiti da glasaju o pitanjima koja postavi predsjednik vijeća, ali član vijeća koji je glasao da se optuženi oslobodi ili da se presuda ukine i ostao u manjini, nije dužan da glasa o sankciji. Ako ne glasa, uzeće se kao da je pristao na glas koji je za optuženog najpovoljniji.

Način glasanja

Član 76

(1) Pri odlučivanju prvo se glasa da li je sud nadležan, kao i o drugim prethodnim pitanjima. Kada se donese odluka o prethodnim pitanjima, prelazi se na odlučivanje o glavnoj stvari.

(2) Pri odlučivanju o glavnoj stvari prvo će se glasati da li je optuženi učinio krivično djelo i da li je krivično odgovoran, a zatim će se glasati o kazni, drugim krivičnim sankcijama, troškovima krivičnog postupka, imovinskopравnim zahtjevima i ostalim pitanjima o kojima treba donijeti odluku.

(3) Ako je isto lice optuženo za više krivičnih djela, glasaće se o krivičnoj odgovornosti i kazni za svako od tih djela, a zatim o jedinstvenoj kazni za sva djela.

Tajno zasjedanje

Član 77

(1) Vijećanje i glasanje vrši se u tajnom zasjedanju.

(2) U prostoriji u kojoj se vrši vijećanje i glasanje mogu biti prisutni samo članovi vijeća i zapisničar.

Saopštavanje odluka

Član 78

(1) Ako ovim zakonom nije drugačije određeno, odluke se saopštavaju licima usmenim objavljivanjem, ako su prisutni, a dostavljanjem ovjerenog prepisa odluke, ako su odsutni.

(2) Ako je odluka usmeno saopštena, to će se naznačiti u zapisniku i u spisu, a lice kojem je saopštenje učinjeno - potvrdiće to svojim potpisom. Ako lice izjavi da se neće žaliti, ovjereni prepis usmeno saopštene odluke neće mu se dostaviti, ako ovim zakonom nije drugačije određeno.

(3) Prepisi odluka protiv kojih je dopuštena žalba dostavljaju se sa uputstvom o pravu na žalbu.

IX - DOSTAVLJANJE PISMENA I RAZMATRANJE SPISA

Način dostavljanja

Član 79

(1) Pismena se dostavljaju, po pravilu, posredstvom pošte. Dostavljanje se može vršiti i posredstvom službenog lica organa koji je odluku donio ili neposredno kod tog organa.

(2) Poziv za glavni pretres ili druge pozive sud može i usmeno saopštiti licu koje se nalazi pred sudom, uz pouku o posljedicama nedolaska. Pozivanje izvršeno na ovaj način zabilježiće se u zapisniku koji će pozvano lice potpisati, osim ako je to pozivanje zabilježeno u zapisniku o glavnom pretresu. Smatra se da je time izvršeno punovažno dostavljanje.

Lično dostavljanje

Član 80

Pismeno za koje je u ovom zakonu određeno da se mora lično dostaviti predaje se neposredno licu kome je upućeno. Ako se lice kome se pismeno mora lično dostaviti ne zatekne na mjestu gdje se dostavljanje treba izvršiti, dostavljač će se obavijestiti kada i na kom mjestu može to lice da zatekne i ostaviće kod jednog od lica navedenih u članu 81. ovog zakona pismeno obavještenje da radi primanja pismena bude u određeni dan i čas u svom stanu ili na svom radnom mjestu. Ako i poslije ovog, dostavljač ne zatekne lice kome se dostavljanje treba izvršiti, postupiće po odredbi člana 81. stav 1. ovog zakona. Time se smatra da je dostavljanje izvršeno.

Posredno dostavljanje

Član 81

(1) Pismena za koja u ovom zakonu nije određeno da se moraju lično dostaviti dostavljaju se takođe lično, ali takva pismena u slučaju da se primalac ne zatekne u stanu ili na radnom mjestu mogu se

predati nekome od njegovih odraslih članova domaćinstva, koji je dužan da primi pismeno. Ako se oni ne zateknu u stanu, pismeno će se predati nekom od komšija, ako oni na to pristanu. Ako se dostavljanje vrši na radnom mjestu licu kojem se pismeno treba dostaviti, a to lice se tamo ne zatekne, pismeno se može uručiti licu ovlaštenom za prijem pošte koje je dužno da primi pismeno ili licu koje je zaposleno na istom mjestu, ako ono pristane da primi pismeno.

(2) Ako se utvrdi da je lice kome se pismeno treba dostaviti odsutno i da mu lice iz stava 1. ovog člana zbog toga ne može pismeno na vrijeme predati, pismeno će se vratiti uz naznačenje gdje se odsutni nalazi.

Sadržaj ličnog dostavljanja

Član 82

(1) Osumnjičenom, odnosno optuženom će se lično dostaviti poziv za prvo ispitivanje u prethodnom postupku, poziv za glavni pretres i poziv za pretres za izricanje krivičnopravne sankcije.

(2) Optuženom koji nema branioca lično će se dostaviti optužnica, presuda i druge odluke od čijeg dostavljanja teče rok za žalbu, kao i žalba protivne stranke koja se dostavlja radi odgovora. Po zahtjevu optuženog, presuda i druge odluke dostaviće se licu koje on odredi.

(3) Ako optuženom koji nema branioca treba dostaviti presudu kojom mu je izrečena kazna zatvora, a dostavljanje se ne može izvršiti na njegovu dosadašnju adresu, sud će optuženom postaviti branioca po službenoj dužnosti, koji će vršiti ovu dužnost dok se ne sazna nova adresa optuženog. Postavljenom braniocu će se odrediti potreban rok za upoznavanje sa spisom, a poslije toga će se presuda dostaviti postavljenom braniocu i postupak nastaviti. Ako je u pitanju neka druga odluka od čijeg dostavljanja teče rok za žalbu ili žalba protivne stranke koja se dostavlja radi odgovora, ta će se odluka, odnosno žalba istaći na oglasnoj tabli suda. Nakon isteka roka od osam dana od dana isticanja smatra se da je izvršeno punovažno dostavljanje.

(4) Ako optuženi ima branioca, optužnica i sve odluke od čijeg dostavljanja teče rok za žalbu, kao i žalba protivne stranke koja se dostavlja radi odgovora, dostaviće se braniocu i optuženom po odredbama člana 81. ovog zakona. U tom slučaju rok za izjavu pravnog lijeka, odnosno odgovora na žalbu teče od dana dostavljanja pismena optuženom ili braniocu. Ako se optuženom ne može dostaviti odluka, odnosno žalba zato što nije prijavio promjenu adrese, ta će se odluka, odnosno žalba istaći na oglasnu tablu suda. Po isteku roka od osam dana od dana isticanja smatra se da je izvršeno punovažno dostavljanje.

(5) Ako se pismeno treba dostaviti braniocu optuženog, a on ima više branilaca, dovoljno je da se pismeno dostavi jednom od njih.

Dostavnica

Član 83

(1) Potvrdu o izvršenom dostavljanju (dostavnicu) potpisuju primalac i dostavljač. Primalac će na dostavnici sam naznačiti dan prijema pismena.

(2) Ako je primalac nepismen ili nije u stanju da se potpiše, dostavljač će ga potpisati, naznačiti dan prijema i staviti napomenu zašto je potpisao primaoca.

(3) Ako primalac odbije da potpiše dostavnicu, dostavljač će to zabilježiti na dostavnici i naznačiti dan predaje i time je dostavljanje izvršeno.

Odbijanje prijema pismena

Član 84

Kada primalac ili odrasli član njegovog domaćinstva odbije da primi pismeno, dostavljač će zabilježiti na dostavnici dan, čas i razlog odbijanja prijema, a pismeno će ostaviti u stanu primaoca ili u prostoriji gdje je on zaposlen. Time je dostavljanje izvršeno.

Posebni slučajevi dostavljanja

Član 85

(1) Licima lišenim slobode dostavljanje se obavlja u sudu ili posredstvom uprave ustanove u kojoj su smještena.

(2) Licima koja uživaju pravo imuniteta u Republici Srpskoj, ako međunarodni ugovori nešto drugo ne određuju, dostavljanje se obavlja preko ministarstva nadležnog za inostrane poslove Bosne i Hercegovine.

(3) Dostavljanje državljanima Bosne i Hercegovine, ako se ne primjenjuje postupak predviđen u čl. 402. i 403. ovog zakona, obavlja se posredstvom diplomatskog ili konzularnog predstavništva Bosne i Hercegovine u stranoj državi, pod uslovom da se strana država ne protivi takvom načinu dostavljanja i da lice kome se dostavljanje obavlja dobrovoljno pristaje da primi pismeno. Ovlašćeni službenik diplomatskog ili konzularnog predstavništva potpisuje dostavnicu kao dostavljač ako je pismeno uručeno u predstavništvu, a ako je pismeno dostavljeno poštom - potvrđuje to na dostavnici.

Dostavljanje tužiocu

Član 86

(1) Tužiocu se odluke i druga pismena ili obavještenja dostavljaju predajom pisarnici tužilaštva.

(2) Kad se obavlja dostavljanje odluka kod kojih od dana dostavljanja teče rok, kao dan dostavljanja smatra se dan predaje pismena pisarnici tužilaštva.

Shodna primjena odredaba drugog zakona

Član 87

U slučajevima koji nisu predviđeni ovim zakonom dostavljanje se vrši po odredbama koje važe za parnični postupak.

Obavještanje telegramom ili telefonom

Član 88

(1) Lica koja učestvuju u postupku, osim optuženog, mogu se o pozivu za glavni pretres ili drugom pozivu, kao i o odluci o odgađanju glavnog pretresa ili drugih zakazanih radnji, obavijestiti telegramom ili telefonom, ako se prema okolnostima može pretpostaviti da će obavijest obavljenu na taj način primiti lice kome je upućena.

(2) O opozivanju ili obavještanju o odlukama koje je izvršeno na način predviđen u stavu 1. ovog člana sastaviće se na spisu službena zabilješka.

(3) Prema licu koje je u skladu sa stavom 1. ovog člana obaviješteno, odnosno kome je odluka upućena, mogu nastupiti štetne posljedice predviđene za propuštanje samo ako se utvrdi da je ono blagovremeno primilo poziv, odnosno odluku i da je bilo poučeno o posljedicama propuštanja.

X - IZVRŠENJE ODLUKA

Pravosnažnost i izvršnost presude

Član 89

(1) Presuda postaje pravosnažna kada se više ne može pobijati žalbom ili kada žalba nije dopuštena.

(2) Pravosnažna presuda izvršava se kada je izvršeno njeno dostavljanje i kada za izvršenje ne postoje zakonske smetnje. Ako nije izjavljena žalba ili su se stranke odrekle ili odustale od žalbe, presuda je izvršna istekom roka za žalbu, odnosno od dana odricanja ili odustanka od izjavljene žalbe.

(3) Za izvršenje pravosnažnih presuda nadležan je sud.

(4) Ako je vojni starješina osuđen na kaznu, sud će ovjereni prepis pravosnažne presude dostaviti organu nadležnom za poslove odbrane u kojem se osuđeni vodi u evidenciji.

Nemogućnost naplate novčane kazne

Član 90

Ako se novčana kazna ne plati u utvrđenom roku, sud će postupiti na način određen u Krivičnom zakoniku.

Izvršenje odluke o troškovima postupka i o oduzimanju predmeta

Član 91

(1) Izvršenje presude u pogledu troškova krivičnog postupka, oduzimanja imovinske koristi i imovinskopravnih zahtjeva vrši sud po odredbama koje važe za izvršni postupak.

(2) Prinudna naplata troškova krivičnog postupka u korist budžeta Republike Srpske vrši se po službenoj dužnosti. Troškovi prinudne naplate prethodno se isplaćuju iz sredstava suda.

(3) Ako je u presudi izrečena mjera bezbjednosti oduzimanja predmeta, sud će odlučiti hoće li se takvi predmeti prodati po odredbama koje važe za izvršni postupak ili će se predati kriminalističkom muzeju ili drugoj ustanovi ili će se uništiti. Novac dobijen prodajom predmeta unosi se u budžet Republike Srpske.

(4) Odredba stava 3. ovog člana shodno se primjenjuje i kada se donese odluka o oduzimanju predmeta na osnovu člana 385. ovog zakona.

(5) Pravosnažna odluka o oduzimanju predmeta može se van slučaja ponavljanja krivičnog postupka izmijeniti u parničnom postupku ako se pojavi spor o svojini oduzetih predmeta.

Izvršnost drugih odluka

Član 92

(1) Ako ovim zakonom nije drugačije određeno, rješenja se izvršavaju kada postanu pravosnažna. Naredbe se izvršavaju odmah, ako organ koji je naredbu izdao ne naredi drugačije.

(2) Pravosnažnost rješenja nastupa kada se ono ne može pobijati žalbom ili kada žalba nije dopuštena.

(3) Rješenja i naredbe, ako nije drugačije određeno, izvršavaju organi koji su te odluke donijeli. Ako je sud rješenjem odlučio o troškovima krivičnog postupka, naplata tih troškova vrši se po odredbama člana 91. st. 1. i 2. ovog zakona.

Sumnja u dopuštenost izvršenja

Član 93

(1) Ako se pojavi sumnja u dopuštenost izvršenja sudske odluke ili o računanju kazne ili ako u pravosnažnoj presudi nije odlučeno o uračunavanju pritvora ili ranije izdržane kazne ili uračunavanje nije pravilno obavljeno, o tome će odlučiti posebnim rješenjem sudija, odnosno predsjednik vijeća koji je sudio u prvom stepenu. Žalba ne zadržava izvršenje rješenja, osim ako sud nije drugačije odredio.

(2) Ako se pojavi sumnja u tumačenju sudske odluke, o tome odlučuje sudija, odnosno vijeće koje je donijelo pravosnažnu odluku.

Pravosnažnost odluke o imovinskopravnom zahtjevu

Član 94

Kada je odluka kojom je odlučeno o imovinskopravnom zahtjevu postala pravosnažna, oštećenom će se na njegov zahtjev izdati ovjereni prepis pravosnažne odluke, sa naznačenjem da je odluka izvršna.

Propis o krivičnoj evidenciji

Član 95

Propis o načinu vođenja krivične evidencije donosi ministar pravde (u daljem tekstu: ministar).

XI - TROŠKOVI KRIVIČNOG POSTUPKA

Vrste troškova

Član 96

(1) Troškovi krivičnog postupka su izdaci učinjeni povodom krivičnog postupka od njegovog pokretanja do njegovog završetka.

(2) Troškovi krivičnog postupka obuhvataju:

- a) troškove za svjedoke, vještake, tumače i stručna lica i troškove uviđaja,
- b) podvozne troškove osumnjičenog, odnosno optuženog,
- v) izdatke za dovođenje osumnjičenog, odnosno optuženog ili lica lišenog slobode,
- g) podvozne i putne troškove službenih lica,

d) troškove liječenja osumnjičenog, odnosno optuženog dok se nalazi u pritvoru, kao i troškove porođaja, osim troškova koji se naplaćuju iz Fonda za zdravstveno osiguranje,

đ) troškove tehničkog pregleda vozila, analize krvi i prevoza leša do mjesta obdukcije,

e) paušalni iznos,

ž) nagradu i nužne izdatke branioca i

z) nužne izdatke oštećenog i njegovog zakonskog zastupnika.

(3) Paušalni iznos utvrđuje se u okviru iznosa određenih odgovarajućim propisom, s obzirom na trajanje i složenost postupka i imovinsko stanje lica obaveznog da plati ovaj iznos.

(4) Troškovi iz stava 2. t. a) do đ) ovog člana i nužni izdaci postavljenog branioca isplaćuju se unaprijed iz sredstava tužilaštva, odnosno suda, a naplaćuju se kasnije od lica koja su dužna da ih nadoknade po odredbama ovog zakona. Organ koji vodi pretkrivični ili krivični postupak dužan je da sve troškove koji su unaprijed isplaćeni unese u popis koji se prilaže spisu.

(5) Troškovi prevođenja na jezik stranke, svjedoka ili drugih lica koja učestvuju u krivičnom postupku, a koji nastaju primjenom odredaba ovog zakona neće se naplaćivati od lica koja su po odredbama ovog zakona dužna da nadoknade troškove krivičnog postupka.

Odluka o troškovima

Član 97

(1) U presudi i rješenju kojim se obustavlja krivični postupak odlučuje se ko će snositi troškove postupka i koliko oni iznose.

(2) Ako nedostaju podaci o visini troškova, sud će donijeti posebno rješenje o visini troškova, kada se ti podaci pribave. Zahtjev sa podacima o visini troškova može se podnijeti najkasnije u roku od šest mjeseci od dana dostavljanja pravosnažne presude ili rješenja o obustavi krivičnog postupka licu koje ima pravo da postavi takav zahtjev.

(3) Kada je odluka o troškovima sadržana u posebnom rješenju, o žalbi protiv tog rješenja odlučuje vijeće iz člana 24. stav 5. ovog zakona.

Ostali troškovi

Član 98

(1) Osumnjičeni, odnosno optuženi, branilac, zakonski zastupnik, svjedok, vještak, prevodilac i stručno lice, bez obzira na ishod krivičnog postupka, snose troškove svog dovođenja, odgađanja istražne radnje ili glavnog pretresa i ostale troškove postupka koje su prouzrokovali svojom krivicom.

(2) O troškovima iz stava 1. ovog člana donosi se posebno rješenje, osim ako se o troškovima koje snosi optuženi rješava u odluci o glavnoj stvari.

Troškovi postupka za optuženog kada se optuženi proglašeni krivim

Član 99

(1) Kada sud optuženog proglašeni krivim, izreći će u presudi da je dužan da nadoknadi troškove krivičnog postupka.

(2) Lice koje je optuženo za više krivičnih djela neće se osuditi na naknadu troškova u pogledu djela za koja je oslobođeno optužbe, ukoliko se ti troškovi mogu izdvojiti iz ukupnih troškova.

(3) U presudi kojom je više optuženih proglašeno krivim, sud će odrediti koliki će dio troškova snositi svaki od njih, a ako to nije moguće, osudiće sve optužene da solidarno snose troškove. Plaćanje paušalnog iznosa odredit će se za svakog optuženog posebno.

(4) U odluci kojom rješava o troškovima, sud može osloboditi optuženog dužnosti da nadoknadi u cijelosti ili djelimično troškove krivičnog postupka iz člana 96. stav 2. t. a) do ž) ovog zakona, ako bi njihovim plaćanjem bilo dovedeno u pitanje izdržavanje optuženog ili lica koja je dužan da izdržava. Ako se ove okolnosti utvrde nakon donošenja odluke o troškovima, sudija, odnosno predsjednik vijeća

može donijeti posebno rješenje kojim oslobađa optuženog dužnosti naknade troškova krivičnog postupka.

Troškovi postupka u slučaju obustave postupka, oslobađajuće ili odbijajuće presude **Član 100**

(1) Kada se obustavi krivični postupak ili kada se donese presuda kojom se optuženi oslobađa optužbe ili kojom se optužba odbija, izreći će se u rješenju, odnosno presudi da troškovi krivičnog postupka iz člana 96. stav 2. t. a) do d) ovog zakona, kao i nužni izdaci optuženog i nužni izdaci i nagrada branioca padaju na teret budžetskih sredstava, osim u slučajevima određenim u stavu 2. ovog člana.

(2) Lice koje je svjesno podnijelo lažnu prijavu snosiće troškove krivičnog postupka.

(3) Kada sud odbije optužbu zbog nenadležnosti, odluku o troškovima donijee nadležni sud.

(4) Ako zahtjev za naknadu nužnih izdataka i nagrade iz stava 1. ovog člana ne bude usvojen ili sud o njemu ne donese odluku u roku od tri mjeseca od dana podnošenja zahtjeva, optuženi i branilac imaju pravo da potraživanja ostvaruju u parničnom postupku protiv Republike Srpske.

Nagrada i nužni izdaci branioca **Član 101**

Nagradu i nužne izdatke branioca dužno je platiti zastupano lice, bez obzira na to ko je po odluci suda dužan da snosi troškove krivičnog postupka, osim ako po odredbama ovog zakona nagrada i nužni izdaci branioca padaju na teret sredstava suda, odnosno tužilaštva. Ako je osumnjičenom, odnosno optuženom bio postavljen branilac, a plaćanjem nagrade i nužnih izdataka bi bilo dovedeno u pitanje njegovo izdržavanje ili izdržavanje lica koja je obavezan da izdržava, nagrada i nužni izdaci branioca isplatiće se iz sredstava suda, odnosno tužilaštva.

Poseban propis o naknadi troškova **Član 102**

(1) O dužnosti plaćanja troškova u postupku po pravnim lijekovima odlučuje se u skladu sa odredbama čl. 96. do 101. ovog zakona.

(2) Detaljniji propis o naknadi troškova krivičnog postupka i visini paušalnog iznosa donosi Vlada Republike Srpske.

XII - IMOVINSKOPRAVNI ZAHTEJEVI **Predmet imovinskopravnog zahtjeva**

Član 103

(1) Imovinskopravni zahtjev koji je nastao usljed izvršenja krivičnog djela raspraviće se na prijedlog ovlašćenih lica u krivičnom postupku ako se time ne bi znatno odugovlačio ovaj postupak.

(2) Imovinskopravni zahtjev može se odnositi na naknadu štete, povrat stvari ili poništavanje određenog pravnog posla.

Podnošenje prijedloga za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva

Član 104

(1) Prijedlog za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva u krivičnom postupku može podnijeti lice koje je ovlašćeno da takav zahtjev ostvaruje u parničnom postupku.

(2) Ako je usljed krivičnog djela oštećena imovina Republike Srpske, organ ovlašćen zakonom da se brine o zaštiti te imovine može u krivičnom postupku učestvovati u skladu sa ovlašćenjima koja ima na osnovu tog zakona.

Postupak za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva

Član 105

(1) Prijedlog za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva u krivičnom postupku podnosi se tužiocu, odnosno sudu.

(2) Prijedlog se može podnijeti najkasnije do završetka glavnog pretresa, odnosno pretresa za izricanje sankcije pred sudom.

(3) Lice ovlašteno za podnošenje prijedloga dužno je da određeno označi svoj zahtjev i da podnese dokaze.

(4) Ako ovlašteno lice nije podnijelo prijedlog za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva u krivičnom postupku do potvrđivanja optužnice, biće obaviješteno da taj prijedlog može podnijeti do završetka pretresa, odnosno pretresa za izricanje sankcije.

(5) Ako su usljed krivičnog djela oštećena sredstva Republike Srpske, a prijedlog nije stavljen, sud će o tome obavijestiti organ iz člana 104. stav 2. ovog zakona.

(6) Ako ovlašteno lice ne postavi imovinskopravni zahtjev do završetka glavnog pretresa ili ako predloži upućivanje na parnični postupak, a podaci krivičnog postupka pružaju pouzdan osnov za potpuno ili djelimično rješenje imovinskopravnog zahtjeva, sud će u osuđujućoj presudi odlučiti da se optuženom izrekne mjera oduzimanja imovinske koristi.

Odustajanje od prijedloga

Član 106

(1) Oštećeno lice može do završetka pretresa, odnosno pretresa za izricanje sankcije odustati od prijedloga za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva u krivičnom postupku i ostvarivati ga u parničnom postupku. U slučaju odustajanja od prijedloga, takav prijedlog se ne može ponovo podnijeti, osim ako ovim zakonom nije drugačije određeno.

(2) Ako je imovinskopravni zahtjev poslije stavljenog prijedloga, a prije završetka pretresa za određivanje sankcije, prešao na drugo lice po pravilima imovinskog prava, pozvaće se to lice da se izjasni da li ostaje kod prijedloga. Ako se uredno pozvani ne odazove, smatra se da je odustao od prijedloga.

Obaveze tužioca i suda u vezi sa utvrđivanjem činjenica

Član 107

(1) Tužilac je dužan da prikupi dokaze o imovinskopravnom zahtjevu u vezi sa krivičnim djelom.

(2) Tužilac, odnosno sud će ispitati osumnjičenog, odnosno optuženog o činjenicama u vezi sa prijedlogom ovlaštenog lica.

Odlučivanje o imovinskopravnom zahtjevu

Član 108

(1) O imovinskopravnom zahtjevu odlučuje sud.

(2) Sud može predložiti oštećenom i optuženom, odnosno braniocu sprovođenje postupka medijacije posredstvom medijatora u skladu sa zakonom, ako ocijeni da je imovinskopravni zahtjev takav da je svrsishodno da ga uputi na medijaciju. Prijedlog za upućivanje na medijaciju mogu dati i oštećeni i optuženi, odnosno branilac i to do završetka glavnog pretresa.

(3) U presudi kojom optuženog proglašava krivim, sud može oštećenom dosuditi imovinskopravni zahtjev u cijelosti ili mu može dosuditi imovinskopravni zahtjev djelimično, a za ostatak ga uputiti na parnični postupak. Ako podaci krivičnog postupka ne pružaju pouzdan osnov ni za potpunu ni za djelimičnu presudu, sud će oštećenog uputiti da imovinskopravni zahtjev u cijelosti može da ostvaruje u parničnom postupku.

(4) Kad sud donese presudu kojom se optuženi oslobađa optužbe ili kojom se optužba odbija ili kada rješenjem obustavi krivični postupak, uputiće oštećenog da imovinskopravni zahtjev može ostvarivati u parničnom postupku.

Odluka o predaji stvari oštećenom

Član 109

Ako se imovinskopravni zahtjev odnosi na povrat stvari, a sud ustanovi da stvar pripada oštećenom i da se nalazi kod optuženog ili kod nekog od učesnika na glavnom pretresu ili kod lica kome su je oni dali na čuvanje, odrediće u presudi da se stvar preda oštećenom.

Odlučivanje o poništavanju određenog pravnog posla

Član 110

Ako se imovinskopravni zahtjev odnosi na poništavanje određenog pravnog posla, a sud utvrdi da je zahtjev osnovan, izreći će u presudi potpuno ili djelimično poništavanje tog pravnog posla, sa posljedicama koje otuda proističu, ne dirajući u prava trećih lica.

Izmjena odluke o imovinskopravnom zahtjevu

Član 111

(1) Sud može izmijeniti pravosnažnu presudu koja sadrži odluku o imovinskopravnom zahtjevu samo povodom ponavljanja krivičnog postupka.

(2) Van ovog slučaja osuđeni, odnosno njegovi nasljednici mogu samo u parničnom postupku zahtijevati da se pravosnažna presuda kojom je odlučeno o imovinskopravnom zahtjevu izmijeni i to ako postoje uslovi za ponavljanje po odredbama koje važe za parnični postupak.

Privremene mjere obezbjeđenja

Član 112

(1) Privremene mjere obezbjeđenja imovinskopravnog zahtjeva nastalog usljed izvršenja krivičnog djela mogu se odrediti u krivičnom postupku po odredbama koje važe za izvršni postupak.

(2) Rješenje iz stava 1. ovog člana donosi sud. Dopuštena je žalba protiv ovog rješenja o kojoj odlučuje vijeće iz člana 24. stav 5. ovog zakona. Žalba ne zadržava izvršenje rješenja.

Vraćanje stvari u toku postupka

Član 113

(1) Ako je riječ o stvarima koje nesumnjivo pripadaju oštećenom, a ne služe kao dokaz u krivičnom postupku, te će se stvari predati oštećenom i prije završetka postupka.

(2) Ako se više oštećenih spore o svojini na stvari, uputiće se na parnični postupak, a sud će u krivičnom postupku odrediti samo čuvanje stvari kao privremenu mjeru obezbjeđenja.

(3) Stvari koje služe kao dokaz oduzeće se privremeno i nakon završetka postupka vratiti vlasniku. Ako je ovakva stvar neophodno potrebna vlasniku, ona mu se može vratiti i prije završetka postupka, uz obavezu da je na zahtjev donese.

Mjere obezbjeđenja prema trećim licima

Član 114

(1) Ako oštećeni ima zahtjev prema trećem licu zbog toga što se kod njega nalaze stvari pribavljene krivičnim djelom ili zbog toga što je ono usljed krivičnog djela ostvarilo imovinsku korist, sud može u krivičnom postupku, na prijedlog ovlašćenih lica iz člana 104. ovog zakona i po odredbama koje važe za izvršni postupak, odrediti privremene mjere obezbjeđenja i prema trećem licu. Odredbe člana 112. stav 2. ovog zakona važe i u ovom slučaju.

(2) U presudi kojom se optuženi proglašava krivim sud će ili ukinuti mjere iz stava 1. ovog člana, ako već ranije nisu ukinute, ili će oštećenog uputiti na parnični postupak, s tim što će se ove mjere ukinuti ako parnični postupak ne bude pokrenut u roku koji odredi sud.

XIII - RADNJE DOKAZIVANJA

1. Pretresanje stana, prostorija i lica

Pretresanje stana, ostalih prostorija i pokretnih stvari

Član 115

(1) Pretresanje stana i ostalih prostorija osumnjičenog, odnosno optuženog i drugih lica, kao i njihovih pokretnih stvari van stana može se preduzeti samo onda ako ima dovoljno osnova za sumnju da se kod njih nalaze učinilac, saučesnik, tragovi krivičnog djela ili predmeti važni za postupak.

(2) Pretresanje pokretnih stvari u smislu odredbe stava 1. ovog člana obuhvata i pretresanje kompjuterskih sistema, uređaja za pohranjivanje kompjuterskih i elektronskih podataka, kao i mobilnih telefonskih aparata. Lica koja se koriste ovim uređajima dužna su da omoguće pristup, predaju medij na kome su pohranjeni podaci, te pruže potrebna obavještenja za upotrebu tih uređaja. Lice koje odbije njihovu predaju može se kazniti prema odredbi člana 129. stav 5. ovog zakona.

(3) Pretresanje kompjutera i sličnih uređaja iz stava 2. ovog člana će se obaviti uz pomoć stručnog lica.

Pretresanje lica Član 116

(1) Pretresanje lica može se preduzeti kada je vjerovatno da je to lice učinilo krivično djelo ili da će se pretresanjem pronaći predmeti ili tragovi važni za krivični postupak.

(2) Pretresanje lica obavlja lice istog pola.

Naredba za pretresanje Član 117

(1) Sud može izdati naredbu za pretresanje pod uslovima propisanim ovim zakonom.

(2) Naredbu za pretresanje može izdati sud na prijedlog tužioca ili na prijedlog ovlašćenih službenih lica koja su dobila odobrenje od tužioca.

Forma zahtjeva za izdavanje naredbe za pretresanje Član 118

Zahtjev za izdavanje naredbe za pretresanje može se podnijeti u pisanoj ili usmenoj formi. Ako se zahtjev podnosi u pisanoj formi, mora biti sastavljen, potpisan i ovjeren na način kako je to određeno u članu 119. stav 1. ovog zakona. Zahtjev za izdavanje naredbe za pretresanje može se podnijeti u skladu sa članom 120. ovog zakona.

Sadržaj zahtjeva za izdavanje naredbe za pretresanje Član 119

(1) Zahtjev za izdavanje naredbe za pretresanje mora sadržavati:

a) naziv suda, kao i ime i funkciju podnosioca zahtjeva,

b) činjenice koje ukazuju na vjerovatnost da će se lica, odnosno tragovi i predmeti navedeni u članu 114. stav 1. ovog zakona naći na označenom ili opisanom mjestu ili kod određenog lica i

v) zahtjev da sud izda naredbu za pretresanje radi pronalaženja lica ili oduzimanja predmeta.

(2) U zahtjevu iz stava 1. ovog člana može se predložiti:

a) da se naredba za pretresanje izvrši u bilo koje vrijeme zato što postoji opravdan razlog da pretresanje neće moći biti izvršeno u periodu od 6.00 časova do 21.00 čas, da će se traženi predmeti skloniti ili uništiti ako se naredba ne izvrši odmah, kao i da će lice koje se traži pobjeći ili počiniti drugo krivično djelo ili da može ugroziti bezbjednost ovlašćenog službenog lica ili drugog lica ako se naredba ne izvrši odmah ili u periodu od 21.00 čas do 6.00 časova i

b) da ovlašćeno službeno lice izvrši naredbu bez prethodne predaje naredbe ako postoji osnovana sumnja da se traženi predmeti mogu lako i brzo uništiti ako se odmah ne oduzmu, da predaja naredbe može ugroziti bezbjednost ovlašćenog službenog ili drugog lica kao i da će lice koje se traži učiniti drugo krivično djelo.

Usmeni zahtjev za izdavanje naredbe Član 120

(1) Usmeni zahtjev za izdavanje naredbe za pretresanje može se podnijeti kada postoji opasnost od odgađanja.

(2) Kada je podnesen usmeni zahtjev za izdavanje naredbe za pretresanje, sudija za prethodni postupak će dalji tok razgovora zabilježiti. U slučaju kada se koristi zvučni ili stenografski zapisnik, zapisnik se u roku od 24 časa mora dati na prepis čija se istovjetnost ovjerava i čuva sa originalnim zapisnikom.

(3) Kada je podnesen usmeni zahtjev za izdavanje naredbe za pretresanje, sudija za prethodni postupak će dalji tok razgovora zabilježiti. U slučaju kada se koristi zvučni ili stenografski zapisnik, sudija za prethodni postupak je dužan dati zapisnik na prepis, ovjeriti istovjetnost prepisa i predati

originalni zapisnik i prepis sudu u roku od 24 časa od izdavanja naredbe. U slučaju doslovnog bilježenja razgovora, sudija za prethodni postupak će potpisati kopiju zapisnika i predati je sudu u roku od 24 časa od izdavanja naredbe.

Izdavanje naredbe za pretresanje

Član 121

(1) Ako sudija za prethodni postupak ustanovi da je zahtjev za izdavanje naredbe za pretresanje opravdan, može odobriti zahtjev i izdati naredbu za pretres.

(2) Kada sudija za prethodni postupak odluči da izda naredbu za pretres na osnovu usmenog zahtjeva, podnosilac takvog zahtjeva će sam sastaviti naredbu u skladu sa članom 122. ovog zakona i pročitati ga u cijelosti sudiji za prethodni postupak.

Sadržaj naredbe za pretresanje

Član 122

Naredba za pretresanje sadrži:

a) naziv suda koji izdaje naredbu, osim kada se naredba za pretresanje odobrava na osnovu usmenog zahtjeva i potpis sudije za prethodni postupak koji izdaje naredbu,

b) ako se naredba za pretresanje odobrava na osnovu usmenog zahtjeva, to će se navesti uz naznačenje imena sudije za prethodni postupak koji izdaje naredbu i vremena i mjesta izdavanja,

v) svrhu pretresanja,

g) ime i funkciju ovlašćenog lica na koje se naredba odnosi,

d) opis lica koje treba pronaći ili opis stvari koje su predmet pretresanja,

đ) određivanje ili opis mjesta, prostorija ili lica koja se traže, sa navođenjem adrese, vlasništva, imena ili sličnog za sigurno utvrđivanje identiteta,

e) uputstvo da se naredba treba izvršiti u vremenu između 6.00 i 21.00 ili ovlašćenje da se naredba može izvršiti u bilo koje vrijeme,

ž) ovlašćenje, kada to sud izričito odredi, izvršiocu naredbe da može ući u prostorije koje treba da se pretresu bez prethodne najave,

z) uputstvo da se naredba i oduzete stvari donesu u sud bez odgađanja i

i) pouku da osumnjičeni ima pravo da obavijesti branioca i da se pretresanje može izvršiti i bez prisustva branioca ako to zahtijevaju izuzetne okolnosti.

Vrijeme izvršenja naredbe za pretresanje

Član 123

(1) Naredba za pretresanje mora se izvršiti najkasnije 15 dana od izdavanja naredbe, nakon čega se, bez odgađanja, mora vratiti sudu.

(2) Naredba za pretresanje može se izvršiti bilo kojeg dana u sedmici. Naredba se može izvršiti samo u periodu od 6.00 časova do 21.00 čas, osim ako u naredbi nije izričito dato ovlašćenje da se može izvršiti u bilo koje doba dana ili noći, u skladu sa članom 119. stav 2. ovog zakona.

Postupak izvršenja naredbe za pretresanje

Član 124

(1) Prije početka pretresanja ovlašćeno službeno lice mora dati obavještenje o svojoj funkciji i razlogu dolaska i predati naredbu za pretresanje licu kod kojeg će se izvršiti pretresanje. Ako je nakon toga ovlašćenom službenom licu pristup uskraćen, može upotrijebiti silu u skladu sa zakonom.

(2) Prilikom izvršavanja naredbe za pretresanje kojim se određuje pretresanje stana i drugih prostorija, ovlašćeno službeno lice nije dužno da obavijesti bilo koga o svojoj funkciji i razlozima pretresanja, već može odmah ući u stan ili druge prostorije ako su one prazne ili ako ovlašćeno službeno lice

opravdano smatra da su prazne i ako je ovlašteno službeno lice naredbom izričito ovlašteno da uđe bez prethodne najave.

(3) Korisnik stana i drugih prostorija pozvaće se da bude prisutan pretresanju, a ako je on odsutan - pozvaće se njegov zastupnik ili neko od odraslih članova domaćinstva ili komšija. Ukoliko lice kod koga se pretresanje treba izvršiti nije prisutno, naredba se ostavlja u prostoriji gdje se vrši pretresanje, a pretresanje izvršava i bez njegovog prisustva.

(4) Pretresanju stana, ostalih prostorija ili lica prisustvuju dva punoljetna građanina kao svjedoci. Pretresanju lica prisustvuju svjedoci istog pola. Svjedoci će prije početka pretresanja biti upozoreni da paze kako se pretresanje vrši, kao i da imaju pravo da prije potpisivanja zapisnika o pretresanju stave svoje prigovore, ako smatraju da sadržaj zapisnika nije tačan.

(5) Prilikom vršenja pretresanja službenih prostorija pozvaće se njihov starješina ili rukovodilac da prisustvuje pretresanju.

(6) Ako se pretresanje mora preduzeti u vojnom objektu, pisana naredba o pretresanju dostavlja se vojnim vlastima, koje će odrediti najmanje jedno vojno lice da prisustvuje pretresanju.

(7) Ako se pretresanje mora preduzeti u vjerskom objektu, pisana naredba o pretresanju dostavlja se nadležnoj vjerskoj zajednici, koja će odrediti najmanje jedno lice da prisustvuje pretresanju.

Obaveze i ovlaštenja ovlaštenog službenog lica

Član 125

Prilikom izvršenja naredbe za pretresanje lica, ovlašteno službeno lice mora dati obavještenje o svojoj funkciji i predati naredbu za pretresanje licu na kojem će se pretresanje izvršiti. Ovlašteno službeno lice može upotrijebiti silu u skladu sa zakonom.

Zapisnik o pretresanju

Član 126

(1) O svakom pretresanju stana, prostorije ili lica sastaviće se zapisnik koji potpisuje lice kod kojeg se vrši pretresanje ili na kojem se vrši pretresanje i lica čije je prisustvo obavezno. Prilikom vršenja pretresanja oduzeće se privremeno samo oni predmeti i isprave koji su u vezi sa svrhom pretresanja. U zapisnik će se unijeti i tačno opisati predmeti i isprave koji se oduzimaju, a to će se naznačiti i u potvrdi o oduzimanju predmeta, koja će se odmah izdati licu kojem su predmeti, odnosno isprave oduzete.

(2) Ako se pri pretresanju stana, prostorije, odnosno lica nađu predmeti koji nisu u vezi sa krivičnim djelom zbog kojeg je izdata naredba za pretresanje, ali upućuje na drugo krivično djelo, oni će se opisati u zapisniku i privremeno oduzeti, a o oduzimanju će se odmah izdati potvrda. O tome će se obavijestiti tužilac. Ti će se predmeti odmah vratiti ako tužilac ustanovi da nema osnova za pokretanje krivičnog postupka, a ne postoji neki drugi zakonski osnov po kojem bi se ti predmeti mogli oduzeti.

(3) Predmeti upotrijebljeni prilikom pretresanja kompjutera i sličnih uređaja za automatsku obradu podataka vratiće se nakon pretresanja njihovim korisnicima, ako nisu potrebni za vođenje krivičnog postupka. Lični podaci pribavljeni pretresanjem mogu se koristiti samo u svrhe krivičnog postupka i izbrisaće se, bez odgađanja, kada ta svrha prestane.

Oduzimanje predmeta na osnovu naredbe za pretresanje

Član 127

(1) Nakon privremenog oduzimanja predmeta na osnovu naredbe za pretresanje, ovlašteno službeno lice će napisati i potpisati potvrdu u kojoj će navesti oduzete predmete i naziv suda koji je izdao naredbu.

(2) Ako je predmet privremeno oduzet od određenog lica, takva potvrda mora se uručiti tom licu. Ako je predmet privremeno oduzet iz stana ili prostorije, takva potvrda mora se uručiti vlasniku, stanaru ili korisniku.

(3) Nakon oduzimanja predmeta na osnovu naredbe za pretresanje, ovlašteno službeno lice mora, bez odgađanja, vratiti sudu naredbu i predati predmete i spisak oduzetih predmeta.

(4) Nakon prijema stvari oduzetih na osnovu naredbe za pretresanje, sud će zadržati predmete pod svojim nadzorom do konačne odluke.

Pretresanje bez naredbe **Član 128**

(1) Ovlašćeno službeno lice može ući u stan i druge prostorije bez naloga i bez svjedoka, po potrebi, izvršiti pretresanje ako stanar tog stana to želi, ako neko zove u pomoć, ako je potrebno uhvatiti učinioca krivičnog djela koji je zatečen na djelu ili radi bezbjednosti ljudi i imovine, ako se u stanu ili drugoj prostoriji nalazi lice koje se po naredbi suda treba pritvoriti ili prinudno dovesti ili koje se tu sklonilo od gonjenja.

(2) Ovlašćeno službeno lice može pretresti lice bez naredbe za pretresanje i bez prisustva svjedoka:

a) prilikom izvršenja naredbe za dovođenje,

b) prilikom lišenja slobode,

v) ako postoji sumnja da to lice poseduje vatreno ili hladno oružje,

g) ako postoji opasnost da će sakriti, uništiti ili odbaciti predmete koji treba od njega da se oduzmu i upotrijebe kao dokaz u krivičnom postupku.

(3) Nakon izvršenja pretresanja, bez naredbe za pretresanje i bez svjedoka, ovlašćeno službeno lice mora odmah podnijeti izvještaj tužiocu, koji o tome obavještava sudiju za prethodni postupak.

2. Privremeno oduzimanje predmeta i imovine **Naredba za oduzimanje predmeta**

Član 129

(1) Predmeti koji se po Krivičnom zakoniku treba da oduzmu ili koji mogu poslužiti kao dokaz u krivičnom postupku privremeno će se oduzeti i na osnovu sudske odluke će se obezbijediti njihovo čuvanje.

(2) Naredbu za oduzimanje predmeta izdaje sudija na prijedlog tužioca ili ovlašćenog službenog lica koje je dobilo odobrenje od tužioca.

(3) Naredba za privremeno oduzimanje predmeta sadrži: naziv suda, pravni osnov za privremeno oduzimanje predmeta, naznaku predmeta za oduzimanje, ime lica od kojeg se oduzimaju predmeti, mjesto oduzimanja predmeta i rok za oduzimanje predmeta.

(4) Na osnovu izdate naredbe ovlašćeno službeno lice vrši oduzimanje predmeta.

(5) Ko drži takve predmete dužan je da ih preda po naredbi suda. Lice koje odbije da ih preda može se kazniti do 50.000 KM, a u slučaju daljeg odbijanja - može se zatvoriti. Zatvor traje do predaje predmeta ili do završetka krivičnog postupka, a najduže 90 dana. Na isti način postupiće se prema službenom ili odgovornom licu u državnom organu ili pravnom licu.

(6) Odredbe stava 5. ovog člana odnose se i na podatke pohranjene u kompjuteru ili sličnim uređajima za automatsku obradu podataka. Pri njihovom pribavljanju posebno će se brinuti o propisima koji se odnose na čuvanje tajnosti određenih podataka.

(7) O žalbi protiv rješenja kojim je izrečena novčana kazna ili je naređen zatvor odlučuje vijeće iz člana 24. stav 5. Žalba ne zadržava izvršenje rješenja.

(8) Pri oduzimanju predmeta naznačiće se gdje su pronađeni i opisaće se, a po potrebi i na drugi način obezbijediće utvrđivanje njihove istovjetnosti. Za oduzete predmete izdaće se potvrda.

(9) Mjere iz stava 5. ovog člana ne mogu se primijeniti prema osumnjičenom, odnosno optuženom niti licima koja su oslobođena dužnosti svjedočenja.

Privremeno oduzimanje predmeta bez naredbe **Član 130**

(1) Predmeti iz člana 129. stav 1. ovog zakona mogu se privremeno oduzeti i bez naredbe suda, ukoliko postoji opasnost od odgađanja. Ukoliko se lice koje se pretresa izričito usprotivi oduzimanju predmeta, tužilac će u roku od 72 časa od izvršenog pretresa podnijeti zahtjev sudiji za prethodni postupak za naknadno odobrenje oduzimanja predmeta.

(2) Ukoliko sudija za prethodni postupak odbije zahtjev tužioca, oduzeti predmeti se ne mogu koristiti kao dokaz u krivičnom postupku. Privremeno oduzeti predmeti će se odmah vratiti licu od kojeg su oduzeti.

Dobrovoljna predaja predmeta **Član 130a**

Lice koje drži predmete iz člana 129. stav 1. ovog zakona može dobrovoljno predati predmete, o čemu će mu se izdati potvrda o dobrovoljnoj predaji, a predmeti će se deponovati u sud ili će sud na drugi način na osnovu sudske odluke obezbijediti njihovo čuvanje.

Privremeno oduzimanje pisama, telegrama i drugih pošiljki **Član 131**

(1) Privremeno se mogu oduzeti pisma, telegrami i druge pošiljke upućene osumnjičenom, odnosno optuženom ili koje on odašilje, a koje se nalaze kod preduzeća i lica koja vrše poslove pošte i telekomunikacija.

(2) Pošiljke iz stava 1. ovog člana mogu se privremeno oduzeti ako postoje okolnosti zbog kojih se sa osnovom može očekivati da će ove pošiljke poslužiti kao dokaz u postupku.

(3) Naredbu za privremeno oduzimanje pošiljki iz stava 1. ovog člana izdaje sudija za prethodni postupak, na prijedlog tužioca.

(4) Naredbu za privremeno oduzimanje pošiljki može izdati i tužilac, ako postoji opasnost od odgađanja, s tim da o njenom potvrđivanju odlučuje sudija za prethodni postupak u roku od 48 časova od privremenog oduzimanja pošiljki.

(5) Ukoliko naredba, u smislu stava 4. ovog člana, ne bude potvrđena, te pošiljke se ne mogu koristiti kao dokaz u krivičnom postupku.

(6) Mjere preduzete u skladu sa ovim članom ne mogu se primjenjivati na pisma, telegrame i druge pošiljke razmijenjene između osumnjičenog, odnosno optuženog i njegovog branioca.

(7) Naredba iz stava 3. ovog člana sadrži: podatke o osumnjičenom, odnosno optuženom na kojeg se naredba odnosi, način izvršenja naredbe i vrijeme trajanja mjere, kao i preduzeće koje će izvršiti naloženu mjeru. Preduzete mjere mogu trajati najduže tri mjeseca, a iz važnih razloga sudija za prethodni postupak može produžiti trajanje ovih mjera za još tri mjeseca, s tim da će se preduzete mjere ukinuti čim prestanu razlozi za njihovo dalje preduzimanje.

(8) Ukoliko to interesi postupka dopuštaju, o preduzetim mjerama iz stava 1. ovog člana obavijestiće se osumnjičeni, odnosno optuženi protiv koga su primijenjene te mjere.

(9) Izdate pošiljke otvara tužilac u prisustvu dva svjedoka. Pri otvaranju će se paziti da se ne povrijedi pečat, a omoti i adresa će se sačuvati. O otvaranju će se sastaviti zapisnik.

(10) Sadržaj pošiljke ili dijela pošiljke će se saopštiti osumnjičenom, odnosno optuženom, odnosno licu kojem je upućena, a dio pošiljke ili pošiljka predaće se tom licu, osim ako, izuzetno, tužilac smatra da bi to imalo štetne posljedice za uspješno vođenje krivičnog postupka. Ako je osumnjičeni, odnosno optuženi odsutan, članovi njegove porodice obavijestiće se o upućenoj pošiljci. Ako osumnjičeni, odnosno optuženi nakon toga ne zatraži predaju pošiljke, pošiljka će se vratiti pošiljaocu.

Popis privremeno oduzetih predmeta i dokumentacije **Član 132**

(1) Nakon privremenog oduzimanja predmeta i dokumentacije, u zapisnik će se popisati privremeno oduzeti predmeti i dokumentacija, i izdati o tome potvrda.

(2) Ako popis predmeta i dokumentacije nije moguć, predmeti i dokumentacija će se staviti u omot i zapečatiti.

(3) Predmet koji je oduzet od fizičkog, odnosno pravnog lica ne može se prodati, pokloniti niti se može njim na drugi način raspolagati.

Pravo žalbe

Član 133

(1) Lice od kojeg se privremeno oduzima predmet i dokumentacija ima pravo žalbe.

(2) Žalba iz stava 1. ovog člana ne odgađa privremeno oduzimanje predmeta i dokumentacije.

(3) O žalbi iz stava 1. ovog člana odlučuje vijeće iz člana 24. stav 5. ovog zakona.

(4) Protiv odluke suda kojom se vraćaju predmeti i dokumentacija pravo žalbe ima tužilac.

Čuvanje privremeno oduzetih predmeta i dokumentacije

Član 134

Privremeno oduzeti predmeti i dokumentacija deponuju se u sudu ili sud na drugi način obezbjeđuje njihovo čuvanje.

Otvaranje i pregled privremeno oduzetih predmeta i dokumentacije

Član 135

(1) Otvaranje i pregled privremeno oduzetih predmeta i dokumentacije vrši tužilac.

(2) O otvaranju privremeno oduzetih predmeta i dokumentacije tužilac je dužan obavijestiti lice ili preduzeće od kojeg su predmeti oduzeti, sudiju za prethodni postupak i branioca.

(3) Pri otvaranju i pregledu oduzetih predmeta i dokumentacije mora se brinuti da njihov sadržaj ne saznaju neovlašćena lica.

Naredba banci ili drugom pravnom licu

Član 136

(1) Ako postoje osnovi sumnje da je neko lice učinilo krivično djelo koje je povezano sa dobijanjem imovinske koristi, sud može na osnovu prijedloga tužioca narediti da banka ili drugo pravno lice koje vrši finansijsko poslovanje dostavi podatke o bankovnim depozitima i drugim finansijskim transakcijama i poslovima tog lica podacima koji se odnose na to lice, kao i lica za koja se osnovano vjeruje da su uključena u finansijske transakcije ili poslove osumnjičenog, ako bi takvi podaci mogli biti dokaz u krivičnom postupku.

(2) Sudija za prethodni postupak može, na prijedlog tužioca, da naredi preduzimanje i drugih potrebnih radnji iz člana 234. ovog zakona, da bi se omogućilo utvrđivanje i pronalaženje nezakonito pribavljene imovine i prikupljanje dokaza o tome.

(3) U hitnim slučajevima mjere iz stava 1. ovog člana može odrediti tužilac na osnovu naredbe. O preduzetim mjerama, tužilac odmah obavještava sudiju za prethodni postupak, koji može u roku od 72 časa izdati naredbu. Tužilac će dobijene podatke zapečatiti dok ne bude izdata sudska naredba. U slučaju da sudija za prethodni postupak ne izda naredbu, tužilac će podatke vratiti bez prethodnog otvaranja.

(4) Sud može rješenjem naložiti pravnom ili fizičkom licu da privremeno obustavi izvršenje finansijske transakcije za koju postoji sumnja da predstavlja krivično djelo ili da je namijenjena izvršenju krivičnog djela, da služi prikrivanju krivičnog djela ili prikrivanju dobiti ostvarene krivičnim djelom.

(5) Rješenjem iz stava 4. ovog člana sud će odrediti da se finansijska sredstva namijenjena za transakciju iz stava 4. ovog člana i gotovinski iznosi novca domaće i strane valute privremeno oduzmu prema članu 129. stav 1. ovog zakona, pohrane na poseban račun i čuvaju do okončanja postupka, odnosno dok se ne steknu uslovi za njihovo vraćanje.

(6) Protiv rješenja iz stava 4. ovog člana žalbu mogu podnijeti tužilac, vlasnik finansijskih sredstava ili gotovinskog novca domaće i strane valute, osumnjičeni, odnosno optuženi, kao i pravna ili fizička lica iz st. 4. i 5. ovog člana.

Naredba operateru telekomunikacija

Član 137

(1) Ako postoje osnovi sumnje da je neko lice počinilo krivično djelo, sud može na osnovu prijedloga tužioca ili na prijedlog ovlašćenih službenih lica koja su dobila odobrenje od tužioca narediti da operater telekomunikacija ili drugo pravno lice koje vrši pružanje telekomunikacionih usluga dostavi podatke o korišćenju telekomunikacionih usluga tog lica, ako bi takvi podaci mogli da budu dokaz u krivičnom postupku ili da posluže za prikupljanje informacija koje mogu da budu od koristi u krivičnom postupku.

(2) U hitnim slučajevima tužilac može da naredi radnje iz stava 1. ovog člana i dobijeni podaci će se zapečatiti dok ne bude izdata sudska naredba. O preduzetim mjerama tužilac odmah obavještava sudiju za prethodni postupak, koji može u roku od 72 časa izdati naredbu. U slučaju da sudija za prethodni postupak ne izda naredbu, tužilac će podatke vratiti bez prethodnog otvaranja.

(3) Radnje iz stava 1. ovog člana mogu se odrediti i prema licu za koje postoje osnovi sumnje da učiniocu, odnosno od učinioca prenosi informacije u vezi sa krivičnim djelom, odnosno da učinilac koristi njegovo sredstvo telekomunikacije.

(4) Operateri telekomunikacija ili druga pravna lica koji pružaju telekomunikacione usluge dužni su da tužiocu i policijskim organima omogućće sprovođenje mjera iz stava 1. ovog člana.

Naredba za kreiranje forenzičke kopije

Član 137a

(1) Ako ima dovoljno osnova za sumnju da se na privremeno oduzetim predmetima a koji predstavljaju pokretne stvari, odnosno kompjutere, mobilne telefone, kompjuterski sistem, uređaje za pohranjivanje kompjuterskih i elektronskih podataka nalaze tragovi krivičnog djela, sud može izdati naredbu za kreiranje forenzičke kopije.

(2) Naredbu za kreiranje forenzičke kopije može izdati sud na prijedlog tužioca ili na prijedlog ovlašćenih službenih lica koja su dobila odobrenje od tužioca.

(3) Naredbu za kreiranje forenzičke kopije izvršiće posebno obučena ovlašćena službena lica ili drugo stručno lice uz prisustvo ovlašćenog službenog lica.

(4) O kreiranju forenzičke kopije ovlašćena službena lica sačinice zapisnik. U zapisnik će se unijeti i tačno opisati privremeno oduzeti predmeti na koje se naredba odnosi, te unijeti jedinstvena identifikaciona oznaka forenzičke kopije.

(5) Nakon kreiranja forenzičke kopije na osnovu naredbe, ovlašćeno službeno lice mora, bez odgađanja, vratiti sudu naredbu i predati forenzičku kopiju zajedno sa privremeno oduzetim predmetima.

(6) Nakon prijema forenzičke kopije, sud će tu kopiju zadržati pod svojim nadzorom ili na drugi način obezbijediti njeno čuvanje.

Privremeno oduzimanje radi obezbjeđenja

Član 138

(1) Sud može, u bilo koje vrijeme u toku postupka donijeti, na prijedlog tužioca, privremenu mjeru oduzimanja imovine koja se treba oduzeti po Krivičnom zakoniku mjeru zapljene ili drugu neophodnu, privremenu mjeru da bi se spriječilo korišćenje, otuđenje ili raspolaganje tom imovinom.

(2) Ovlašćena službena lica mogu, kada postoji opasnost od odgađanja, po nalogu tužioca, privremeno oduzeti nezakonito stečenu imovinu iz stava 1. ovog člana, zaplijeniti imovinu ili preduzeti druge neophodne privremene mjere da bi se spriječilo bilo kakvo korišćenje, otuđenje ili raspolaganje tom imovinom. O preduzetim mjerama ovlašćena službena lica odmah obavještavaju tužioca, a o preduzetim mjerama odlučuje sudija za prethodni postupak u roku od 72 časa.

(3) U slučaju da sudija za prethodni postupak uskrati odobrenje, preduzete mjere će se obustaviti, a oduzeti predmeti i imovina će biti odmah vraćeni licu od kojeg su oduzeti.

Vraćanje privremeno oduzetih predmeta

Član 139

(1) Predmeti koji su u toku krivičnog postupka privremeno oduzeti vратиće se vlasniku, odnosno držaocu, kada tokom postupka postane očigledno da njihovo zadržavanje nije u skladu sa članom 129. ovog zakona, a ne postoje razlozi za njihovo oduzimanje iz člana 385. ovog zakona.

(2) O zahtjevu za vraćanje privremeno oduzetih predmeta sud je dužan da odluči nakon izjašnjenja tužioca, i to u roku od najduže sedam dana.

3. Postupak sa sumnjivim stvarima

Oglašavanje sumnjivih stvari

Član 140

(1) Nađe li se kod osumnjičenog, odnosno optuženog tuđa stvar, a ne zna se čija je, organ koji vodi postupak opisaće tu stvar i opis objavit će na oglasnoj tabli opštine na čijem području osumnjičeni, odnosno optuženi živi i na čijem je području krivično djelo učinjeno. U oglasu će se pozvati vlasnik da se javi u roku od godinu dana od dana objavljivanja oglasa, jer će se inače stvar prodati. Novac dobijen prodajom unosi se u budžet Republike Srpske.

(2) Ako je riječ o stvarima veće vrijednosti, objavljivanje se može izvršiti i posredstvom dnevnog lista.

(3) Ako je stvar podložna kvaru ili njeno čuvanje iziskuje znatne troškove, ona će se prodati po odredbama koje važe za izvršni postupak, a novac predati na čuvanje u sudski depozit.

(4) Po odredbi stava 3. ovog člana postupiće se i kada stvar pripada odbjeglom ili nepoznatom učiniocu krivičnog djela.

Odlučivanje o sumnjivim stvarima

Član 141

(1) Ako se tokom godinu dana niko ne javi za stvari ili za novac dobijen od prodaje stvari, donijeće se rješenje da stvar postaje svojina Republike Srpske, odnosno da se novac unosi u budžet Republike Srpske.

(2) Vlasnik stvari ima pravo da u parnici traži vraćanje stvari ili novca dobijenog od prodaje stvari. Zastarijevanje ovog prava počinje teći od dana objavljivanja oglasa.

4. Ispitivanje osumnjičenog **Osnovne odredbe o ispitivanju**

Član 142

(1) Ispitivanje osumnjičenog u istrazi vrši tužilac ili ovlašćena službena lica.

(2) Ispitivanje treba vršiti tako da se u punoj mjeri poštuje ličnost osumnjičenog. Prilikom ispitivanja osumnjičenog ne smije se upotrijebiti sila, prijetnja, prevara, narkotici ili druga sredstava koja mogu uticati na slobodu odlučivanja i izražavanja volje prilikom davanja izjave ili priznanja.

(3) Ako je postupljeno protivno odredbi stava 2. ovog člana, na iskazu osumnjičenog ne može se zasnivati sudska odluka.

Pouka osumnjičenom o njegovim pravima

Član 143

(1) Kada se osumnjičeni prvi put ispituje, biće upitan za ime i prezime, nadimak ako ga ima, ime i prezime roditelja, djevojačko prezime majke, gdje je rođen, gdje stanuje, dan, mjesec i godinu rođenja, koje je narodnosti i čiji je državljanin, jedinstveni matični broj građana državljanina Republike Srpske i Bosne i Hercegovine, čime se zanima, kakve su mu porodične prilike, da li je pismen, kakvu je školu završio, da li je, gdje i kada služio vojsku, odnosno ima li čin rezervnog vojnog starješine, vodi li se u vojnoj evidenciji i kod kojeg organa nadležnog za poslove odbrane, da li je odlikovan, kakvog je imovinskog stanja, da li je, kada i zašto osuđivan, da li je i kada izrečenu kaznu izdržao, da li se protiv njega vodi postupak za neko drugo krivično djelo, a ako je maloljetan, ko mu je zakonski zastupnik.

Osumnjičeni će se poučiti da je dužan da se odazove pozivu i odmah saopšti svaku promjenu adrese ili namjeru da promijeni boravište, a biće upozoren i na posljedice ako tako ne postupi.

(2) Na početku ispitivanja osumnjičenom će se saopštiti za koje krivično djelo se tereti i osnovi sumnje protiv njega, a biće poučen i o sljedećim pravima:

- a) da nije dužan iznijeti svoju odbranu niti odgovarati na postavljena pitanja,
- b) da može uzeti branioca po svom izboru koji može biti prisutan prilikom njegovog ispitivanja, kao i da ima pravo na branioca bez naknade u slučajevima predviđenim ovim zakonom,
- v) da se može izjasniti o djelu koje mu se stavlja na teret i iznijeti sve činjenice i dokaze koje mu idu u korist i ako to učini u prisustvu branioca, da je takav njegov iskaz dopušten kao dokaz na glavnom pretresu i da bez njegove saglasnosti može biti pročitani i korišćen na glavnom pretresu,
- g) da ima pravo tokom istrage razmatrati spise i razgledati pribavljene predmete koji mu idu u korist, osim ako je riječ o spisima i predmetima čije bi otkrivanje moglo dovesti u opasnost cilj istrage i
- d) da ima pravo na besplatne usluge prevodioca ako ne razumije ili ne govori jezik koji se koristi prilikom ispitivanja.

(3) Osumnjičeni se može dobrovoljno odreći prava navedenih u stavu 2. ovog člana, ali njegovo ispitivanje ne može početi ukoliko se i dok se njegova izjava o odricanju ne zabilježi u zapisnik i dok je ne potpiše osumnjičeni. Osumnjičeni se ni pod kojim okolnostima ne može odreći prava na prisustvo branioca ako je njegova odbrana obavezna u skladu sa ovim zakonom.

(4) U slučaju da se osumnjičeni odrekao prava da uzme branioca, a kasnije izrazi želju da uzme branioca, ispitivanje će se odmah prekinuti i ponovo će se nastaviti kada osumnjičeni dobije branioca ili mu se branilac postavi ili ako osumnjičeni izrazi želju da nastavi da odgovara na pitanja.

(5) Ako se osumnjičeni dobrovoljno odrekne prava da ne odgovara na postavljena pitanja, mora mu se i u tom slučaju omogućiti da se izjasni o svim činjenicama i dokazima koji mu idu u korist.

(6) Ako je postupljeno protivno odredbama ovog člana, na iskazu osumnjičenog ne može se zasnivati sudska odluka.

Snimanje ispitivanja osumnjičenog

Član 144

(1) O svakom ispitivanju osumnjičenog sačinjava se zapisnik. Bitni dijelovi iskaza unijeće se doslovno u zapisnik. Nakon što je zapisnik sačinjen, osumnjičenom će se pročitati zapisnik i predati kopija zapisnika.

(2) Ispitivanje osumnjičenog po pravilu se snima na audio ili video traku, pod sljedećim uslovima:

a) da je osumnjičeni obaviješten na jeziku koji govori i razumije da se ispitivanje snima na audio ili video traku,

b) u slučaju prekida ispitivanja, razlog i vrijeme prekida će se naznačiti u snimku, kao i vrijeme nastavljanja i zaključenja ispitivanja,

v) na kraju ispitivanja osumnjičeni će dobiti mogućnost da pojasni sve što je rekao i da doda sve što želi,

g) zapis sa trake će se prepisati nakon završetka ispitivanja, a kopija prepisa uručiće se osumnjičenom zajedno sa kopijom snimljene trake ili ako je korišćena aparatura za istovremeno pravljenje većeg broja snimaka, uručiće mu se jedna od originalno snimljenih traka i

d) pošto se napravi kopija originalne trake u svrhu prepisa, originalno snimljena traka ili jedna od originalno snimljenih traka će se zapečatiti u prisustvu osumnjičenog, sa ovjerom potpisa organa krivičnog postupka i osumnjičenog.

Ispitivanje posredstvom tumača

Član 145

Ispitivanje osumnjičenog obaviće se posredstvom tumača u slučajevima utvrđenim u članu 152. ovog zakona.

5. Saslušanje svjedoka
Poziv za saslušanje svjedoka
Član 146

- (1) Svjedoci se saslušavaju kada postoji vjerovatnoća da će svojim iskazom moći dati obavještenja o krivičnom djelu, učiniocu i o drugim važnim okolnostima.
- (2) Poziv za svjedočenje dostavlja tužilac, odnosno sud. Pozivanje kao svjedoka maloljetnog lica koje nije navršilo 16 godina vrši se posredstvom roditelja, odnosno zakonskog zastupnika, osim ako to nije moguće zbog potrebe da se hitno postupa ili drugih okolnosti.
- (3) Svjedoci koji se zbog starosti, bolesti ili teških tjelesnih mana ne mogu odazvati pozivu mogu se saslušati u svom stanu, bolnici ili na drugom mjestu.
- (4) U pozivu se svjedok obavještava da se poziva u svojstvu svjedoka, mjesto i vrijeme kada se treba odazvati pozivu, kao i o posljedicama neodazivanja pozivu.
- (5) Ukoliko se svjedok ne odazove pozivu, niti svoj izostanak opravda, sud može izreći novčanu kaznu do 5.000 KM ili narediti prinudno dovođenje.
- (6) Naredbu za dovođenje svjedoka izvršava sudska policija. Izuzetno, naredbu može izdati i tužilac, ukoliko uredno pozvani svjedok ne dođe, a svoj izostanak ne opravda.
- (7) Ukoliko svjedok koji je upozoren na posljedice bez zakonskih razloga odbije da svjedoči, sud može na prijedlog tužioca donijeti rješenje o kažnjavanju svjedoka novčanom kaznom do 30.000 KM. Protiv ovog rješenja dopuštena je žalba koja ne zadržava izvršenje.
- (8) O žalbi protiv rješenja iz st. 5. i 7. ovog člana odlučuje vijeće iz člana 24. stav 5. ovog zakona.

Lica koja se ne mogu saslušati kao svjedoci
Član 147

- (1) Ne može se saslušati kao svjedok:
 - a) lice koje bi svojim iskazom povrijedilo dužnost čuvanja državne, vojne ili službene tajne, dok ga nadležni organ ne oslobodi te dužnosti,
 - b) branilac osumnjičenog, odnosno optuženog u pogledu činjenica koje su mu postale poznate u svojstvu branioca,
 - v) lice koje bi svojim iskazom povrijedilo dužnost čuvanja profesionalne tajne (vjerski službenik, odnosno ispovjednik, novinar u svrhu zaštite izvora informacija, advokat, bilježnik, ljekar, babica i drugi), osim ako je oslobođeno te dužnosti posebnim propisom ili izjavom lica u čiju je korist ustanovljeno čuvanje tajne i
 - g) dijete koje s obzirom na uzrast i duševnu razvijenost nije sposobno da shvati značaj prava da ne mora svjedočiti, osim djeteta ako je neposredno oštećeno krivičnim djelom.
- (2) Ako je kao svjedok saslušano lice koje se ne može saslušati kao svjedok, na takvom iskazu svjedoka ne može se zasnivati sudska odluka.

Lica koja mogu odbiti svjedočenje
Član 148

- (1) Svjedočenje mogu odbiti:
 - a) bračni i vanbračni supružnik osumnjičenog, odnosno optuženog,
 - b) srodnici osumnjičenog, odnosno optuženog po krvi u pravoj liniji, srodnici u pobočnoj liniji do trećeg stepena zaključno, kao i srodnici po tazbini do drugog stepena zaključno, osim djeteta koje je neposredno oštećeno krivičnim djelom i
 - v) usvojilac ili usvojenik osumnjičenog, odnosno optuženog.

(2) Organ koji vodi postupak dužan je da lica iz stava 1. ovog člana, prije njihovog saslušanja ili čim sazna za njihov odnos prema osumnjičenom, odnosno optuženom upozori da ne moraju svjedočiti. Upozorenje i odgovor se unose u zapisnik.

(3) Lice koje može odbiti svjedočenje prema jednom od osumnjičenih, odnosno optuženih može odbiti svjedočenje i prema ostalim osumnjičenim, odnosno optuženim, ako se njegov iskaz prema prirodi stvari ne može ograničiti sam na ostale sumnjičene, odnosno optužene.

(4) Ako je kao svjedok saslušano lice koje može odbiti svjedočenje, a nije na to upozoreno ili se nije izričito odreklo tog prava ili to upozorenje i odricanje nije uneseno u zapisnik, na takvom iskazu se ne može zasnivati sudska odluka.

Pravo svjedoka da ne odgovara na pojedina pitanja

Član 149

(1) Svjedok ima pravo da ne odgovara na pojedina pitanja kada je vjerovatno da će ga odgovor na ta pitanja izložiti krivičnom gonjenju.

(2) Svjedok koji koristi pravo iz stava 1. ovog člana, odgovoriće na ta pitanja ako nadležni glavni tužilac pismeno izjavi da neće preduzeti krivično gonjenje svjedoka za radnje koje svjedok navede u svom iskazu. Primjerak pismene izjave glavnog tužioca uručiće se svjedoku.

(3) Izjavu iz stava 2. ovog člana glavni tužilac može dati pod uslovom da je iskaz svjedoka važan za dokazivanje da je drugo lice počinilo krivično djelo iz stava 4. ovog člana.

(4) Izjavu iz stava 2. ovog člana glavni tužilac može dati u postupku koji se vodi zbog sljedećih krivičnih djela iz Krivičnog zakonika Republike Srpske:

a) krivičnih djela protiv ustavnog uređenja i bezbjednosti Republike Srpske,

b) krivičnih djela terorizma,

v) krivičnih djela: ubistvo (član 124), teško ubistvo (član 125), otmica (član 142), protivpravno lišenje slobode (član 143), trgovina ljudima (član 145), trgovina djecom (član 146), udruživanje radi vršenja krivičnih djela trgovine ljudima i djecom (član 147), onemogućavanje povratka izbjeglih i raseljenih lica (član 148), silovanje (član 165), obljuba nad nemoćnim licem (član 167), obljuba sa djetetom mlađim od petnaest godina (član 172), polna zloupotreba djeteta starijeg od petnaest godina (član 173), iskorišćavanje djece za pornografiju (član 175), iskorišćavanje djece za pornografske predstave (član 176), iskorišćavanje kompjuterske mreže ili komunikacije drugim tehničkim sredstvima za izvršenje krivičnih djela seksualnog zlostavljanja ili iskorišćavanja djeteta (član 178), navođenje djeteta na prostituciju (član 180), nasilje u porodici ili porodičnoj zajednici (član 190), neovlašćena proizvodnja i promet opojnih droga (član 207), omogućavanje uživanja opojnih droga (član 208), iznuda (član 232), ucjena (član 233), pranje novca (član 263), utaja poreza i doprinosa (član 264), zloupotreba službenog položaja ili ovlašćenja (član 315), pronevjera (član 316), prevara u službi (član 317), primanje mita (član 319), davanje mita (član 320), trgovina uticajem (član 321), iznuđivanje iskaza (član 328), pomoć učiniocu poslije izvršenog krivičnog djela (član 333), javno izazivanje i podsticanje nasilja ili mržnje (član 359), udruživanje radi vršenja krivičnih djela (član 365), izvršenje krivičnog djela u sastavu kriminalnog udruženja (član 366), zagađivanje životne sredine (član 370), izazivanje požara (član 389), izazivanje opšte opasnosti (član 394), kompjuterska prevara (član 410) i

g) drugih krivičnih djela za koja se može izreći kazna zatvora od deset godina ili teža kazna.

(5) U izjavi iz stava 2. ovog člana naznačiće se da se ona odnosi samo na radnje svjedoka koje čine krivično djelo sa propisanom manjom kaznom od kazne koja je propisana za krivično djelo u odnosu na koje se daje iskaz ili povodom kojeg se vodi postupak i da se ne može odnositi na krivična djela za koja je propisana kazna zatvora od najmanje deset godina.

(6) Sud će rješenjem utvrditi da li je izjava glavnog tužioca iz stava 2. ovog člana u skladu sa st. 4. i 5. ovog člana, i za vrijeme saslušanja svjedoku odrediti advokata za savjetnika.

(7) Nakon što sud donese rješenje iz stava 6. ovog člana, glavni tužilac će pozvati svjedoka da dâ svoj iskaz. Prije saslušanja, svjedok će dati pismenu izjavu da će kao svjedok u krivičnom postupku dati

istinit iskaz i da neće prećutati ništa što mu je poznato o krivičnom djelu o kojem daje iskaz i o njegovom učiniocu.

(8) Nakon što svjedok da iskaz, glavni tužilac donosi rješenje o imunitetu svjedoka za krivično djelo koje proizlazi iz iskaza svjedoka datog u skladu sa stavom 2. ovog člana. U rješenju će biti navedeni činjenični opis i pravna kvalifikacija krivičnog djela za koja se neće preduzeti krivično gonjenje svjedoka.

(9) Ako svjedok u toku krivičnog postupka ne postupi u skladu sa stavom 7. ovog člana, glavni tužilac će donijeti obrazloženo rješenje, kojim se uskraćuje svjedoku davanje imuniteta za krivično djelo na koje se odnosio iskaz svjedoka iz stava 2. ovog člana. Tužilac će uskratiti imunitet i u slučaju da se radnje koje je svjedok naveo u svom iskazu odnose na krivična djela za koja se ne može dati imunitet u smislu st. 4. i 5. ovog člana. U tim slučajevima, iskaz svjedoka sa odgovorima na pitanja iz stava 1. ovog člana izdvojiće se iz spisa predmeta i čuvati odvojeno, te se ne može koristiti u krivičnom postupku protiv svjedoka.

(10) U slučaju da glavni tužilac ne donese rješenje iz stava 8. ovog člana, iskaz svjedoka sa odgovorima na pitanja iz stava 1. ovog člana izdvojiće se iz spisa predmeta i čuvati odvojeno, te se ne može koristiti u krivičnom postupku protiv svjedoka.

(11) Protiv svjedoka iz stava 2. ovog člana može se preduzeti krivično gonjenje za krivično djelo davanje lažnog iskaza.

Način saslušanja, suočenje i prepoznavanje

Član 150

(1) Svjedoci se saslušavaju pojedinačno i u odsustvu drugih svjedoka.

(2) Tokom postupka svjedok se može suočiti sa drugim svjedocima i osumnjičenim, odnosno optuženim.

(3) Ako je potrebno da se utvrdi poznaje li svjedok lice ili predmet, tražiće se od njega prvo da ga opiše ili da navede znakove po kojima se razlikuju, pa će mu se tek poslije pokazati radi prepoznavanja i to zajedno sa drugim njemu nepoznatim licima, odnosno ako je to moguće - zajedno sa predmetima iste vrste.

(4) Ako prepoznavanje lica nije moguće u skladu sa stavom 3. ovog člana, prepoznavanje će se izvršiti na osnovu fotografija tog lica i fotografija svjedoku nepoznatih lica.

Tok saslušanja svjedoka

Član 151

(1) Svjedok je dužan da odgovore daje usmeno.

(2) Svjedok će prethodno biti opomenut da je dužan govoriti istinu i da ne smije ništa prećutati, a zatim će biti upozoren da davanje lažnog iskaza predstavlja krivično djelo. Svjedok će biti upozoren i da nije dužan odgovarati na pitanja predviđena u članu 149. stav 1. ovog zakona i ovo upozorenje će se unijeti u zapisnik.

(3) Poslije toga svjedok će biti pitan za ime i prezime, ime oca ili majke, zanimanje, boravište, mjesto i godinu rođenja i njegov odnos sa osumnjičenim, odnosno optuženim i oštećenim. Svjedok će biti upozoren da je dužan da o promjeni adrese ili boravišta obavijesti tužioca, odnosno sud.

(4) Prilikom saslušanja maloljetnog lica, naročito ako je ono oštećeno krivičnim djelom, postupiće se obazrivo, da saslušanje ne bi štetno uticalo na psihičko stanje maloljetnika. Saslušanje maloljetnog lica obaviće se uz pomoć pedagoga, psihologa ili drugog stručnog lica.

(5) Oštećenog krivičnim djelom nije dopušteno ispitivati o njegovom seksualnom životu prije i poslije izvršenog krivičnog djela, a ako je takvo ispitivanje obavljeno - na takvom iskazu ne može se zasnivati sudska odluka.

(6) S obzirom na životnu dob, tjelesno i duševno stanje ili druge opravdane interese, svjedok se može saslušati posredstvom tehničkih uređaja za prenos slike i zvuka tako da mu stranke i branilac mogu

postavljati pitanja bez prisustva u prostoriji gdje se svjedok nalazi. Za potrebe takvog ispitivanja može se odrediti stručno lice.

(7) Poslije opštih pitanja svjedok se poziva da iznese sve što mu je o predmetu poznato, a zatim će mu se postavljati pitanja radi provjeravanja, dopune i razjašnjenja. Prilikom saslušanja svjedoka nije dopušteno služiti se obmanom niti postavljati takva pitanja u kojima je već sadržano kako bi trebalo odgovoriti.

(8) Svjedok će se uvijek pitati otkud mu je poznato ono o čemu svjedoči.

(9) Svjedoci se mogu suočiti ako se njihovi iskazi ne slažu u pogledu važnih činjenica. Suočeni će se o svakoj okolnosti o kojoj se njihovi iskazi međusobno ne slažu ponaosob saslušati i njihov odgovor unijeti u zapisnik. Istovremeno se mogu suočiti samo dva svjedoka.

(10) Oštećeni koji se saslušava kao svjedok biće pitan se da li želi da u krivičnom postupku ostvaruje imovinskoopravni zahtjev.

Saslušanje svjedoka posredstvom tumača

Član 152

(1) Ako je svjedok gluv ili nijem, njegovo saslušanje vrši se posredstvom tumača.

(2) Ako je svjedok gluv, postaviće mu se pitanja pisano, a ako je nijem, pozvaće se da pisano odgovara. Ako se saslušanje ne može obaviti na ovaj način, pozvaće se kao tumač lice koje se sa svjedokom može sporazumjeti.

(3) Ako ranije nije položio zakletvu, tumač će se zakleti da će vjerno prenijeti pitanja koja se svjedoku upućuju i izjave koje on bude davao.

Zakletva, odnosno izjava svjedoka

Član 153

(1) Ako su ispunjeni uslovi za saslušanje, sud može zahtijevati od svjedoka da prije svjedočenja položi zakletvu, odnosno da izjavu.

(2) Prije glavnog pretresa, svjedok može položiti zakletvu, odnosno dati izjavu samo ako postoji bojazan da zbog bolesti ili zbog drugih razloga neće moći da dođe na glavni pretres. Zakletva, odnosno izjava polaže se pred sudijom, odnosno predsjednikom vijeća. Razlog zbog kojeg je položena zakletva, odnosno data izjava navešće se u zapisniku.

(3) Tekst zakletve, odnosno izjave glasi: "Zaklinjem se - izjavljujem da ću o svemu što budem pitan govoriti istinu i da ništa od onoga što mi je poznato neću prećutati."

(4) Svjedok zakletvu polaže, odnosno daje izjavu usmeno, čitanjem njenog teksta ili potvrdnim odgovorom nakon saslušanog sadržaja teksta zakletve, odnosno izjave koju je pročitao sudija, odnosno predsjednik vijeća. Nijemi svjedoci koji znaju da čitaju i pišu potpisuju tekst zakletve, odnosno izjave, a gluvi ili nijemi svjedoci koji ne znaju ni da čitaju ni da pišu - zaklinju se, odnosno daju izjavu uz pomoć tumača.

(5) Odbijanje i razlozi odbijanja svjedoka da položi zakletvu, odnosno da izjavu unijeće se u zapisnik.

Lica koja ne polažu zakletvu, odnosno ne daju izjavu

Član 154

Ne smiju se zaklinjati, odnosno davati izjavu lica koja nisu punoljetna u trenutku saslušanja, za koja je dokazano ili za koja postoji osnovana sumnja da su izvršila ili učestvovala u krivičnom djelu zbog koga se saslušavaju ili koja zbog duševnog stanja ne mogu da shvate značaj zakletve.

Snimanje saslušanja svjedoka audio ili audio-vizuelnim sredstvima

Član 155

Saslušanje svjedoka se može snimati audio ili audiovizuelnim sredstvima u svim fazama postupka. Saslušanje se mora snimiti u slučajevima kada je riječ o licima koja su mlađa od 16 godina i koja su bila oštećena krivičnim djelom, kao i ako postoje osnovi za bojazan da se svjedok ne može saslušati na glavnom pretresu.

Zaštićeni svjedok

Član 156

Na položaj zaštićenog svjedoka u postupku pred sudom primjenjuju se odredbe posebnog zakona.

6. Uviđaj i rekonstrukcija

Preduzimanje uviđaja

Član 157

Uviđaj se preduzima kada je za utvrđivanje neke važne činjenice u postupku potrebno neposredno opažanje.

Rekonstrukcija događaja

Član 158

(1) Radi provjeravanja izvedenih dokaza ili utvrđivanja činjenica koje su od značaja za razjašnjenje stvari, organ koji vodi postupak može odrediti rekonstrukciju događaja, koja se vrši tako što se ponavljaju radnje ili situacije u uslovima pod kojima se prema izvedenim dokazima događaj odigrao. Ako su u iskazima pojedinih svjedoka ili osumnjičenih, odnosno optuženih radnje ili situacije različito prikazane, rekonstrukcija događaja će se, po pravilu, posebno izvršiti sa svakim od njih.

(2) Rekonstrukcija se ne smije vršiti na način kojim se vrijeđa javni red i moral ili se dovodi u opasnost život ili zdravlje ljudi.

(3) Prilikom rekonstrukcije mogu se, po potrebi, ponovo izvesti pojedini dokazi.

Pomoć vještaka i stručnog lica

Član 159

(1) Uviđaj i rekonstrukcija događaja vrši se uz pomoć stručnog lica kriminalističko-tehničke ili druge struke, koje će pomoći u pronalaženju, obezbjeđenju ili opisivanju tragova, izvršiti potrebna mjerenja i snimanja, sačiniti skicu i foto-dokumentaciju ili prikupiti i druge podatke.

(2) Na uviđaj ili rekonstrukciju može se pozvati i vještak, ako bi njegovo prisustvo bilo od koristi za davanje nalaza i mišljenja.

7. Vještačenje

Određivanje vještačenja

Član 160

Vještačenje se određuje kada za utvrđivanje ili ocjenu neke važne činjenice treba pribaviti nalaz i mišljenje lica koja raspolažu potrebnim stručnim znanjem. Ako naučno, tehničko ili druga stručna znanja mogu pomoći sudu da ocijeni dokaze ili razjasni sporne činjenice, vještak kao posebna vrsta svjedoka može svjedočiti davanjem nalaza o činjenicama i mišljenja koje sadrži ocjenu o činjenicama.

Naredba o vještačenju

Član 161

(1) Pisanu naredbu za vještačenje izdaje tužilac ili sud. U naredbi će se navesti činjenice u pogledu kojih se vrši vještačenje.

(2) Ako za određenu vrstu vještačenja postoji stručna ustanova ili se vještačenje može obaviti u okviru državnog organa, takva vještačenja, a posebno složenija, povjeriće se, po pravilu, takvoj ustanovi, odnosno organu. U tom slučaju, ta ustanova, odnosno organ određuje jednog ili više stručnjaka koji će izvršiti vještačenje.

Dužnosti vještaka kojeg je odredio tužilac, odnosno sud

Član 162

Lice koje tužilac, odnosno sud odredi za vještaka dužno je da tužiocu, odnosno sudu dostavi svoj izvještaj, koji sadrži sljedeće: dokaze koje je pregledao, obavljene testove, nalaz i mišljenje do kojeg je došao i sve druge relevantne podatke koje vještak smatra potrebnim za pravednu i objektivnu analizu. Vještak će detaljno obrazložiti kako je došao do određenog mišljenja.

Ko ne može biti vještak

Član 163

(1) Za vještaka se ne može odrediti lice koje ne može biti saslušano kao svjedok iz člana 147. ovog zakona ili lice koje je oslobođeno od dužnosti svjedočenja iz člana 148. ovog zakona, kao ni lice prema kojem je krivično djelo učinjeno, a ako je takvo lice određeno, na njegovom nalazu i mišljenju ne može se zasnivati sudska odluka.

(2) Razlog za izuzeće vještaka iz člana 42. ovog zakona postoji i u pogledu lica koje je zajedno sa osumnjičenim, odnosno optuženim ili oštećenim u radnom odnosu u istom organu, preduzeću i drugom pravnom licu ili kod samostalnog privrednika, kao i u pogledu lica koje je u radnom odnosu kod oštećenog ili osumnjičenog, odnosno optuženog.

(3) Za vještaka se neće odrediti lice koje je saslušano kao svjedok.

Postupak vještačenja

Član 164

(1) Vještačenjem rukovodi organ koji je naredio vještačenje. Prije početka vještačenja pozvaće se vještak da predmet vještačenja pažljivo razmotri, da tačno navede sve što zapazi i utvrdi i da svoje mišljenje iznese nepristrasno i u skladu sa pravilima nauke i vještine. Posebno će se upozoriti da je lažno vještačenje krivično djelo.

(2) Prilikom davanja nalaza i mišljenja o predmetu koji se pregleda, vještak će se oslanjati na dokaze na koje mu je ukazalo ovlašćeno službeno lice, tužilac ili sud. Vještak može svjedočiti samo o činjenicama koje proizlaze iz njegovih neposrednih saznanja, osim ako se prilikom pripreme svog nalaza i mišljenja nije koristio informacijama na koje bi se opravdano oslanjali ostali stručnjaci iste struke.

(3) Vještaku se mogu davati razjašnjenja, a može mu se dopustiti i da razmatra spise. Vještak može predložiti da se izvedu dokazi ili pribave predmeti i podaci koji su od važnosti za davanje njegovog nalaza i mišljenja. Ako prisustvuje uviđaju, rekonstrukciji događaja ili drugoj istražnoj radnji, vještak može predložiti da se razjasne pojedine okolnosti ili da se licu koje se saslušava postave pojedina pitanja.

Pregledanje predmeta vještačenja

Član 165

(1) Vještak pregleda predmete vještačenja na mjestu gdje se oni nalaze, osim ako su za vještačenje potrebna dugotrajna ispitivanja ili ako se ispitivanja vrše u ustanovi, odnosno organu ili ako to zahtijevaju razlozi morala.

(2) Ako je u okviru vještačenja potrebno izvršiti analizu neke materije, vještaku će se, ako je to moguće, staviti na raspolaganje samo dio te materije, a ostatak će se u potrebnoj količini sačuvati za slučaj naknadnih analiza.

Dostavljanje nalaza i mišljenja

Član 166

Vještak dostavlja nalaze mišljenje kao i radni materijal, skice i zabilješke organu koji ga je odredio.

Vještačenje u stručnoj ustanovi ili državnom organu

Član 167

(1) Ako se vještačenje povjerava stručnoj ustanovi, odnosno državnom organu, tužilac, odnosno sud će upozoriti tu ustanovu ili organ koji vrši vještačenje da u davanju nalaza i mišljenja ne može učestvovati lice iz člana 163. ovog zakona ili lice za koje postoje razlozi za izuzeće od vještačenja predviđeni u ovom zakonu, a biće upozoreno i na posljedice davanja lažnog nalaza i mišljenja.

(2) Stručnoj ustanovi, odnosno državnom organu staviće se na raspolaganje materijal potreban za vještačenje, a ako je potrebno, postupiće se u skladu sa postupkom određenim članom 164. ovog zakona.

(3) Pisani nalaz dostavlja stručna ustanova, odnosno državni organ i mišljenje lica koja su izvršila vještačenje.

Pregled, obdukcija i ekshumacija leša

Član 168

(1) Pregledi i obdukcija leša preduzeće se uvijek kada u nekom smrtnom slučaju postoji sumnja da je smrt uzrokovana krivičnim djelom ili da je u vezi sa izvršenjem krivičnog djela. Ako je leš već zakopan, odrediće se ekshumacija radi njegovog pregleda i obdukcije.

(2) Pri pregledu i obdukciji leša preduzeće se potrebne mjere da se ustanovi identitet leša i u tom cilju posebno će se opisati podaci o vanjskim i unutrašnjim tjelesnim osobinama leša.

Pregled i obdukcija leša van specijalizovane medicinske ustanove

Član 169

(1) Specijalizovana medicinska ustanova vrši pregled i obdukciju leša.

(2) Kada se vještačenje ne vrši u specijalizovanoj ustanovi, pregled i obdukciju leša vrši ljekar specijalista sudske medicine. Tim vještačenjem rukovodi tužilac, o čemu vodi zapisnik. Sastavni dio zapisnika je nalaz i mišljenje vještaka.

(3) Za vještaka se ne može odrediti ljekar koji je liječio umrlog. Međutim, ljekar koji je liječio umrlog može se saslušati kao svjedok, radi davanja razjašnjenja o toku i okolnostima bolesti umrlog.

Izveštaj o pregledu i obdukciji

Član 170

(1) Vještak sudske medicine će u svom mišljenju navesti uzrok i vrijeme kada je smrt nastupila.

(2) Ako je na lešu nađena bilo kakva povreda, utvrdiće da li je tu povredu nanio neko drugi i ako jeste, čime, na koji način, koliko vremena prije nego što je smrt nastupila i da li je ona prouzrokovala smrt. Ako je na lešu nađeno više povreda, utvrdiće se da li je svaka povreda izvršena istim sredstvom i koja je povreda prouzrokovala smrt, a ako je više smrtonosnih povreda, koja je od njih ili koje od njih su svojim zajedničkim djelovanjem bile uzrok smrti.

(3) U slučaju iz stava 2. ovog člana naročito će se utvrditi da li je smrt prouzrokovana samom vrstom i opštom prirodom povrede ili zbog ličnog svojstva ili naročitog stanja organizma povrijeđenog ili zbog slučajnih okolnosti ili okolnosti pod kojim je povreda nanesena.

(4) Vještak je dužan da obrati pažnju na nađeni biološki materijal (krv, pljuvačka, sperma, urin i drugo) i da ga opiše i sačuva za biološko vještačenje - ako ono bude određeno.

Pregled i obdukcija začetka i novorođenčeta

Član 171

(1) Pri pregledu i obdukciji začetka treba posebno utvrditi njegovu starost, sposobnost za vanmaterični život i uzrok smrti.

(2) Pri pregledu i autopsiji leša novorođenčeta posebno će se utvrditi da li je rođeno živo ili mrtvo, da li je bilo sposobno za život, koliko je dugo živjelo, kao i vrijeme i uzrok smrti.

Toksikološko ispitivanje

Član 172

(1) Ako postoji sumnja trovanja, sumnjive materije koje su nađene u lešu ili na drugom mjestu uputiće se na vještačenje ustanovi ili državnom organu koji vrši toksikološka ispitivanja.

(2) Pri pregledu sumnjivih materija posebno će se utvrditi vrsta, količina i djelovanje nađenog otrova, a ako je riječ o pregledu materija uzetih iz leša, po mogućnosti i količina upotrijebljenog otrova.

Vještačenje tjelesnih povreda

Član 173

(1) Vještačenje tjelesnih povreda vrši se, po pravilu, pregledom povrijeđenog, a ako to nije moguće ili nije potrebno - na osnovu medicinske dokumentacije ili drugih podataka u spisu.

(2) Nakon što tačno opiše povrede, vještak će dati mišljenje, naročito o vrsti i težini svake pojedine povrede i njihovom ukupnom djelovanju s obzirom na njihovu prirodu ili posebne okolnosti slučaja, kakvo djelovanje te povrede obično proizvode, a kakvo su u konkretnom slučaju proizvele i čime su povrede izvršene i na koji način.

Tjelesni pregled i druge radnje

Član 174

- (1) Tjelesni pregled preduzeće se i bez pristanka osumnjičenog, odnosno optuženog, ako je potrebno da se utvrde činjenice važne za krivični postupak. Tjelesni pregled drugih lica može se bez njihovog pristanka preduzeti samo onda ako se mora utvrditi da li se na njihovom tijelu nalazi određeni trag ili posljedica krivičnog djela.
- (2) Uzimanje krvi i druge ljekarske radnje koje se po pravilima medicinske nauke preduzimaju radi analize i utvrđivanja drugih važnih činjenica za krivični postupak mogu se preduzeti i bez pristanka lica koje se pregleda - ako zbog toga ne bi nastupila kakva šteta po njegovo zdravlje.
- (3) Preduzimanje tjelesnog pregleda osumnjičenog, odnosno optuženog i druge radnje u vezi s tim naređuje sud, a ako postoji opasnost od odgađanja - tužilac.
- (4) Nije dopušteno da se prema osumnjičenom, odnosno optuženom ili svjedoku primijene medicinske intervencije ili da im se daju takva sredstva kojima bi se uticalo na njihovu volju pri davanju iskaza.
- (5) Ako je postupljeno protivno odredbama ovog člana, na tako pribavljenim dokazima ne može se zasnovati sudska odluka.

Psihijatrijsko vještačenje

Član 175

- (1) Ako se pojavi sumnja da je isključena ili smanjena uračunljivost osumnjičenog, odnosno optuženog ili da je osumnjičeni, odnosno optuženi učinio krivično djelo zbog zavisnosti od alkohola ili opojnih droga ili da zbog duševnih smetnji nije sposoban da učestvuje u postupku, odrediće se psihijatrijsko vještačenje.
- (2) Ako se u toku istrage osumnjičeni dobrovoljno ne podvrgne psihijatrijskom pregledu radi vještačenja ili ako je prema mišljenju vještaka potrebno duže posmatranje, osumnjičeni će se poslati na psihijatrijski pregled, odnosno na posmatranje u odgovarajuću zdravstvenu ustanovu. Rješenje o tome donosi sudija za prethodni postupak na prijedlog tužioca. Posmatranje ne može trajati duže od dva mjeseca.
- (3) Ako vještaci ustanove da je duševno stanje osumnjičenog, odnosno optuženog poremećeno, odrediće prirodu, vrstu, stepen i trajnost poremećaja i dati svoje mišljenje o tome kakav je uticaj takvo duševno stanje imalo i kakav još ima na shvatanje i postupke osumnjičenog, odnosno optuženog, kao i da li je i u kojoj mjeri poremećaj duševnog stanja postojao u vrijeme izvršenja krivičnog djela.
- (4) Ako se u zdravstvenu ustanovu upućuje osumnjičeni, odnosno optuženi koji se nalazi u pritvoru, sudija će obavijestiti tu ustanovu o razlozima zbog kojih je određen pritvor, da bi se preduzele mjere potrebne za obezbjeđenje svrhe pritvora.
- (5) Vrijeme provedeno u zdravstvenoj ustanovi uračunaće se osumnjičenom, odnosno optuženom u pritvor, odnosno u kaznu, ako bude izrečena.

Vještačenje poslovnih knjiga

Član 176

- (1) Kada je potrebno da se preduzme vještačenje poslovnih knjiga, organ pred kojim se vodi postupak dužan je da vještacima naznači u kom pravcu i u kom obimu treba vršiti vještačenje i koje činjenice i okolnosti treba utvrditi.
- (2) Ako je za preduzimanje vještačenja poslovnih knjiga preduzeća, drugih pravnih lica ili samostalnog privrednika nužno da se prethodno sredi njihovo knjigovodstvo, troškovi koji se tiču sređivanja knjigovodstva padaju na njihov teret.
- (3) Naredbu o sređivanju knjigovodstva donosi organ koji vodi postupak, na osnovu obrazloženog pisanog izvještaja vještaka kojem je naređeno vještačenje poslovnih knjiga. U naredbi će se naznačiti i iznos koji je pravno lice, odnosno samostalni privrednik dužan položiti organu koji vodi postupak kao predujam za troškove oko sređivanja knjigovodstva.

(4) Naplata troškova, ukoliko njihov iznos nije bio predumljen, vrši se u korist organa koji je unaprijed isplatio troškove i nagradu vještacima.

Obavljanje analize dezoksiribonukleinske kiseline

Član 177

Analizu dezoksiribonukleinske kiseline (u daljem tekstu: DNK) može obavljati isključivo institucija specijalizovana za tu vrstu vještačenja.

Kada se vrši analiza DNK

Član 178

(1) Analiza DNK može se vršiti ukoliko je to neophodno potrebno za određivanje identiteta ili činjenica da li tragovi materija koji su otkriveni potiču od osumnjičenog, odnosno optuženog ili oštećenog.

(2) Uzorci pljuvačke radi vršenja DNK analize mogu se uzimati uvijek i za to nije potreban pristanak lica, niti se ta radnja može smatrati povredom tjelesnog integriteta.

Korišćenje rezultata analize DNK u drugim krivičnim postupcima

Član 179

U cilju utvrđivanja identiteta osumnjičenog, odnosno optuženog sa njegovog tijela mogu se uzeti ćelije radi analize DNK. Podaci dobijeni na ovaj način mogu se koristiti i u drugim krivičnim postupcima protiv istog lica.

Registar izvršenih DNK analiza i zaštita podataka

Član 180

(1) Podaci o izvršenim DNK analizama čuvaju se u evidenciji pri ministarstvu nadležnom za poslove zdravlja Republike Srpske.

(2) Evidenciju DNK profila osumnjičenih i osuđenih lica, nestalih i neidentifikovanih lica i DNK profile dobijene iz spornih bioloških tragova pronađenih u vezi sa krivičnim djelom vodi Ministarstvo unutrašnjih poslova.

(3) Zaštita podataka dobijenih analizama iz st. 1. i 2. ovog člana i vođenje evidencije uređuju se u skladu sa posebnim propisom.

XIV - MJERE ZA OBEZBJEĐENJE PRISUSTVA OSUMNJIČENOG, ODNOSNO OPTUŽENOG I USPJEŠNO VOĐENJE KRIVIČNOG POSTUPKA

1. Zajedničke odredbe

Vrste mjera

Član 181

(1) Mjere koje se mogu preduzeti prema optuženom za obezbjeđenje njegovog prisustva i za uspješno vođenje krivičnog postupka su poziv, dovođenje, mjere zabrane, jemstvo i pritvor.

(2) Prilikom odlučivanja koju će od navedenih mjera primijeniti, nadležni organ pridržavaće se uslova određenih za primjenu pojedinih mjera, vodeći računa da se ne primjenjuje teža mjera ako se ista svrha može postići blažom mjerom.

(3) Ove mjere ukinuće se i po službenoj dužnosti odmah kada prestanu razlozi koji su ih izazvali, odnosno zamijeniće se drugom blažom mjerom kada za to nastupe uslovi.

(4) Odredbe ove glave shodno se primjenjuju i na osumnjičenog.

2. Poziv

Dostavljanje i sadržaj poziva

Član 182

(1) Prisustvo optuženog pri izvršenju radnji u krivičnom postupku osigurava se njegovim pozivanjem. Poziv optuženom upućuje sud.

(2) Pozivanje se vrši dostavljanjem zatvorenog pisanog poziva, koji sadrži: naziv organa koji poziva, ime i prezime optuženog, naziv krivičnog djela koje mu se stavlja na teret, mjesto gdje optuženi treba da dođe, dan i čas kada treba da dođe, označenje da se poziva u svojstvu optuženog i upozorenje da će u slučaju nedolaska biti prinudno doveden, da je dužan odmah obavijestiti tužioca, odnosno sud o

promjeni adrese, kao i o namjeri da promijeni boravište i službeni pečat i potpis tužioca, odnosno sudije koji poziva.

(3) Kada se osumnjičeni, odnosno optuženi prvi put poziva, poučiče se u pozivu o pravu da uzme branioca i da branilac može biti prisutan njegovom ispitivanju.

(4) Kada se osumnjičeni prvi put poziva, poučiče se u pozivu o njegovim pravima u skladu sa članom 143. ovog zakona. Do podizanja optužnice poziv osumnjičenom upućuje tužilac.

(5) Ako osumnjičeni, odnosno optuženi nije u stanju da se odazove pozivu usljed bolesti ili druge neotklonjive smetnje, ispitaće se u mjestu gdje se nalazi ili će se osigurati njegov prevoz do zgrade suda ili drugog mjesta gdje se radnja preuzima.

3. Dovođenje Naredba za dovođenje Član 183

(1) Naredbu da se osumnjičeni, odnosno optuženi dovede može izdati sud ako je doneseno rješenje o pritvoru ili ako uredno pozvani optuženi ne dođe, a svoj izostanak ne opravda, ili ako se nije moglo izvršiti uredno dostavljanje poziva, a iz okolnosti očigledno proizlazi da optuženi izbjegava prijem poziva.

(2) Izuzetno, u hitnim slučajevima, naredbu iz stava 1. ovog člana može izdati i tužilac - ukoliko uredno pozvani osumnjičeni ne dođe, a svoj izostanak ne opravda.

(3) Naredbu za dovođenje izvršava sudska policija.

(4) Naredba za dovođenje izdaje se pisano. Naredba sadrži: ime i prezime optuženog koji se treba dovesti, naziv krivičnog djela koje mu se stavlja na teret uz navođenje odredbe Krivičnog zakonika, razlog zbog koga se naređuje dovođenje, službeni pečat i potpis sudije koji naređuje dovođenje.

(5) Lice kome je povjereno izvršenje naredbe predaje naredbu osumnjičenom, odnosno optuženom i poziva ga da s njim pođe. Ako osumnjičeni, odnosno optuženi to odbije, dovešće ga prinudno.

4. Mjere zabrane Zabrana napuštanja boravišta i zabrana putovanja Član 184

(1) Ako postoje okolnosti koje ukazuju da bi osumnjičeni ili optuženi mogao pobjeći, sakriti se, otići u nepoznato mjesto ili u inostranstvo, sud može, obrazloženim rješenjem, zabraniti osumnjičenom ili optuženom da napusti boravište.

(2) U okolnostima iz stava 1. ovog člana, sud takođe može, bilo kao dodatnu mjeru uz zabranu napuštanja boravišta, bilo kao zasebnu mjeru, narediti privremeno oduzimanje putnih isprava uz zabranu izdavanja novih putnih isprava, kao i zabranu korišćenja lične karte za prelazak državne granice Bosne i Hercegovine (zabrana putovanja).

Ostale mjere zabrane Član 185

(1) Kada okolnosti slučaja na to ukazuju, sud može izreći jednu ili više sljedećih mjera zabrane:

- a) zabranu preduzimanja određenih aktivnosti ili službenih dužnosti,
- b) zabranu posjećivanja određenih mjesta ili područja,
- v) zabranu sastajanja sa određenim licima,
- g) naredbu da se povremeno javlja određenom državnom organu i
- d) privremeno oduzimanje vozačke dozvole.

(2) Ostale mjere zabrane iz stava 1. ovog člana mogu biti izrečene uz zabranu napuštanja boravišta, kao i uz zabranu putovanja iz člana 184. ovog zakona, ili kao zasebne mjere.

Izricanje mjere zabrane

Član 186

- (1) Sud može izreći zabranu napuštanja boravišta, zabranu putovanja i ostale mjere zabrane obrazloženim rješenjem na prijedlog stranke ili branioca.
- (2) Kada odlučuje o pritvoru, sud može izreći zabranu napuštanja boravišta, zabranu putovanja i ostale mjere zabrane po službenoj dužnosti, umjesto određivanja ili produžavanja pritvora.
- (3) Osumnjičeni ili optuženi će u rješenju o izricanju mjera zabrane biti upozoren da mu se može odrediti pritvor ako prekrši obavezu iz izrečene mjere.
- (4) Tokom istrage mjere zabrane određuje i ukida sudija za prethodni postupak, nakon podizanja optužnice - sudija za prethodno saslušanje, a nakon dostavljanja predmeta sudiji, odnosno vijeću u svrhu zakazivanja glavnog pretresa - taj sudija, odnosno predsjednik vijeća.
- (5) Mjere zabrane mogu trajati dok za to postoji potreba, a najduže do pravosnažnosti presude ako tom licu nije izrečena kazna zatvora, a najkasnije do upućivanja na izdržavanje kazne ako je tom licu izrečena kazna zatvora. Zabrana putovanja može takođe trajati dok izrečena novčana kazna nije plaćena u potpunosti i/ili dok se u potpunosti ne izvrši odluka o imovinskopравnom zahtjevu i/ili o oduzimanju imovinske koristi.
- (6) Sudija za prethodni postupak, sudija za prethodno saslušanje ili sudija, odnosno predsjednik vijeća dužan je da svaka dva mjeseca ispita da li je primijenjena mjera još potrebna.
- (7) Protiv rješenja kojim se određuju, produžavaju ili ukidaju mjere zabrane stranka, odnosno branilac može podnijeti žalbu, a tužilac i protiv rješenja kojim je njegov prijedlog za primjenu mjere odbijen. O žalbi odlučuje vijeće iz člana 24. stav 5. ovog zakona, u roku od tri dana od dana prijema žalbe. Žalba ne zadržava izvršenje rješenja.

Sadržaj mjera zabrane

Član 187

- (1) U rješenju kojim izriče mjeru zabrane napuštanja boravišta za osumnjičenog ili optuženog sud će odrediti mjesto u kojem osumnjičeni ili optuženi mora boraviti dok traje ova mjera, kao i granice van kojih se osumnjičeni ili optuženi ne smije udaljavati. To mjesto može biti ograničeno na dom osumnjičenog ili optuženog.
- (2) U rješenju kojim izriče mjeru zabrane putovanja sud će narediti privremeno oduzimanje putnih isprava uz zabranu izdavanja novih putnih isprava, kao i izvršenje zabrane korišćenja lične karte za prelazak državne granice Bosne i Hercegovine. Rješenje će sadržavati lične podatke osumnjičenog ili optuženog, a po potrebi može sadržavati i ostale podatke.
- (3) U rješenju kojim izriče mjeru zabrane posjećivanja određenih mjesta ili područja sud će odrediti mjesto i područje te udaljenosti ispod koje im se osumnjičeni ili optuženi ne smije približiti.
- (4) U rješenju kojim izriče mjeru zabrane sastajanja sa određenim licima sud će odrediti razdaljinu ispod koje se osumnjičeni ili optuženi ne smije približiti određenom licu.
- (5) U rješenju kojim izriče mjeru povremenog javljanja određenom organu sud će odrediti službeno lice kojem se osumnjičeni ili optuženi mora javljati, rok u kojem se mora javljati i način vođenja evidencije o javljanju osumnjičenog ili optuženog.
- (6) U rješenju kojim izriče mjeru privremenog oduzimanja vozačke dozvole sud će navesti kategorije za koje će vozačka dozvola biti suspendovana. Rješenje će sadržavati lične podatke osumnjičenog ili optuženog, a po potrebi može sadržavati i ostale podatke.

Ograničenja u pogledu sadržaja mjere zabrane

Član 188

- (1) Mjerama zabrane ne može se ograničiti pravo osumnjičenog ili optuženog da komunicira sa svojim braniocem u Bosni i Hercegovini.
- (2) Mjerama zabrane ne može se ograničiti pravo osumnjičenog ili optuženog da živi u svom domu u Bosni i Hercegovini, da se nesmetano viđa sa članovima porodice i bliskim srodnicima ali samo u

Bosni i Hercegovini ili samo na mjestu određenom u zabrani napuštanja boravišta, osim kada se postupak vodi zbog krivičnog djela učinjenog na štetu člana porodice ili bliskih srodnika, niti se može ograničiti pravo osumnjičenog ili optuženog da obavlja svoju profesionalnu djelatnost, osim ako se postupak vodi zbog krivičnog djela učinjenog u vezi sa obavljanjem te djelatnosti.

Izvršenje mjere zabrane

Član 189

(1) Rješenje kojim se izriče mjera zabrane napuštanja boravišta dostavlja se i organu koji izvršava mjeru.

(2) Rješenje kojim se izriče mjera zabrane putovanja dostavlja se i graničnoj policiji, a privremeno oduzimanje putnih isprava uz zabranu izdavanja novih putnih isprava, kao i izvršenje zabrane korišćenja lične karte za prelazak državne granice unijeće se u Glavni centar za obradu podataka.

(3) Mjere zabrane napuštanja boravišta, zabrane putovanja, zabrane posjećivanja određenog mjesta ili područja, zabrane sastajanja sa određenim licima i privremenog oduzimanja vozačke dozvole izvršava policijski organ.

(4) Mjere obaveze osumnjičenog ili optuženog da se povremeno javlja određenom organu izvršava policijski organ ili organ kojem se osumnjičeni ili optuženi mora javljati.

Provjera mjera zabrane i obaveza izvještavanja

Član 190

(1) Sud može u svako doba naložiti provjeru mjera zabrane i zatražiti izvještaj od organa nadležnog za njihovo izvršenje. Taj organ je dužan da izvještaj bez odgađanja dostavi sudu.

(2) Ako osumnjičeni ili optuženi ne ispunjava obaveze naložene izrečenom mjerom, organ koji izvršava mjeru o tome obavještava sud, a sud mu zbog toga može izreći dodatnu mjeru zabrane ili odrediti pritvor.

Posebna odredba o zabrani putovanja

Član 191

(1) Izuzetno, u hitnim slučajevima, a naročito u slučajevima u kojima je riječ o krivičnom djelu za koje se može izreći kazna zatvora od deset godina ili teža kazna, tužilac može izdati naredbu o privremenom oduzimanju putnih isprava i lične karte uz zabranu izdavanja novih dokumenata koji se mogu koristiti za prelazak državne granice.

(2) Tužilac može izdati naredbu iz stava 1. ovog člana kada izdaje naredbu o sprovođenju istrage, kada saslušava osumnjičenog ili kada izdaje naredbu za donošenje prema članu 183. stav 2. ovog zakona, ili kada god je potrebno hitno postupanje za efikasno vođenje postupka do početka glavnog pretresa.

(3) U toku istrage tužilac odmah obavještava sudiju za prethodni postupak, a nakon podizanja optužnice - sudiju za prethodno saslušanje, a nakon što se predmet uputi sudiji ili vijeću u svrhu zakazivanja glavnog pretresa - tog sudiju ili predsjedavajućeg sudiju, koji će odlučiti o naredbi u roku od 72 časa. Ukoliko sudija ne izda naredbu, putne isprave i lična karta će biti vraćeni.

(4) Naredbu o privremenom oduzimanju putnih isprava i lične karte uz zabranu izdavanja novih dokumenata koji se mogu koristiti za prelazak državne granice izvršava policijski organ, a može je izvršiti i sudska policija. Ako osumnjičeni ili optuženi odbije da preda putne isprave i ličnu kartu, naredba će se prisilno izvršiti.

(5) Osumnjičenom ili optuženom će biti izdata potvrda o oduzetim dokumentima. Za ličnu kartu osumnjičenom ili optuženom će biti izdata posebna potvrda ili karta koja zamjenjuje ličnu kartu u svakom pogledu, ali koja se ne može koristiti za prelazak državne granice.

5. Jemstvo

Uslovi za određivanje jemstva

Član 192

Osumnjičeni, odnosno optuženi kojem se pritvor treba odrediti, ili mu je već određen samo zbog bojazni da će pobjeći, može se ostaviti na slobodi, odnosno može se pustiti na slobodu ako on lično ili neko drugi za njega pruži jamstvo da do kraja krivičnog postupka neće pobjeći, a sam osumnjičeni, odnosno optuženi obeća da se neće kiti i da bez odobrenja neće napustiti svoje boravište.

Sadržaj jamstva

Član 193

(1) Jamstvo uvijek glasi na novčani iznos, koji se određuje s obzirom na težinu krivičnog djela, lične i porodične prilike osumnjičenog, odnosno optuženog i imovinsko stanje lica koje daje jamstvo.

(2) Jamstvo se sastoji u polaganju gotovog novca, papira od vrijednosti, dragocjenosti ili drugih pokretnih stvari veće vrijednosti koje se lako mogu unovčiti i čuvati ili u stavljanju hipoteke za iznos jamstva na nepokretna dobra lica koje daje jamstvo ili u ličnoj obavezi jednog ili više građana da će u slučaju bjekstva optuženog platiti utvrđeni iznos jamstva.

(3) Lice koje daje jamstvo mora dostaviti dokaze o svom imovinskom stanju, porijeklu imovine, vlasništvu i posjedu nad imovinom koja se daje kao jamstvo.

(4) Ako optuženi pobjegne, rješenjem će se odrediti da je vrijednost data kao jamstvo prihod budžeta Republike Srpske.

Prestanak jamstva

Član 194

(1) Osumnjičeni, odnosno optuženi će se i pored datog jamstva staviti u pritvor ako na uredan poziv ne dođe, a izostanak ne opravda, ako se sprema za bjekstvo ili ako se protiv njega, pošto je ostavljen na slobodi, pojavi neki drugi zakonski osnov za pritvor.

(2) U slučaju iz stava 1. ovog člana, jamstvo se ukida. Položeni novčani iznos, dragocjenosti, papiri od vrijednosti ili druge pokretne stvari vraćaju se, a hipoteka se skida. Na isti način će se postupiti i kada se krivični postupak pravosnažno dovrši rješenjem o obustavi postupka ili presudom.

(3) Ako je presudom izrečena kazna zatvora, jamstvo se ukida tek kada osuđeni počne da izdržava kaznu.

Rješenje o jamstvu

Član 195

U toku istrage rješenje o jamstvu i o njegovom ukidanju donosi sudija za prethodni postupak, poslije podizanja optužnice - sudija za prethodno saslušanje, a nakon dostavljanja predmeta sudiji, odnosno vijeću u svrhu zakazivanja glavnog pretresa, taj sudija, odnosno predsjednik vijeća. Rješenje kojim se određuje jamstvo i rješenje kojim se jamstvo ukida donosi se po saslušanju tužioca.

6. Pritvor

Opšte odredbe

Član 196

(1) Pritvor se može odrediti ili produžiti samo pod uslovima propisanim u ovom zakonu i samo ako se ista svrha ne može ostvariti drugom mjerom.

(2) Pritvor određuje ili produžuje rješenjem sud na prijedlog tužioca, a nakon što sud prethodno sasluša osumnjičenog, odnosno optuženog, na okolnosti razloga zbog kojih se pritvor predlaže, osim u slučaju iz člana 197. stav 1. tačka a).

(3) Tužilac je dužan da podnese obrazložen prijedlog za produženje pritvora sudu najkasnije pet dana prije isteka roka iz rješenja o pritvoru. Sud odmah dostavlja prijedlog osumnjičenom, odnosno optuženom i njegovom braniocu.

(4) Trajanje pritvora mora biti svedeno na najkraće nužno vrijeme. Ako se optuženi nalazi u pritvoru, dužnost je svih organa koji učestvuju u krivičnom postupku i organa koji im pružaju pravnu pomoć da postupaju sa posebnom hitnošću.

(5) U toku cijelog postupka pritvor će se ukinuti čim prestanu razlozi na osnovu kojih je određen, a pritvorenik će se odmah pustiti na slobodu.

(6) Po prijedlogu optuženog ili branioca za ukidanje pritvora koji je zasnovan na novim činjenicama sud će održati ročište, odnosno sjednicu vijeća, o kome će obavijestiti stranke i branioca. Nedolazak stranaka i branioca koji su uredno obaviješteni ne sprečava održavanje ročišta, odnosno sjednice vijeća.

(7) Protiv rješenja o odbijanju prijedloga za ukidanje pritvora žalba je dopuštena.

(8) Ako prijedlog nije zasnovan na novim činjenicama koje su od značaja za ukidanje pritvora, sud neće donijeti posebno rješenje.

Razlozi za pritvor Član 197

(1) Ako postoji osnovana sumnja da je određeno lice učinilo krivično djelo, pritvor se protiv tog lica može odrediti:

a) ako se krije ili ako postoje druge okolnosti koje ukazuju na opasnost od bjekstva,

b) ako postoji osnovana bojazan da će uništiti, sakriti, izmijeniti ili falsifikovati dokaze ili tragove važne za krivični postupak ili ako naročite okolnosti ukazuju da će ometati krivični postupak uticajem na svjedoke, saučesnike ili prikrivače,

v) ako naročite okolnosti opravdavaju bojazan da će ponoviti krivično djelo ili da će dovršiti pokušano krivično djelo ili da će učiniti krivično djelo kojim prijeti, a za ta krivična djela može se izreći kazna zatvora od tri godine ili teža kazna i

g) u vanrednim okolnostima, ako je riječ o krivičnom djelu za koje se može izreći kazna zatvora od deset godina ili teža kazna, a koje je posebno teško s obzirom na način izvršenja ili posljedice krivičnog djela, ako bi puštanje na slobodu rezultiralo stvarnom prijetnjom narušavanja javnog reda.

(2) U slučaju iz stava 1. tačka b) ovog člana pritvor će se ukinuti čim se obezbijede dokazi zbog kojih je pritvor određen.

Opšte pravo zadržavanja Član 198

Lice zatečeno na izvršenju krivičnog djela svako može zadržati. Lice koje je zadržano mora se odmah predati sudu, tužiocu ili najbližem policijskom organu, a ako se to ne može učiniti - mora se odmah obavijestiti jedan od tih organa.

Nadležnost za određivanje pritvora Član 199

(1) Pritvor određuje rješenjem sud na obrazloženi prijedlog tužioca.

(2) Rješenje o pritvoru sadrži: ime i prezime lica koje se lišava slobode, krivično djelo za koje se okrivljuje, zakonski osnov za pritvor, obrazloženje, pouku o pravu na žalbu, službeni pečat i potpis sudije koji određuje pritvor.

(3) Rješenje o pritvoru predaje se licu na koje se odnosi u času pritvaranja. U spisima se mora naznačiti čas predaje rješenja.

(4) Protiv rješenja o pritvoru pritvoreno lice može se žaliti vijeću iz člana 24. stav 5. ovog zakona u roku od 24 časa od časa prijema rješenja. Ako se pritvoreno lice prvi put ispituje po isteku ovog roka, može izjaviti žalbu prilikom tog ispitivanja. Žalba sa prepisom zapisnika o ispitivanju, ako je pritvoreno lice ispitano, i dokazima na kojima se zasniva rješenje o pritvoru, kao i rješenje o pritvoru dostavljaju se odmah vijeću. Žalba ne zadržava izvršenje rješenja.

(5) U slučaju iz stava 4. ovog člana vijeće koje odlučuje o žalbi dužno je da donese odluku u roku od 48 časova.

Trajanje pritvora u istrazi Član 200

- (1) Prije donošenja rješenja o određivanju pritvora sudija za prethodni postupak će preispitati osnovanost zahtjeva za određivanje pritvora. Po rješenju sudije za prethodni postupak, pritvor može trajati najduže mjesec dana od dana lišenja slobode. Poslije tog roka osumnjičeni se može zadržati u pritvoru samo na osnovu rješenja o produženju pritvora.
- (2) Pritvor se po odluci vijeća iz člana 24. stav 5. ovog zakona, na obrazložen prijedlog tužioca, može produžiti najviše za dva mjeseca. Protiv rješenja vijeća dopuštena je žalba koja ne zadržava izvršenje.
- (3) Ako se postupak vodi za krivično djelo za koje se može izreći kazna zatvora od deset godina ili teža kazna i ako postoje naročito važni razlozi, pritvor se može, odlukom Vrhovnog suda Republike Srpske, produžiti, na obrazloženi prijedlog tužioca, za najviše još tri mjeseca. Protiv ovog rješenja dopuštena je žalba koja ne zadržava izvršenje rješenja. O žalbi odlučuje vijeće Vrhovnog suda u drugom sastavu.
- (4) Prijedlog za produženje pritvora iz stava 3. ovog člana podnosi se posredstvom prvostepenog suda, koji će prije dostavljanja spisa sa prijedlogom Vrhovnom sudu Republike Srpske osumnjičenog saslušati o razlozima zbog kojih se produženje pritvora predlaže.
- (5) Ako se do isteka rokova iz st. 1. do 3. ovog člana ne potvrdi optužnica, osumnjičeni će se pustiti na slobodu.

Ukidanje pritvora Član 201

Tokom istrage, prije isteka roka trajanja pritvora, sudija za prethodni postupak može ukinuti pritvor po prethodnom saslušanju tužioca. Protiv tog rješenja tužilac može izjaviti žalbu vijeću iz člana 24. stav 5. ovog zakona, koje je dužno da donese odluku u roku od 48 časova.

Pritvor nakon potvrđivanja optužnice Član 202

- (1) Pritvor se može odrediti, produžiti ili ukinuti i nakon potvrđivanja optužnice. Kontrola opravdanosti pritvora se vrši po isteku svaka dva mjeseca od dana donošenja posljednjeg rješenja o pritvoru. Žalba protiv ovog rješenja ne zadržava njegovo izvršenje.
- (2) Nakon potvrđivanja optužnice i prije izricanja prvostepene presude, pritvor može trajati najduže:
- a) godinu dana u slučaju krivičnog djela za koje je propisana kazna zatvora do pet godina,
 - b) godinu dana i šest mjeseci u slučaju krivičnog djela za koje je propisana kazna zatvora do deset godina,
 - v) dvije godine u slučaju krivičnog djela za koje je propisana kazna zatvora preko deset godina, ali ne i kazna doživotnog zatvora i
 - g) tri godine u slučaju krivičnog djela za koje je propisana kazna doživotnog zatvora.
- (3) Ako za vrijeme iz stava 2. ovog člana ne bude izrečena prvostepena presuda, pritvor će se ukinuti i optuženi pustiti na slobodu.

Određivanje pritvora nakon izricanja presude Član 203

- (1) Kada izrekne presudu na kaznu zatvora, sud će optuženom odrediti pritvor, odnosno pritvor će se produžiti ako postoje razlozi iz člana 197. stav 1. t. a), v) i g) ovog zakona, a optuženom koji se nalazi u pritvoru ukinuće pritvor ako za pritvor više ne postoje razlozi zbog kojih je bio određen. U ovom slučaju donosi se posebno rješenje, a žalba protiv rješenja ne zadržava njegovo izvršenje.
- (2) Pritvor će se ukinuti ako je optuženi oslobođen od optužbe ili je optužba odbijena osim iz razloga nenadležnosti suda ili ako je proglašen krivim, a oslobođen od kazne ili je osuđen samo na novčanu kaznu ili je uslovno osuđen ili je zbog uračunavanja pritvora kaznu već izdržao.

(3) Pritvor koji je određen ili produžen prema odredbama st. 1. i 2. ovog člana može trajati do pravosnažnosti presude, a najduže dok ne protekne vrijeme trajanja kazne izrečene u prvostepenoj presudi.

(4) Na zahtjev optuženog, koji se poslije izricanja kazne zatvora nalazi u pritvoru, sudija, odnosno predsjednik vijeća može optuženog rješenjem uputiti u ustanovu za izdržavanje kazne i prije pravosnažnosti presude.

(5) Pritvor se uvijek ukida istekom izrečene kazne.

(6) Optuženi koji se nalazi u pritvoru, a presuda kojom mu je izrečena kazna zatvora je postala pravosnažna, ostaće u pritvoru do upućivanja na izdržavanje kazne, a najduže do isteka trajanja izrečene kazne.

Lišenje slobode i zadržavanje

Član 204

(1) Policijski organ može lice lišiti slobode ako postoje osnovi sumnje da je to lice počinilo krivično djelo i ako postoji bilo koji razlog predviđen u članu 197. ovog zakona, a policijski organ dužan je da takvo lice bez odgađanja, a najkasnije u roku od 24 časa sprovede tužiocu. Prilikom dovođenja, policijski organ će obavijestiti tužioca o razlozima i o vremenu lišenja slobode. Upotreba sile prilikom dovođenja dopuštena je u skladu sa zakonom.

(2) Izuzetno od stava 1. ovog člana, kada je riječ o krivičnim djelima za koja se može izreći kazna doživotnog zatvora, lice se mora sprovesti tužiocu najkasnije u roku od 48 časova, a kada je riječ o krivičnim djelima terorizma, u roku od 72 časa.

(3) Lice lišeno slobode mora biti poučeno u skladu sa članom 5. ovog zakona.

(4) Ako lice lišeno slobode ne bude sprovedeno tužiocu u roku iz st. 1. i 2. ovog člana, pustiće se na slobodu.

(5) Tužilac je dužan da lice lišeno slobode ispita bez odgađanja, a najkasnije u roku od 24 časa i u tom roku odluči da li će lice lišeno slobode pustiti na slobodu ili će postaviti obrazloženi prijedlog za određivanje pritvora osiguravajući dovođenje lica pred sudiju za prethodni postupak.

(6) Sudija za prethodni postupak će odmah, a najkasnije u roku od 24 časa donijeti odluku o prijedlogu za određivanje pritvora.

(7) Ako sudija za prethodni postupak ne prihvati prijedlog za određivanje pritvora, donijeće rješenje kojim se prijedlog odbija i lice odmah pušta na slobodu. Tužilac može uložiti žalbu na rješenje sudije za prethodni postupak, ali žalba ne zadržava izvršenje rješenja.

(8) Protiv rješenja vijeća kojim se određuje pritvor pritvoreno lice može podnijeti žalbu koja ne zadržava izvršenje rješenja.

(9) U slučaju iz st. 7. i 8. ovog člana o žalbi odlučuje vijeće iz člana 24. stav 5. ovog zakona, koje je dužno da donese odluku u roku od 48 časova od prijema žalbe u sud.

Opšta odredba

Član 205

Pritvor se izvršava u ustanovama koje su za tu namjenu određene zakonom.

Prava i slobode pritvorenika i podaci o pritvorenima

Član 206

(1) Pritvor se izvršava na način da se ne vrijeđa ličnost i dostojanstvo pritvorenika. Ovlašćena lica sudske policije i straže ustanove pri izvršavanju pritvora smiju upotrijebiti prinudna sredstva samo u slučajevima određenim zakonom.

(2) Prava i slobode pritvorenika mogu biti ograničeni samo u mjeri potrebnoj da se ostvari svrha radi koje je određen pritvor, spriječi bjekstvo pritvorenika, spriječi izvršenje krivičnog djela i otkloni opasnost po život i zdravlje ljudi.

(3) Uprava ustanove prikuplja, obrađuje i pohranjuje podatke o pritvorenima koji se odnose na identitet pritvorenika i njihovo psihofizičko stanje, trajanje, produženje i ukidanje pritvora, rad i ponašanje pritvorenika, izrečene disciplinske mjere i slično.

(4) Evidenciju o pritvorenima vodi Ministarstvo pravde.

(5) Ministar propisuje način vođenja evidencije iz stava 4. ovog člana.

Smještaj pritvorenika

Član 207

Pritvorenici se smještaju u prostorije odgovarajuće veličine koje odgovaraju potrebnim zdravstvenim uslovima. U istu prostoriju ne smiju biti smještena lica različitog pola. Po pravilu, pritvorenici se neće smjestiti u istu prostoriju sa licima koja izdržavaju kaznu zatvora. Pritvorenik se neće smjestiti zajedno sa licima koja bi na njega mogla štetno uticati ili sa licima s kojima bi druženje moglo štetno uticati na vođenje postupka.

Posebna prava pritvorenika

Član 208

(1) Pritvorenici imaju pravo na osmočasovni neprekidni odmor u vremenu od 24 časa. Njima će se osigurati kretanje na otvorenom prostoru najmanje dva časa dnevno.

(2) Pritvorenik smije kod sebe imati predmete za ličnu upotrebu, higijenske potrepštine, o svom trošku nabavljati knjige, novine i drugu štampu, te imati druge predmete u količini i veličini koja ne ometa boravak u prostoriji i ne remeti kućni red. Prilikom prijema u pritvor od pritvorenika će se prilikom ličnog pretresa oduzeti predmeti u vezi sa krivičnim djelom, a ostali predmeti koje pritvorenik ne smije imati u pritvoru prema njegovom uputstvu će se pohraniti i čuvati ili predati licu koje odredi pritvorenik.

Pravo na komunikaciju pritvorenika sa spoljnim svijetom i braniocem

Član 209

(1) Nakon odobrenja sudije za prethodni postupak, odnosno sudije za prethodno saslušanje i pod njegovim nadzorom ili nadzorom lica koje on odredi, pritvorenika mogu posjećivati, u okviru kućnog reda, bračni, odnosno vanbračni drug i njegovi srodnici, a na njegov zahtjev - ljekar i druga lica. Pojedine posjete mogu se zabraniti ako bi zbog toga mogla nastati šteta za vođenje postupka.

(2) Sudija za prethodni postupak, odnosno sudija za prethodno saslušanje će odobriti konzularnom službeniku strane zemlje posjetu pritvoreniku koji je državljanin te zemlje, u skladu sa kućnim redom pritvora.

(3) Pritvorenik smije održavati povjerljivu prepisku sa bilo kojim drugim licem. Izuzetno, ako to zahtijevaju interesi postupka, sud može donijeti rješenje o nadzoru takve povjerljive prepiske ili rješenje kojim se zabranjuje takva povjerljiva prepiska. Protiv ovog rješenja dopuštena je žalba koja ne zadržava izvršenje rješenja. Pritvoreniku se ne može zabraniti slanje molbi, pritužbi i žalbi.

(4) Pritvorenik ne može koristiti mobilni telefon, ali ima pravo, u skladu sa kućnim redom, a pod nadzorom uprave pritvora, o svom trošku obavljati telefonske razgovore. Uprava pritvora u tu svrhu pritvorenima obezbjeđuje potreban broj javnih telefonskih priključaka. Sudija za prethodni postupak, sudija za prethodno saslušanje, sudija ili predsjednik vijeća mogu zbog sigurnosti ili postojanja nekog od razloga iz člana 197. stav 1. t. a) do v) ovog zakona rješenjem ograničiti ili zabraniti pritvoreniku korišćenje telefona.

(5) Pritvorenik ima pravo slobodne i neometane veze sa braniocem.

Disciplinski prestupi pritvorenika

Član 210

(1) Za disciplinske prestupe pritvorenika sudija za prethodni postupak, odnosno sudija za prethodno saslušanje, sudija, odnosno predsjednik vijeća može, na prijedlog upravnika ustanove, izreći disciplinsku kaznu ograničenja posjeta i dopisivanja. To se ograničenje ne odnosi na komunikaciju pritvorenika sa braniocem ili susrete sa konzularnim službenikom.

(2) Disciplinski prestupi koji predstavljaju teže povrede su:

- a) fizički napadi na druge pritvorenike, zaposlene ili službena lica, odnosno njihovo vrijeđanje,
 - b) izrađivanje, primanje, unošenje i krijumčarenje predmeta za napad ili bjekstvo,
 - v) unošenje u ustanovu ili pripremanje u ustanovi opojnih sredstava ili alkohola,
 - g) povrede propisa o zaštiti na radu i protivpožarnoj zaštiti, kao i o sprečavanju posljedica prirodnih nepogoda,
 - d) namjerno prouzrokovanje veće materijalne štete i
 - đ) nedolično ponašanje pred drugim pritvorenicima ili službenim licima.
- (3) Protiv rješenja o disciplinskoj kazni dopuštena je žalba vijeću iz člana 24. stav 5. ovog zakona u roku od 24 časa. Žalba ne zadržava izvršenje rješenja.
- (4) O primjeni prinudnih mjera prema pritvoreniku uprava ustanove će bez odgađanja obavijestiti nadležni sud.

Nadzor nad izvršenjem pritvora

Član 211

- (1) Nadzor nad izvršenjem pritvora obavlja predsjednik nadležnog suda.
- (2) Predsjednik nadležnog suda ili sudija kojeg on odredi dužan je da najmanje jednom u 15 dana obiđe pritvorenike i ako smatra da je to potrebno, i bez prisustva sudskog policajca, obavijesti se kako se pritvorenici hrane, kako zadovoljavaju ostale potrebe i kako se s njima postupa. Predsjednik suda, odnosno sudija kojeg on odredi dužan je da preduzme potrebne mjere da se otklone nepravilnosti uočene pri obilasku ustanove. Predsjednik suda ne može odrediti da sudija za prethodni postupak umjesto njega obavlja nadzor nad izvršavanjem pritvora.
- (3) Predsjednik suda, sudija za prethodni postupak ili sudija, odnosno predsjednik vijeća, nezavisno od nadzora iz stava 2. ovog člana, mogu u svako doba obilaziti pritvorenike, sa njima razgovarati i od njih primati pritužbe.

Kućni red u ustanovama za izdržavanje pritvora

Član 212

Kućni red u ustanovama za izdržavanje pritvora uređuje se u skladu sa odredbama ovog zakona i zakona kojim se uređuje izvršenje krivičnih i prekršajnih sankcija Republike Srpske.

XV - OSTALE ODREDBE

Odobrenje za gonjenje učinilaca krivičnih djela

Član 213

Kada je ovim zakonom, odnosno drugim opštim aktom donesenim na osnovu Ustava ili zakona određeno da je za gonjenje pojedinih krivičnih djela potrebno prethodno odobrenje nadležnog državnog organa, tužilac ne može pokrenuti, odnosno nastaviti istragu niti podići optužnicu, ako ne podnese dokaz da je odobrenje dato.

Posebni uslovi za krivično gonjenje

Član 214

- (1) U slučaju kada je krivično djelo izvršeno van teritorije Bosne i Hercegovine, tužilac može preduzeti krivično gonjenje ako je to krivično djelo propisano u zakonu Republike Srpske.
- (2) U slučaju iz stava 1. ovog člana tužilac će preduzeti krivično gonjenje samo u slučaju ako je izvršeno djelo propisano kao krivično djelo i po zakonu države na čijoj je teritoriji krivično djelo izvršeno. Ni u tom slučaju krivično gonjenje se neće preduzeti ako se po zakonu te države krivično gonjenje preduzima po zahtjevu oštećenog, a takav zahtjev nije podnesen.
- (3) Tužilac može preduzeti krivično gonjenje bez obzira na zakon države na čijoj je teritoriji krivično djelo izvršeno, u slučaju da je riječ o krivičnom djelu prema pravilima međunarodnog prava.

Obustava postupka u slučaju smrti osumnjičenog, odnosno optuženog

Član 215

Kada se u toku krivičnog postupka utvrdi da je osumnjičeni, odnosno optuženi umro, postupak će se obustaviti.

Postupak u slučaju neuračunljivosti osumnjičenog, odnosno optuženog

Član 216

Ako se tokom postupka utvrdi da je osumnjičeni, odnosno optuženi u vrijeme izvršenja krivičnog djela bio neuračunljiv, sud donosi odgovarajuću odluku u skladu sa članom 383. ovog zakona.

Duševno oboljenje osumnjičenog, odnosno optuženog tokom postupka

Član 217

Kada se tokom krivičnog postupka utvrdi da je osumnjičeni, odnosno optuženi poslije izvršenog krivičnog djela obolio od nekog trajnog duševnog oboljenja, rješenjem će se prekinuti krivični postupak iz člana 382. ovog zakona.

Kažnjavanje za odugovlačenje postupka

Član 218

(1) Sud može tokom postupka novčanom kaznom do 5.000 KM kazniti tužioca, branioca, punomoćnika ili zakonskog zastupnika i oštećenog ako su njihovi postupci očigledno usmjereni na odugovlačenje krivičnog postupka.

(2) O kažnjavanju tužioca obavijestiće se Visoki sudski i tužilački savjet, a o kažnjavanju advokata - nadležna advokatska komora.

Primjena pravila međunarodnog prava

Član 219

(1) U pogledu isključenja krivičnog gonjenja za lica koja uživaju pravo imuniteta u Bosni i Hercegovini važe pravila međunarodnog prava.

(2) U slučaju sumnje da li je riječ o tim licima, sud će se za objašnjenje obratiti Ministarstvu pravde.

Privremeno oduzimanje vozačke dozvole

Član 220

(1) Ako se postupak vodi zbog krivičnog djela ugrožavanja javnog saobraćaja, sud može osumnjičenom, odnosno optuženom oduzeti vozačku dozvolu za vrijeme dok postupak traje.

(2) U hitnim slučajevima tužilac može odrediti mjeru iz stava 1. ovog člana o čemu odmah obavještava sudiju za prethodni postupak koji može u roku od 72 časa donijeti rješenje o privremenom oduzimanju vozačke dozvole. Ukoliko sudija za prethodni postupak ne donese rješenje o privremenom oduzimanju vozačke dozvole, tužilac će vozačku dozvolu vratiti osumnjičenom.

(3) Vozačka dozvola će se vratiti osumnjičenom, odnosno optuženom i prije završetka krivičnog postupka ako se može opravdano zaključiti da su prestali razlozi za njeno oduzimanje.

(4) Protiv rješenja donesenog u smislu st. 1. i 2. ovog člana dopuštena je žalba, koja ne zadržava izvršenje rješenja.

(5) Vrijeme za koje je vozačka dozvola oduzeta optuženom koji je na slobodi uračunaće se u izrečenu mjeru bezbjednosti zabrane upravljanja motornim vozilom.

DIO DRUGI TOK POSTUPKA

XVI - ISTRAGA

Obaveza prijavljivanja krivičnog djela

Član 221

(1) Službena i odgovorna lica u svim organima vlasti u Republici Srpskoj, javnim preduzećima i ustanovama dužni su da prijave krivična djela o kojima su obaviješteni ili za koja saznaju na neki drugi način. U takvim okolnostima službeno i odgovorno lice će preduzeti mjere da bi se sačuvali tragovi krivičnog djela, predmeti na kojima je ili pomoću kojih je učinjeno krivično djelo i drugi dokazi o njima i obavijestiće o tome, bez odgađanja, ovlašćeno službeno lice ili tužilaštvo.

(2) Zdravstveni radnici, nastavnici, vaspitači, roditelji, staratelji, usvojioci i druga lica koja su ovlašćena ili dužna da pružaju zaštitu i pomoć maloljetnim licima, da vrše nadzor, odgajanje i vaspitavanje maloljetnika, a koji saznaju ili ocijene da postoji sumnja da je maloljetno lice žrtva seksualnog, fizičkog ili nekog drugog zlostavljanja, dužni su da o toj sumnji odmah obavijeste ovlašćeno službeno lice ili tužioca.

Prijavljivanje krivičnog djela od građana

Član 222

- (1) Građanin ima pravo da prijavi izvršenje krivičnog djela.
- (2) Svako je dužan da prijavi izvršenje krivičnog djela kada neprijavljivanje krivičnog djela predstavlja krivično djelo.

Podnošenje prijave

Član 223

- (1) Prijava se podnosi tužiocu, pisano ili usmeno.
- (2) Ako se prijava podnosi usmeno, lice koje podnosi prijavu upozoriće se na posljedice lažnog prijavljivanja. O usmenoj prijavi sastaviće se zapisnik, a ako je prijava saopštena telefonom, sačiniće se službena zabilješka.
- (3) Ako je prijava podnesena sudu ili ovlašćenom službenom licu, oni će prijavu primiti i odmah i dostaviti tužiocu.

Naredba o sprovođenju istrage

Član 224

- (1) Tužilac naređuje sprovođenje istrage ako postoje osnovi sumnje da je izvršeno krivično djelo.
- (2) O sprovođenju istrage donosi se naredba koja sadrži: podatke o osumnjičenom ukoliko je poznat, opis djela iz kojeg proizlaze zakonska obilježja krivičnog djela, zakonski naziv krivičnog djela s navođenjem odredbe krivičnog zakona, okolnosti koje potvrđuju osnove sumnje da je izvršeno krivično djelo i postojeće dokaze. U naredbi će tužilac navesti koje okolnosti treba istražiti i koje istražne radnje treba preduzeti.
- (3) Istovremeno sa donošenjem naredbe iz stava 2. ovog člana tužilac će obavijestiti oštećenog o pokretanju istrage i poučiti ga o pravima iz člana 46a. stav 1. t. a), b), v) i g) ovog zakona.
- (4) Tužilac donosi naredbu da se istraga neće sprovesti ako je iz prijave i pratećih spisa očigledno da prijavljeno djelo nije krivično djelo, ako ne postoje osnovi sumnje da je prijavljeno lice učinilo krivično djelo, ako je nastupila zastarjelost ili je djelo obuhvaćeno amnestijom ili pomilovanjem ili ako postoje druge okolnosti koje isključuju krivično gonjenje.
- (5) O nesprovođenju istrage, kao i o razlozima za to, tužilac će obavijestiti oštećenog i podnosioca prijave u roku od tri dana. Oštećeni i podnosilac prijave imaju pravo da podnesu pritužbu u roku od osam dana glavnom okružnom tužiocu.

Sprovođenje istrage

Član 225

- (1) Tokom sprovođenja istrage tužilac može preduzeti sve istražne radnje, uključujući ispitivanje osumnjičenog i saslušanje oštećenog i svjedoka, vršenje uviđaja i rekonstrukcije događaja, preduzimanje posebnih mjera koje obezbjeđuju sigurnost svjedoka i informacija i naređivanje potrebnih vještačenja.
- (2) O preduzetim istražnim radnjama sastavlja se zapisnik u skladu sa ovim zakonom.
- (3) Ako se osumnjičeni nalazi u pritvoru, naredbu za dovođenje radi ispitivanja izdaje tužilac i o tome obavještava sudiju za prethodni postupak.

Nadzor tužioca nad radom ovlašćenih službenih lica

Član 226

(1) Ako postoje osnovi sumnje da je izvršeno krivično djelo za koje je zakonom propisana kazna zatvora veća od pet godina, ovlašćeno službeno lice dužno je da odmah obavijesti tužioca i pod njegovim nadzorom preduzme potrebne mjere da se pronađe izvršilac krivičnog djela, da se spriječi skrivanje ili bjekstvo osumnjičenog ili saučesnika, da se otkriju i sačuvaju tragovi krivičnog djela i predmeti koji mogu poslužiti kao dokazi i da se prikupe sve informacije koje mogu biti korisne u krivičnom postupku.

(2) Ako postoje osnovi sumnje da je izvršeno krivično djelo iz stava 1. ovog člana, ovlašćeno službeno lice dužno je da u slučaju opasnosti od odgađanja preduzme neophodne radnje radi izvršenja zadatka iz stava 1. ovog člana. Prilikom preduzimanja ovih radnji, ovlašćeno službeno lice dužno je da postupi po ovom zakonu. O svemu što je preduzeto ovlašćeno službeno lice dužno je da odmah obavijesti tužioca i dostavi prikupljene predmete koji mogu poslužiti kao dokaz.

(3) Ako postoje osnovi sumnje da je izvršeno krivično djelo za koje je zakonom propisana kazna zatvora do pet godina, ovlašćeno službeno lice dužno je da obavijesti tužioca o svim raspoloživim informacijama i istražnim radnjama koje je preduzelo najkasnije sedam dana od dana saznanja o postojanju osnova sumnje da je krivično djelo učinjeno.

Uzimanje izjava i prikupljanje dokaza

Član 227

(1) Radi izvršenja zadatka iz člana 226. ovog zakona, ovlašćeno službeno lice može: prikupljati potrebne izjave od lica; izvršiti potreban pregled prevoznih sredstava, putnika i prtljaga; ograničiti kretanje na određenom prostoru za vrijeme potrebno da se obavi određena radnja; preduzeti potrebne mjere u vezi sa utvrđivanjem identiteta lica i predmeta; raspisati potragu za licem i stvarima za kojima se traga; u prisustvu odgovornog lica pretražiti određene objekte i prostorije državnih organa, javnih preduzeća i ustanova; obaviti uvid u određenu njihovu dokumentaciju, kao i preduzeti druge potrebne mjere i radnje. O činjenicama i okolnostima koje su utvrđene pri preduzimanju pojedinih radnji, kao i o predmetima koji su pronađeni ili oduzeti, sastaviće se zapisnik ili službena zabilješka.

(2) Pri prikupljanju izjava od lica, ovlašćeno službeno lice može izdati pisani poziv licu da dođe u službene prostorije, pod uslovom da se u pozivu naznače razlozi pozivanja. Lice ne mora dati nikakvu izjavu ili odgovarati na pitanja koja mu ovlašćeno službeno lice postavlja, osim davanja ličnih podataka, o čemu će ga ovlašćeno službeno lice poučiti.

(3) Prilikom prikupljanja izjava od lica, ovlašćeno službeno lice će postupiti u skladu sa članom 143. ovog zakona, odnosno u skladu sa članom 151. ovog zakona. U tom slučaju se zapisnici o prikupljenim obavještenjima mogu upotrijebiti kao dokazi u krivičnom postupku.

(4) Lice prema kome je primijenjena neka od radnji ili mjera iz ovog člana ima pravo da podnese pritužbu tužiocu u roku od tri dana. Tužilac će provjeriti osnovanost pritužbe i ako utvrdi da su se u preduzetim radnjama ili mjerama stekla obilježja krivičnog djela ili povreda radne obaveze, postupiće prema pritužbi u skladu sa zakonom.

(5) Na osnovu prikupljenih izjava i dokaza koji su otkriveni, ovlašćeno službeno lice sastavlja izvještaj. Uz izvještaj se dostavljaju i predmeti, skice, fotografije, pribavljeni izvještaji, spisi o preduzetim mjerama i radnjama, službene zabilješke, izjave i drugi materijali koji mogu da budu korisni za uspješno vođenje postupka, uključujući sve činjenice i dokaze koji idu u korist osumnjičenom. Ako ovlašćeno službeno lice poslije podnošenja izvještaja sazna za nove činjenice, dokaze ili tragove krivičnog djela, dužno je da prikuplja potrebna obavještenja i izvještaj o tome, kao dopunu prethodnog izvještaja, odmah preda tužiocu.

(6) Tužilac može prikupljati izjave i od lica koja se nalaze u pritvoru ako je to potrebno radi otkrivanja drugih krivičnih djela istog lica, njegovih saučesnika ili krivičnih djela drugih učinilaca.

Zadržavanje na mjestu izvršenja krivičnog djela

Član 228

(1) Ovlašćeno službeno lice ima pravo da lica zatečena na mjestu izvršenja krivičnog djela zadrži radi prikupljanja obavještenja ako ta lica mogu dati obavještenja važna za krivični postupak i o tome je

dužno da obavijesti tužioca. Zadržavanje tih lica na mjestu izvršenja krivičnog djela ne može trajati duže od šest časova.

(2) Ovlašćeno službeno lice može fotografisati i uzimati otiske prstiju lica za koje postoje osnovi sumnje da je izvršilo krivično djelo. Kada to doprinosi efikasnosti postupka, ovlašćeno službeno lice može javno objaviti fotografiju tog lica, ali samo po odobrenju tužioca.

(3) Ako je potrebno da se utvrdi od koga potiču otisci prstiju na pojedinim predmetima, ovlašćeno službeno lice može uzimati otiske prstiju od lica za koja postoji vjerovatnoća da su mogla doći u dodir sa tim predmetima.

(4) Lice prema kome je preduzeta neka od radnji iz ovog člana ima pravo da podnese pritužbu tužiocu.

Uviđaj i vještačenje Član 229

Ovlašćeno službeno lice može, izuzetno, nakon obavještanja tužioca, izvršiti uviđaj i odrediti potrebna vještačenja, osim pregleda, obdukcije i ekshumacije leša. Ako je tužilac prisutan na licu mjesta tokom vršenja uviđaja ovlašćenih službenih lica, može tražiti da ovlašćeno službeno lice izvrši određene radnje koje on smatra neophodnim. Sve radnje preduzete tokom uviđaja moraju se dokumentovati i detaljno obrazložiti u zapisniku, ali i u posebnom službenom izvještaju.

Pregled, obdukcija i ekshumacija Član 230

Ukoliko postoji sumnja ili je očigledno da je smrt prouzrokovana krivičnim djelom ili je u vezi sa izvršenjem krivičnog djela, tužilac će narediti izvođenje pregleda i obdukcije. Ako je leš već zakopan, odrediće se ekshumacija radi njegovog pregleda i obdukcije, o čemu će tužilac zatražiti naredbu od suda.

Sudsko obezbjeđenje dokaza Član 231

(1) Kada je u interesu pravde da se svjedok sasluša da bi se njegov iskaz koristio na glavnom pretresu zato što postoji mogućnost da neće biti dostupan sudu za vrijeme suđenja, sudija za prethodni postupak može, na prijedlog stranaka ili branioca, narediti da se izjava tog svjedoka uzme na posebnom saslušanju. Saslušanje će se sprovesti u skladu sa članom 277. ovog zakona.

(2) Prije upotrebe izjave svjedoka iz stava 1. ovog člana, stranka, odnosno branilac koji traže da se izjava uzme u obzir kao dokaz na glavnom pretresu mora dokazati da je i uprkos svim uložnim naporima da se osigura prisustvo svjedoka na glavnom pretresu, svjedok ostao nedostupan. Ova izjava se ne može koristiti ako je svjedok prisutan na glavnom pretresu.

(3) Ukoliko stranke ili branilac smatraju da će doći do nestanka određenog dokaza, odnosno do nemogućnosti izvođenja takvog dokaza na glavnom pretresu, predložiće sudiji za prethodni postupak preduzimanje neophodne radnje u cilju obezbjeđenja dokaza. Ako sudija za prethodni postupak prihvati prijedlog o preduzimanju radnje dokazivanja, obavijestiće o tome stranke i branioca.

(4) Ako sudija za prethodni postupak odbije prijedlog iz st. 1. i 3. ovog člana, donijeće rješenje protiv kojeg se može izjaviti žalba vijeću iz člana 24. stav 5. ovog zakona.

Obustava istrage Član 232

(1) Tužilac će naredbom obustaviti istragu ukoliko se ustanovi da:

- a) djelo koje je učinio osumnjičeni nije krivično djelo,
- b) postoje okolnosti koje isključuju krivicu osumnjičenog, osim u slučaju iz člana 214. ovog zakona,
- v) nema dovoljno dokaza da je osumnjičeni učinio krivično djelo i
- g) je djelo obuhvaćeno amnestijom, pomilovanjem ili zastarjelošću ili postoje druge smetnje koje isključuju krivično gonjenje.

(2) O obustavi istrage, kao i o razlozima za obustavu istrage tužilac će u pisanoj formi obavijestiti oštećenog koji ima prava predviđena u članu 224. ovog zakona, kao i osumnjičenog ako je ispitan i lice koje je prijavilo krivično djelo.

(3) Tužilac, u slučajevima iz stava 1. tačka v) ovog člana, može ponovo otvoriti istragu ako pribavi nove dokaze koji ukazuju na to da postoje osnovi sumnje da je osumnjičeni učinio krivično djelo.

Okončanje istrage Član 233

(1) Tužilac okončava istragu kada utvrdi da je stanje stvari dovoljno razjašnjeno da se može podići optužnica. Okončanje istrage zabilježiće se u spisu.

(2) Ako se istraga ne završi u roku od šest mjeseci od dana donošenja naredbe o sprovođenju istrage, tužilac će obavijestiti glavnog tužioca o razlozima neokončanja istrage. Glavni tužilac će odrediti novi rok za okončanje istrage, koji ne može biti duži od šest mjeseci, odnosno koji ne može biti duži od jedne godine za krivična djela za koja se može izreći kazna zatvora u trajanju od deset godina ili teža kazna te naložiti preduzimanje potrebnih mjera da bi se istraga okončala.

(3) Ukoliko istragu nije bilo moguće završiti u roku iz stava 2. ovog člana, tužilac će, o razlozima zbog kojih istraga nije završena, u roku od osam dana obavijestiti glavnog tužioca, osumnjičenog i oštećenog.

(4) Osumnjičeni i oštećeni mogu u roku od 15 dana od dana dostavljanja obavijesti iz stava 3. ovog člana podnijeti pritužbu glavnom tužiocu zbog trajanja postupka. Ukoliko glavni tužilac utvrdi da je pritužba osnovana, odrediće novi rok u kojem se, ukoliko postoje procesne pretpostavke, istraga mora okončati, o čemu će obavijestiti podnosioca pritužbe.

(5) Optužnica se ne može podići ako osumnjičeni nije bio ispitan.

XVII - POSEBNE ISTRAŽNE RADNJE Vrste posebnih istražnih radnji i uslovi za njihovu primjenu Član 234

(1) Protiv lica za koje postoje osnovi sumnje da je samo ili zajedno sa drugim licima učestvovalo ili učestvuje u izvršenju krivičnog djela iz člana 235. ovog zakona mogu se odrediti posebne istražne radnje, ako se na drugi način ne mogu pribaviti dokazi ili bi njihovo pribavljanje bilo povezano sa nesrazmjernim teškoćama.

(2) Istražne radnje iz stava 1. ovog člana su:

a) nadzor i tehničko snimanje telekomunikacija,

b) pristup kompjuterskim sistemima i kompjutersko sravnjenje podataka,

v) nadzor i tehničko snimanje prostorija,

g) tajno praćenje i tehničko snimanje lica, transportnih sredstava i predmeta koji su u vezi sa njima,

d) korišćenje prikrivenih istražilaca i korišćenje informatora,

đ) simulovani i kontrolisani otkup predmeta i simulovano davanje potkupnine i

e) nadzirani prevoz i isporuka predmeta.

(3) Istražne radnje iz stava 2. ovog člana mogu se odrediti i prema licu za koje postoje osnovi sumnje da učiniocu, odnosno od učinioca krivičnog djela iz člana 235. ovog zakona prenosi informacije u vezi sa krivičnim djelom, odnosno da učinilac koristi njegovo sredstvo telekomunikacije.

(4) Na razgovore lica iz stava 1. ovog člana i njegovog branioca shodno se primjenjuju odredbe o komunikaciji osumnjičenog i branioca.

(5) Pri izvršavanju mjera iz stava 2. t. d) i đ) ovog člana policijski organi ili druga lica ne smiju preduzimati aktivnosti koje predstavljaju podstrekavanje na izvršenje krivičnog djela. Ako su preuzete

takve aktivnosti, to je okolnost koja isključuje krivično gonjenje podstrekavanog lica za krivično djelo učinjeno u vezi sa ovim radnjama.

(6) Prikriveni istražilac je posebno obučeno ovlašćeno službeno lice koje istražuje pod izmijenjenim identitetom, koje ima odgovarajuća ovlašćenja unutar policijskih organa Republike Srpske, policijskih organa Bosne i Hercegovine i policijskih organa drugih država. Prikriveni istražilac smije pod svojim izmijenjenim identitetom učestvovati u pravnom prometu. Ukoliko je to neophodno za formiranje i održavanje tog identiteta, mogu se izraditi, izmijeniti ili koristiti odgovarajuća dokumenta.

(7) Informator je lice iz reda građana, koje može biti i strani državljanin, a za vrijeme angažovanja postupa po uputstvima ovlašćenog službenog lica i može, uz svoju saglasnost, biti opremljen tehničkom opremom za audio i video snimanje radi dokumentovanja postupanja.

Krivična djela za koja se mogu odrediti posebne istražne radnje

Član 235

Radnje iz člana 234. stav 2. ovog zakona mogu se odrediti za krivična djela:

- a) protiv ustavnog uređenja i bezbjednosti Republike Srpske,
- b) protiv čovječnosti i vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom,
- v) terorizma i
- g) za koja se prema Krivičnom zakoniku može izreći kazna zatvora od pet godina ili teža kazna.

Nadležnost za određivanje i trajanje istražnih radnji

Član 236

(1) Istražne radnje iz člana 234. stav 2. ovog zakona određuje naredbom sudija za prethodni postupak, na obrazloženi prijedlog tužioca, koji sadrži: podatke o licu protiv koga se radnja preduzima, osnove sumnje iz člana 234. st. 1. ili 3. ovog zakona, razloge za njeno preduzimanje i ostale bitne okolnosti koje zahtijevaju preduzimanje radnji, navođenje radnje koja se zahtijeva i način njenog izvođenja, obim i trajanje radnje. Naredba sadrži iste podatke kao i prijedlog tužioca, kao i utvrđivanje trajanja naređene radnje.

(2) Izuzetno, ako se pisana naredba ne može dobiti na vrijeme i ako postoji opasnost od odgađanja, može se početi sa izvršavanjem istražne radnje iz člana 234. ovog zakona i na osnovu usmene naredbe sudije za prethodni postupak. Pisani nalog sudije za prethodni postupak mora biti pribavljen u roku od 24 časa od izdavanja usmene naredbe.

(3) Istražne radnje iz člana 234. stav 2. t. a), b), v), g) i e) ovog zakona mogu trajati najduže do mjesec dana, a ako one daju rezultate i postoji razlog da se nastavi sa njihovim sprovođenjem radi prikupljanja dokaza mogu se, na obrazložen prijedlog tužioca, produžiti za još mjesec dana, s tim da mjere iz člana 234. stav 2. t. a), b), v), g) i e) ovog zakona mogu trajati ukupno najduže šest mjeseci. Zahtjev za radnju iz člana 234. stav 2. tačka đ) ovog zakona može se odnositi samo na jednokratni akt, a zahtjev za svaku narednu radnju protiv istog lica mora sadržavati razloge koji opravdavaju njenu upotrebu.

(4) Naredba sudije za prethodni postupak, kao i prijedlog tužioca iz stava 1. ovog člana čuvaju se u posebnoj omotu. Tužilac i sudija za prethodni postupak će sastavljanjem ili prepisom zapisnika bez navođenja ličnih podataka prikrivenog istražioca i informatora ili na drugi odgovarajući način spriječiti da neovlašćena lica, osumnjičeni i njegov branilac otkriju identitet prikrivenog istražioca i informatora.

(5) Sudija za prethodni postupak mora pisanim nalogom, bez odgađanja, obustaviti izvršenje preduzetih radnji ako su prestali razlozi zbog kojih su radnje bile određene.

(6) Naredbu iz stava 1. ovog člana izvršava policijski organ. Preduzeća koja vrše prenos informacija dužna su da tužiocu i policijskim organima omoguće sprovođenje radnji iz člana 234. stav 2. tačka a) ovog zakona.

Materijal dobijen preduzimanjem radnji i obavještanje o preduzetim radnjama

Član 237

(1) Nakon prestanka primjene radnji iz člana 234. ovog zakona policijski organi moraju sve informacije, podatke i predmete dobijene preduzetim radnjama, kao i izvještaj o tome predati tužiocu. Tužilac je dužan da dostavi sudiji za prethodni postupak pisani izvještaj o preduzetim radnjama. Na osnovu podnesenog izvještaja sudija za prethodni postupak provjerava da li je postupljeno po njegovoj naredbi.

(2) Ako tužilac odustane od krivičnog gonjenja, odnosno ako informacije i podaci pribavljeni primjenom naređenih radnji nisu potrebni za krivični postupak, uništiće se pod nadzorom sudije za prethodni postupak, koji će o tome sastaviti posebni zapisnik. O preduzimanju radnji, razlozima za njihovo preduzimanje, informaciji da dobijeni materijal nije bio osnov za krivično gonjenje i da je uništen pisano se obavještava lice protiv kojeg je neka od radnji iz člana 234. stav 2. ovog zakona bila preduzeta.

(3) Sudija za prethodni postupak će, bez odgađanja, a nakon preduzimanja radnji iz člana 234. ovog zakona, obavijestiti lice protiv kojeg je radnja bila preduzeta. Lice protiv kojeg je radnja bila preduzeta može od suda zatražiti ispitivanje zakonitosti naredbe i načina na koji je sprovedena radnja.

(4) Tužilac može od suda zatražiti da ne obavještava lice protiv kojeg je radnja iz člana 234. stav 2. ovog zakona bila preduzeta, ukoliko bi ovo obavještenje ugrozilo istragu koja se vodi protiv tog lica ili drugih osumnjičenih lica. Lice protiv kojeg je radnja bila preduzeta obavijestiće se najkasnije do podizanja optužnice protiv tog lica ili drugih lica, ili nakon obustave istrage.

(5) Podaci i informacije dobijeni preduzimanjem radnji iz člana 234. stav 2. ovog zakona čuvaju se dok se čuva sudski spis.

Slučajni nalazi

Član 238

Ne mogu se koristiti kao dokaz informacije i podaci dobijeni preduzimanjem radnji iz člana 234. ovog zakona ako se ne odnose na krivično djelo navedeno u članu 235. ovog zakona.

Postupanje bez sudskog naloga ili izvan njenog okvira

Član 239

Ako su radnje iz člana 234. ovog zakona preduzete bez naloga sudije za prethodni postupak ili u suprotnosti sa njom, sud na pribavljenim podacima ili dokazima ne može zasnivati svoju odluku.

Korišćenje dokaza pribavljenih posebnim radnjama

Član 240

Tehničke snimke, isprave i predmeti pribavljeni pod uslovima i na način propisan ovim zakonom mogu se koristiti kao dokazi u krivičnom postupku. Prikriveni istražilac i informator iz člana 234. stav 2. tačka d) ovog zakona, kao i lica koja su sprovela istražne radnje iz člana 234. stav 2. tačka đ) ovog zakona - mogu se saslušati kao svjedoci ili kao zaštićeni svjedoci o toku sprovođenja radnji ili o drugim važnim okolnostima.

XVIII - POSTUPAK OPTUŽENJA

Podizanje optužnice

Član 241

(1) Kada u toku istrage tužilac utvrdi da postoji dovoljno dokaza iz kojih proizlazi osnovana sumnja da je osumnjičeni počinio krivično djelo, pripremiće i uputiti optužnicu sudiji za prethodno saslušanje u roku od 30 dana od dana kada je okončanje istrage zabilježeno u spisu.

(2) Ukoliko tužilac ne uputi optužnicu u roku iz stava 1. ovog člana, dužan je da o razlozima nepodizanja optužnice u roku od osam dana obavijesti glavnog tužioca, koji će preduzeti mjere da tužilac u roku koji ne može biti duži od 30 dana podigne optužnicu. O određivanju dodatnog roka obavijestiće se osumnjičeni i oštećeni.

(3) Ako tužilac u roku iz stava 2. ovog člana ne podigne optužnicu obavijestiće o tome glavnog tužioca, te osumnjičenog i oštećenog, koji imaju pravo da u roku od osam dana od dana isteka tog roka podnesu pritužbu glavnom tužiocu. Glavni tužilac će tužiocu izdati uputstvo da u određenom roku, koji ne može biti duži od 30 dana podigne optužnicu.

(4) Nakon podizanja optužnice, osumnjičeni, odnosno optuženi i branilac, imaju pravo uvida u sve spise i dokaze.

(5) Nakon podizanja optužnice, stranke ili branilac mogu predlagati sudiji za prethodno saslušanje preduzimanje radnji u skladu sa članom 231. ovog zakona.

Sadržaj optužnice Član 242

(1) Optužnica sadrži:

a) naziv suda,

b) ime i prezime osumnjičenog, sa ličnim podacima,

v) opis djela iz kojeg proizlaze zakonska obilježja krivičnog djela, vrijeme i mjesto izvršenja krivičnog djela, predmet na kome je i sredstvo kojim je izvršeno krivično djelo, kao i ostale okolnosti potrebne da se krivično djelo što preciznije odredi,

g) zakonski naziv krivičnog djela, sa navođenjem odredbe Krivičnog zakonika,

d) prijedlog o dokazima koje treba izvesti, uz naznačenje svjedoka, vještaka ili pseudonima zaštićenih svjedoka, spisa koje treba pročitati i predmeta koji služe kao dokaz,

đ) rezultat istrage i

e) dokaze koji potkrepljuju navode optužnice.

(2) Jednom optužnicom može se obuhvatiti više krivičnih djela ili više osumnjičenih.

(3) Ako se osumnjičeni nalazi na slobodi, u optužnici se može predložiti da se odredi pritvor, a ako se nalazi u pritvoru - može se predložiti da se pritvor produži ili da se pusti na slobodu.

Odlučivanje o optužnici Član 243

(1) Odmah po prijemu optužnice sudija za prethodno saslušanje će ispitati da li je sud nadležan, da li postoje okolnosti iz člana 232. stav 1. tačka g) ovog zakona, te da li je optužnica propisno sastavljena u skladu sa članom 242. ovog zakona. Ukoliko sud utvrdi da optužnica nije propisno sastavljena, postupiće u skladu sa članom 59. st. 3. i 4. ovog zakona.

(2) Sudija za prethodno saslušanje može potvrditi ili odbiti sve ili pojedine tačke optužnice u roku od osam dana, a u složenim predmetima u roku od 15 dana od dana prijema optužnice. Ukoliko odbije sve ili pojedine tačke optužnice, sudija za prethodno saslušanje donosi rješenje koje se dostavlja tužiocu. Protiv ovog rješenja žalba se podnosi u roku od 24 časa. O žalbi odlučuje vijeće iz člana 24. stav 5. ovog zakona u roku od 72 časa.

(3) Prilikom potvrđivanja optužnice, sudija za prethodno saslušanje proučava svaku tačku optužnice i dokaze koje mu je dostavio tužilac da bi utvrdio postojanje osnovane sumnje.

(4) Nakon što se potvrde pojedine ili sve tačke optužnice, osumnjičeni dobija status optuženog. Sudija za prethodno saslušanje dostavlja optužnicu optuženom i njegovom braniocu.

(5) Sudija za prethodno saslušanje dostaviće optužnicu optuženom koji je na slobodi bez odgađanja, a ako se nalazi u pritvoru, u roku od 24 časa nakon potvrđivanja optužnice. Sudija za prethodno saslušanje obavijestiće optuženog da u roku od 15 dana od dana dostavljanja optužnice ima pravo na podnošenje prethodnih prigovora, da će ročište o izjašnjenju o krivici biti zakazano odmah nakon donošenja odluke o prethodnim prigovorima, odnosno po isteku roka za ulaganje prethodnih prigovora, te da može navesti prijedloge dokaza koje namjerava da izvede na glavnom pretresu.

(6) Nakon odbijanja svih ili pojedinih tačaka u optužnici, tužilac može podnijeti novu ili izmijenjenu optužnicu koja će biti zasnovana na novim dokazima. Nova, odnosno izmijenjena optužnica podnosi se na potvrđivanje.

Izjašnjenje o krivici

Član 244

(1) Izjavu o krivici optuženi daje sudiji za prethodno saslušanje u prisustvu tužioca i branioca. Prije izjave o krivici optuženi će se upoznati sa svim mogućim posljedicama priznanja krivice u smislu člana 245. stav 1. ovog zakona. Ukoliko optuženi nema branioca, sudija za prethodno saslušanje će provjeriti da li optuženi razumije posljedice izjašnjavanja o krivici, kao i da li postoje uslovi za postavljanje branioca u skladu sa članom 53. stav 5, odnosno članom 54. ovog zakona. Izjava o krivici i datim upozorenjima unosi se u zapisnik. Ukoliko se optuženi ne izjasni o krivici, sudija za prethodno saslušanje će po službenoj dužnosti unijeti u zapisnik da optuženi poriče krivicu.

(2) Ako se optuženi izjasni da je kriv, sudija za prethodno saslušanje će uputiti predmet sudiji, odnosno vijeću radi zakazivanja ročišta na kome će se utvrditi postojanje uslova iz člana 245. ovog zakona.

(3) Ukoliko se optuženi proglasi krivim nakon završetka glavnog pretresa ili promijeni svoju prvobitnu izjavu o poricanju krivice i naknadno prizna krivicu, njegova izjava o poricanju krivice neće biti uzeta u obzir prilikom odmjerenja kazne.

(4) Nakon unošenja izjave o krivici u zapisnik, sudija za prethodno saslušanje će proslijediti predmet sudiji, odnosno vijeću kojem je predmet dodijeljen u svrhu zakazivanja glavnog pretresa, a dokaze koji potkrepljuju navode optužnice vraća tužiocu. Glavni pretres će biti zakazan u roku od 30 dana od dana izjašnjavanja o krivici. Ovaj rok može se izuzetno produžiti za još 30 dana.

Razmatranje izjave o priznanju krivice

Član 245

(1) Prilikom razmatranja izjave o priznanju krivice, sud provjerava:

- a) da li je izjava o priznanju krivice uslijedila dobrovoljno, svjesno i sa razumijevanjem,
- b) da li je optuženi upozoren i razumio da se izjavom o priznanju krivice odriče od prava na suđenje,
- v) da li postoji dovoljno dokaza o krivici optuženog, g) da li je optuženi upoznat sa mogućim posljedicama i razumio moguće posljedice u vezi sa imovinsko-pravnim zahtjevom i
- d) da li je optuženi upoznat sa odlukom o naknadi troškova krivičnog postupka i sa pravom da bude oslobođen naknade u slučaju iz člana 99. stav 4. ovog zakona.

(2) Ako sud prihvati izjavu o priznanju krivice, izjava optuženog će se unijeti u zapisnik i nastaviti sa pretresom za izricanje krivičnopravne sankcije.

(3) Ako sud odbaci izjavu o priznanju krivice, to će saopštiti strankama i braniocu i unijeti u zapisnik. Izjava o priznanju krivice ne može se koristiti kao dokaz u daljem toku krivičnog postupka.

Pregovaranje o krivici

Član 246

(1) Osumnjičeni, odnosno optuženi i njegov branilac mogu do završetka glavnog pretresa, odnosno pretresa pred vijećem drugostepenog suda pregovarati sa tužiocem o uslovima priznavanja krivice za djelo za koje se osumnjičeni, odnosno optuženi tereti.

(2) Sporazum o priznanju krivice ne može se zaključiti ako se optuženi na ročištu za izjašnjenje o krivici izjasnio da je kriv.

(3) Prilikom pregovaranja sa osumnjičenim, odnosno optuženim i braniocem o priznanju krivice u skladu sa stavom 1. ovog člana, tužilac može predložiti izricanje kazne ispod zakonom određenog minimuma kazne zatvora za to krivično djelo, odnosno blažu sankciju za osumnjičenog, odnosno optuženog u skladu sa Krivičnim zakonikom.

(4) Sporazum o priznanju krivice sačinjava se u pisanom obliku i uz optužnicu se dostavlja sudiji za prethodno saslušanje, sudiji, odnosno vijeću. Nakon potvrđivanja optužnice sporazum o priznanju krivice razmatra i izriče krivičnopravnu sankciju predviđenu sporazumom, sudija za prethodno saslušanje sve do dostavljanja predmeta sudiji, odnosno vijeću radi zakazivanja glavnog pretresa.

Nakon dostavljanja predmeta radi zakazivanja glavnog pretresa o sporazumu odlučuje sudija, odnosno vijeće.

(5) Sudija za prethodno saslušanje, sudija, odnosno vijeće sporazum mogu prihvatiti ili odbaciti.

(6) Prilikom razmatranja sporazuma o priznanju krivice, sud provjerava:

a) da li je do sporazuma o priznanju krivice došlo dobrovoljno, svjesno i sa razumijevanjem, kao i nakon upoznavanja sa mogućim posljedicama, uključujući i posljedice u vezi sa imovinskopравnim zahtjevom i troškovima krivičnog postupka,

b) da li postoji dovoljno dokaza o krivici optuženog,

v) da li optuženi razumije da se sporazumom o priznanju krivice odriče prava na suđenje i da ne može uložiti žalbu na krivičnopravnu sankciju koja će mu se izreći,

g) da li je predložena krivičnopravna sankcija u skladu sa stavom 3. ovog člana i

d) da li je oštećenom pružena mogućnost da se pred tužiocem izjasni o imovinskopравnom zahtjevu.

(7) Ako sud prihvati sporazum o priznanju krivice, izjava optuženog će se unijeti u zapisnik i nastaviti sa pretresom za izricanje krivičnopravne sankcije predviđene sporazumom.

(8) Ako sud odbaci sporazum o priznanju krivice, to će saopštiti strankama i braniocu i konstatovati u zapisnik. Istovremeno će se odrediti datum održavanja glavnog pretresa. Glavni pretres će se zakazati u roku od 30 dana. Priznanje iz ovog sporazuma ne može se koristiti kao dokaz u krivičnom postupku.

(9) O rezultatima pregovaranja o krivici sud će obavijestiti oštećenog.

Povlačenje optužnice

Član 247

(1) Tužilac može povući optužnicu bez prethodnog odobrenja suda, do njenog potvrđivanja. Nakon potvrđivanja optužnice pa do početka glavnog pretresa, tužilac može povući optužnicu obrazloženim prijedlogom, samo uz odobrenje sudije za prethodno saslušanje, i to iz važnih razloga.

(2) U slučaju iz stava 1. ovog člana, sudija za prethodno saslušanje rješenjem odobrava povlačenje optužnice, o čemu se obavještavaju osumnjičeni, odnosno optuženi i branilac, kao i oštećeni.

Razlozi za prigovor i odluka o prigovoru

Član 248

(1) Prethodnim prigovorima se:

a) osporava nadležnost,

b) ističu okolnosti iz člana 232. stav 1. tačka g) ovog zakona,

v) ukazuje na formalne nedostatke u optužnici,

g) osporava zakonitost dokaza,

d) zahtijeva spajanje ili razdvajanje postupka i

đ) osporava odluka o odbijanju zahtjeva za postavljanje branioca na osnovu člana 54. stav 1. ovog zakona.

(2) Ukoliko sudija za prethodno saslušanje usvoji prigovor iz stava 1. tačka g) ovog člana, odlučiće da se takav dokaz izdvoji iz spisa i vrati tužiocu.

(3) O prethodnim prigovorima odlučuje sudija za prethodno saslušanje u roku od osam dana koji ne može učestvovati u suđenju. Protiv rješenja kojim se odlučuje o prethodnim prigovorima žalba nije dopuštena.

Pretretresno ročište

Član 249

Tokom priprema za glavni pretres sudija ili predsjednik vijeća može održati ročište sa strankama i braniocem da bi se razmotrila pitanja koja su relevantna za glavni pretres, a o ročištu će se obavijestiti oštećeni.

Obustava krivičnog postupka

Član 249a

Ako oštećeni u roku iz člana 46b. stav 1. ovog zakona ne podnese pritužbu glavnom okružnom tužiocu na odluku tužioca kojom je prije potvrđivanja optužnice odustao od krivičnog gonjenja, ili ako je glavni republički tužilac odbio prigovor iz člana 46b. stav 3. ovog zakona kao neosnovan, sudija, odnosno predsjednik vijeća rješenjem će obustaviti krivični postupak i rješenje dostaviti strankama i oštećenom.

DIO TREĆI

XIX - GLAVNI PRETRES

1. Javnost glavnog pretresa

Opšta javnost

Član 250

- (1) Glavni pretres je javan.
- (2) Glavnom pretresu mogu prisustvovati samo punoljetna lica.
- (3) Lica koja su prisutna na glavnom pretresu ne smiju nositi oružje ili opasno oruđe, osim čuvara optuženog i lica kojima to dozvoli sudija, odnosno predsjednik vijeća.

Isključenje javnosti

Član 251

- (1) Od otvaranja zasjedanja pa do završetka glavnog pretresa sudija, odnosno vijeće može u svako doba, po službenoj dužnosti ili po prijedlogu stranaka i branioca, ali uvijek po njihovom saslušanju, isključiti javnost za cijeli glavni pretres ili jedan njegov dio, ako je to u interesu državne bezbjednosti ili ako je to potrebno radi čuvanja državne, vojne, službene ili važne poslovne tajne, čuvanja javnog reda, zaštite morala u demokratskom društvu, ličnog i intimnog života optuženog ili oštećenog ili zaštite interesa maloljetnika ili svjedoka.
- (2) Odluku o isključenju javnosti donosi sudija, odnosno vijeće rješenjem koje mora biti obrazloženo i javno objavljeno.
- (3) Rješenje o isključenju javnosti može se pobijati samo u žalbi na presudu.

Na koga se ne odnosi isključenje javnosti

Član 252

- (1) Isključenje javnosti ne odnosi se na stranke, branioca, oštećenog, zakonskog zastupnika i punomoćnika.
- (2) Sudija, odnosno vijeće može dopustiti da glavnom pretresu na kome je javnost isključena budu prisutna službena lica, naučni i javni radnici, a na zahtjev optuženog može to dopustiti i njegovom bračnom, odnosno vanbračnom drugu i bliskim srođnicima.
- (3) Sudija, odnosno vijeće će upozoriti lica koja su prisutna glavnom pretresu na kome je javnost isključena da su dužna da kao tajnu čuvaju sve ono što su na pretresu saznala i ukazaće im da odavanje tajne predstavlja krivično djelo.

2. Rukovođenje glavnim pretresom

Obavezno prisustvo na glavnom pretresu

Član 253

- (1) Sudija, odnosno članovi vijeća i zapisničar moraju biti neprekidno na glavnom pretresu.
- (2) Ako postoji mogućnost da će glavni pretres trajati duže, predsjednik vijeća može zatražiti od predsjednika suda da odredi jednog ili dvoje sudija da prisustvuju glavnom pretresu, da bi zamijenili članove vijeća u slučaju njihove spriječenosti.

Obaveze sudije, odnosno predsjednika vijeća

Član 254

- (1) Sudija, odnosno predsjednik vijeća rukovodi glavnim pretresom.
- (2) Dužnost sudije, odnosno predsjednika vijeća je da se brine za svestrano pretresanje predmeta i otklanjanje svega što odugovlači postupak, a ne doprinosi razjašnjenju stvari.
- (3) Ukoliko ovim zakonom nije drugačije propisano, o prijedlozima stranaka i branioca odlučuje sudija, odnosno predsjednik vijeća.
- (4) Odluke sudije, odnosno predsjednika vijeća uvijek se objavljuju sa kratkim obrazloženjem razmatranih činjenica i unose u zapisnik o glavnom pretresu.

Redoslijed radnji glavnog pretresa

Član 255

Glavni pretres se odvija redom koji je određen u ovom zakonu, ali sudija, odnosno predsjednik vijeća može odrediti da se odstupi od redovnog toka raspravljanja zbog posebnih okolnosti, a naročito zbog broja optuženih, broja krivičnih djela i obima dokaznog materijala. U zapisnik o glavnom pretresu unijet će se razlozi zašto se glavni pretres ne održava prema zakonom utvrđenom redoslijedu.

Dužnost sudije, odnosno predsjednika vijeća

Član 256

- (1) Dužnost sudije, odnosno predsjednika vijeća je da se brine o održavanju reda u sudnici i dostojanstvu suda. Sudija, odnosno predsjednik vijeća može odmah poslije otvaranja zasjedanja upozoriti lica koja su prisutna na glavnom pretresu da se pristojno ponašaju i da ne ometaju rad suda. Sudija, odnosno predsjednik vijeća može odrediti pretresanje lica koja prisustvuju na glavnom pretresu.
- (2) Sudija, odnosno predsjednik vijeća može narediti da se sa zasjedanja udalje sva lica koja kao slušaoci prisustvuju glavnom pretresu, ako su se mjere za održavanje reda predviđene u ovom zakonu pokazale neefikasnim za osiguranje nesmetanog održavanja glavnog pretresa.
- (3) U sudnici je zabranjeno filmsko ili televizijsko snimanje. Izuzetno, predsjednik suda može dozvoliti takvo snimanje na glavnom pretresu. Ako je snimanje odobreno, sudija, odnosno predsjednik vijeća može na glavnom pretresu, iz opravdanih razloga, odlučiti da se pojedini dijelovi glavnog pretresa ne snimaju.

Kažnjavanje zbog narušavanja reda

Član 257

- (1) Sudija, odnosno predsjednik vijeća može udaljiti lice iz sudnice da bi zaštitilo pravo na pravedno i javno suđenje ili da bi održalo dostojanstveno i nesmetano suđenje.
- (2) Sudija, odnosno predsjednik vijeća može narediti da se optuženi udalji iz sudnice za određeni period ukoliko optuženi i nakon upozorenja nastavi sa nedoličnim ponašanjem zbog kojeg je opravdano njegovo udaljenje iz sudnice. U tom periodu sudija, odnosno predsjednik vijeća može nastaviti postupak, ukoliko optuženi ima branioca.
- (3) Ako tužilac, branilac, oštećeni, zakonski zastupnik, punomoćnik oštećenog, svjedok, vještak, tumač ili drugo lice koje prisustvuje glavnom pretresu ometa red ili se ne pokorava naređenjima sudije, odnosno predsjednika vijeća za održavanje reda - sudija, odnosno predsjednik vijeća će ga upozoriti. Ako upozorenje bude bezuspješno, sudija, odnosno predsjednik vijeća može narediti da se lice udalji iz sudnice i kazni novčanom kaznom do 10.000 KM. Ako tužilac ili branilac budu udaljeni iz sudnice, sudija, odnosno predsjednik vijeća će obavijestiti Visoki sudski i tužilački savjet ili advokatsku komoru čiji je branilac član - radi preduzimanja daljih mjera.
- (4) Braniocu ili punomoćniku oštećenog koji, nakon što je kažnjen, produži da narušava red, sudija, odnosno predsjednik vijeća može uskratiti dalje zastupanje na glavnom pretresu i kazniti ga novčanom kaznom do 30.000 KM. Rješenje o tome, s obrazloženjem, unosi se u zapisnik o glavnom pretresu. Protiv ovog rješenja dopuštena je posebna žalba. Glavni pretres će se prekinuti ili odgoditi dok optuženi ne uzme drugog branioca i ne pripremi se za odbranu.

Davanje lažnog iskaza od svjedoka ili vještaka

Član 258

Ako postoji osnovana sumnja da je svjedok ili vještak na glavnom pretresu dao lažni iskaz, sudija, odnosno predsjednik vijeća može narediti da se sačini poseban prepis zapisnika o iskazu svjedoka ili vještaka koji će se dostaviti tužiocu.

3. Pretpostavke za održavanje glavnog pretresa

Otvaranje zasjedanja

Član 259

Sudija, odnosno predsjednik vijeća otvara zasjedanje i objavljuje predmet glavnog pretresa. Zatim će sudija, odnosno predsjednik vijeća utvrditi da li su došla sva pozvana lica, a ako nisu, provjeriće da li su im pozivi uručeni i da li su svoj izostanak opravdala.

Nedolazak tužioca, odnosno lica koje ga zamjenjuje na glavni pretres

Član 260

(1) Ako tužilac ili lice koje ga zamjenjuje koje je uredno pozvano ne dođe na glavni pretres, glavni pretres će se odgoditi. Sudija, odnosno predsjednik vijeća pozvaće tužioca, odnosno lice koje ga zamjenjuje da iznese razloge svog nedolaska. Na osnovu izjave, sudija će utvrditi da li on treba biti kažnjen. Ako se tužilac, odnosno lice koje ga zamjenjuje kažnjava, obavezno se o tome obavještava Visoki sudski i tužilački savjet.

(2) Sudija, odnosno predsjednik vijeća može izreći novčanu kaznu do 5.000 KM tužiocu, odnosno licu koje ga zamjenjuje koje se na uredno dostavljen poziv suda nije odazvalo i nije opravdalo svoj izostanak.

Nedolazak optuženog na glavni pretres

Član 261

(1) Ako je optuženi uredno pozvan, a ne dođe niti svoj izostanak opravda, sudija, odnosno predsjednik vijeća će odgoditi glavni pretres i narediti da se optuženi na idući glavni pretres prinudno dovede. Ako do privođenja optuženi opravda izostanak, sudija, odnosno predsjednik vijeća će opozvati naredbu o prinudnom dovođenju.

(2) Ako optuženi koji je uredno pozvan očigledno izbjegava da dođe na glavni pretres i ako prinudno dovođenje nije uspjelo, sudija, odnosno predsjednik vijeća može optuženom odrediti pritvor.

(3) Protiv rješenja o određivanju pritvora dopuštena je žalba koja ne odgađa njegovo izvršenje.

(4) Ako ne bude ranije ukinut, pritvor traje do objavljivanja presude, a najduže 30 dana.

Zabrana suđenja u odsustvu

Član 262

Optuženom se ne može suditi u odsustvu.

Nedolazak branioca na glavni pretres

Član 263

(1) Ako branilac koji je uredno pozvan ne dođe na glavni pretres, glavni pretres će se odgoditi. Sudija, odnosno predsjednik vijeća pozvaće branioca da objasni razloge svog nedolaska. Na osnovu izjave branioca, sudija, odnosno predsjednik vijeća će utvrditi da li branilac treba da bude kažnjen. Kada se branilac u ovakvim slučajevima kažnjava, obavještava se advokatska komora čiji je on član.

(2) Sudija, odnosno predsjednik vijeća može izreći novčanu kaznu do 5.000 KM braniocu koji se nije odazvao na uredan poziv suda i nije opravdao svoj izostanak.

(3) Ako je optuženom određen novi branilac ili je optuženi izabrao novog branioca, glavni pretres će biti odgođen. Sudija, odnosno predsjednik vijeća će dati novom braniocu dovoljno vremena za pripremu odbrane, a taj period ne može biti kraći od 15 dana ako je riječ o krivičnom djelu za koje je propisana kazna zatvora u trajanju od deset godina ili teža kazna, osim ako se optuženi ne odrekne ovog prava, a sudija, odnosno predsjednik vijeća se uvjeri da kraće vrijeme za pripremu odbrane neće uticati na pravo optuženog na pravedno suđenje.

Nedolazak svjedoka ili vještaka na glavni pretres

Član 264

- (1) Ako je svjedok ili vještak uredno pozvan, a ne dođe, niti svoj izostanak opravda, sudija, odnosno predsjednik vijeća može narediti prinudno dovođenje svjedoka ili vještaka.
- (2) Svjedoka ili vještaka koji je uredno pozvan, a izostanak nije opravdao, sudija, odnosno predsjednik vijeća može kazniti novčanom kaznom do 5.000 KM.
- (3) U slučaju iz stava 1. ovog člana, sudija, odnosno predsjednik vijeća će odlučiti da li glavni pretres treba odgoditi.

4. Odgađanje i prekidanje glavnog pretresa

Razlozi za odgađanje glavnog pretresa

Član 265

- (1) Na zahtjev stranaka ili branioca, glavni pretres može odgoditi rješenjem sudija, odnosno predsjednik vijeća ako treba pribaviti nove dokaze ili ako je optuženi nakon izvršenog krivičnog djela nesposoban da prisustvuje glavnom pretresu ili ako postoje druge smetnje da se glavni pretres uspješno sprovede.
- (2) Rješenje kojim se odgađa glavni pretres unijeće se u zapisnik i, po mogućnosti, odrediće se dan i čas nastavka glavnog pretresa. Sudija, odnosno predsjednik vijeća će takođe narediti obezbjeđenje dokaza koji se mogu izgubiti ili uništiti zbog odgađanja glavnog pretresa.
- (3) Protiv rješenja iz stava 2. ovog člana nije dopuštena žalba.

Nastavljanje odgođenog glavnog pretresa

Član 266

- (1) Ako se glavni pretres koji je bio odgođen drži pred istim sudijom, odnosno vijećem, pretres će se nastaviti, a sudija, odnosno predsjednik vijeća će ukratko iznijeti tok ranijeg glavnog pretresa. Sudija, odnosno predsjednik vijeća može odrediti da glavni pretres počne iznova.
- (2) Glavni pretres koji je odgođen mora iznova početi ako se izmijenio sastav vijeća ili ako je odgađanje trajalo duže od 30 dana, ali uz saglasnost stranaka i branioca vijeće može odlučiti da se u ovakvom slučaju svjedoci i vještaci ne saslušavaju ponovo i da se ne vrši novi uviđaj, nego da se koriste iskazi svjedoka i vještaka dati na ranijem glavnom pretresu, odnosno da se koristi zapisnik o uviđaju.
- (3) Ako se glavni pretres drži pred drugim sudijom, odnosno predsjednikom vijeća - glavni pretres mora iznova početi i svi dokazi se moraju ponovo izvesti. Izuzetno, ako se pretres drži pred drugim predsjednikom vijeća, uz saglasnost stranaka i branioca, vijeće može odlučiti da se ranije izvedeni dokazi neće ponovo izvoditi.
- (4) U slučaju iz st. 2. i 3. ovog člana, sudija, odnosno vijeće može bez saglasnosti stranaka i branioca, a po njihovom saslušanju odlučiti da se iskazi svjedoka i vještaka dati u ranijem pretresu koriste kao dokaz ukoliko su svjedoci ili vještaci umrli, duševno oboljeli, ili se ne mogu pronaći ili je njihov dolazak pred sud nemoguć ili je znatno otežan iz drugih razloga.

Prekid glavnog pretresa

Član 267

- (1) Osim u slučajevima predviđenim ovim zakonom, sudija, odnosno predsjednik vijeća može prekinuti glavni pretres zbog odmora ili zbog isteka radnog vremena ili da bi se neki dokaz pribavio u kratkom vremenu ili zbog pripremanja optužbe ili odbrane.
- (2) Prekinuti glavni pretres nastavlja se uvijek pred istim sudijom, odnosno vijećem.
- (3) Ako se glavni pretres ne može nastaviti pred istim sudijom, odnosno vijećem ili ako je prekid glavnog pretresa trajao duže od osam dana, postupiće se po odredbama člana 266. ovog zakona.

5. Zapisnik o glavnom pretresu

Način vođenja zapisnika

Član 268

(1) O radu na glavnom pretresu vodi se zapisnik. Ako je glavni pretres sniman u skladu sa članom 66. ovog zakona, prepis preduzete radnje će se na zahtjev stranaka i branioca dostaviti strankama i braniocu najkasnije u roku od tri dana od preduzete radnje na glavnom pretresu.

(2) Sudija, odnosno predsjednik vijeća može narediti da se određeni dio zapisnika pročita ili reprodukuje, a pročitaje ga ili reprodukovati uvijek ako to zahtijevaju stranke, branilac ili lice čija se izjava unosi u zapisnik.

Unošenje izreke presude u zapisnik

Član 269

(1) U zapisnik o glavnom pretresu unosi se potpuna izreka presude, uz naznačenje da li je presuda javno objavljena. Izreka presude unesena u zapisnik o glavnom pretresu predstavlja izvornik.

(2) Ako je doneseno rješenje o pritvoru, i ono se unosi u zapisnik o glavnom pretresu.

Čuvanje materijalnih dokaza

Član 270

(1) U posebnoj prostoriji suda pohranjuju se i čuvaju materijalni dokazi prikupljeni tokom krivičnog postupka. Sudija, odnosno predsjednik vijeća može u bilo koje vrijeme izdati naredbu koja se odnosi na kontrolu i raspolaganje materijalnim dokazima.

(2) Ministar donosi propis o uslovima, načinu čuvanja i uništavanja materijalnih dokaza u krivičnom postupku iz stava 1. ovog člana.

6. Početak glavnog pretresa

Ulazak sudije, odnosno vijeća u sudnicu

Član 271

(1) Prilikom ulaska sudije ili vijeća u sudnicu i prilikom njihovog izlaska iz sudnice, svi prisutni, na poziv ovlašćenog lica, treba da ustanu.

(2) Stranke i drugi učesnici postupka dužni su da ustanu kada se obraćaju sudu, osim ako za to postoje opravdane prepreke.

Uslovi za održavanje glavnog pretresa

Član 272

Kada sudija, odnosno predsjednik vijeća utvrdi prisustvo svih pozvanih lica na glavnom pretresu ili kada odluči da se glavni pretres održi bez prisustva određenih pozvanih lica ili je odlučivanje o ovim stvarima odgođeno, pozvaće optuženog i uzeti od njega lične podatke radi utvrđivanja identiteta.

Utvrđivanje identiteta optuženog i davanje uputa

Član 273

(1) Sudija, odnosno predsjednik vijeća uzima od optuženog lične podatke iz člana 143. ovog zakona da bi utvrdio njegov identitet.

(2) Nakon utvrđivanja identiteta optuženog, sudija, odnosno predsjednik vijeća će upitati stranke i branioca da li imaju primjedbe na sastav vijeća i nadležnost suda.

(3) Nakon utvrđivanja identiteta optuženog, sudija, odnosno predsjednik vijeća će uputiti svjedoke i vještake u prostoriju van sudnice za njih određenu, gdje će čekati dok budu pozvani da svjedoče. Sudija, odnosno predsjednik vijeća će upozoriti svjedoke da dok čekaju o svojim iskazima ne razgovaraju sa drugim svjedocima. Na prijedlog tužioca, optuženog ili branioca, sudija, odnosno predsjednik vijeća će odobriti onim vještacima na koje se prijedlog odnosi da prisustvuju toku pretresa u sudnici.

(4) Ukoliko je prisutan oštećeni, ali još nije podnio imovinskopravni zahtjev, sudija, odnosno predsjednik vijeća će ga poučiti da može podnijeti taj zahtjev do zaključenja glavnog pretresa.

(5) Sudija, odnosno predsjednik vijeća može preduzeti neophodne mjere radi sprečavanja međusobnog komuniciranja svjedoka, vještaka i stranaka.

Pouke optuženom

Član 274

(1) Sudija, odnosno predsjednik vijeća će upozoriti optuženog na potrebu pažljivog praćenja toka pretresa i poučice ga da može iznositi činjenice i predlagati dokaze u svoju korist, da može postavljati pitanja optuženim, svjedocima i vještacima i da može davati obrazloženja u vezi sa njihovim iskazima.

(2) Sudija, odnosno predsjednik vijeća će poučiti optuženog da može dati iskaz tokom dokaznog postupka u svojstvu svjedoka i ako odluči dati takav iskaz, da će biti podvrgnut direktnom i unakrsnom ispitivanju u smislu člana 277. ovog zakona, odnosno da će biti opomenut i upozoren u smislu člana 151. ovog zakona. U tom slučaju optuženi kao svjedok ne polaže zakletvu, odnosno ne daje izjavu. Sud će omogućiti da se o tom svom pravu optuženi prethodno konsultuje sa braniocem, a ukoliko nema branioca, sud će pažljivo ispitati da li mu je branilac neophodan.

Čitanje optužnice i uvodna izlaganja

Član 275

(1) Glavni pretres počinje čitanjem optužnice. Optužnicu čita tužilac.

(2) Nakon čitanja optužnice sudija, odnosno predsjednik vijeća upitaće optuženog da li je razumio njene navode. Ako sudija, odnosno predsjednik vijeća ustanovi da optuženi nije razumio optužnicu, ukratko će je izložiti optuženom na način koji mu je razumljiv. Nakon toga tužilac će ukratko iznijeti dokaze na kojima zasniva optužnicu.

(3) Optuženi ili njegov branilac mogu nakon toga izložiti koncept odbrane.

7. Dokazni postupak

Izvođenje dokaza

Član 276

(1) Stranke i branilac imaju pravo da pozivaju svjedoke i izvode dokaze.

(2) Osim ako sudija, odnosno vijeće u interesu pravde ne odredi drugačije, dokazi se na glavnom pretresu izvode sljedećim redom:

a) dokazi optužbe,

b) dokazi odbrane,

v) dokazi optužbe kojima se pobijaju navodi odbrane (replika),

g) dokazi odbrane, kao odgovor na pobijanje (duplikat),

d) dokazi čije je izvođenje naredio sudija, odnosno vijeće i

đ) sve dokaze relevantne za izricanje krivičnopravne sankcije.

(3) Prilikom izvođenja dokaza dopušteno je direktno, unakrsno i dodatno ispitivanje. Direktno ispitivanje obavlja strana koja poziva svjedoka, ali sudija, odnosno vijeće može u svakom trenutku da postavi pitanje svjedoku.

Direktno i unakrsno ispitivanje svjedoka

Član 277

(1) Dozvoljeno je ispitivanje svjedoka od stranke, odnosno branioca koji je pozvao svjedoka (direktno ispitivanje), zatim ispitivanje tog svjedoka od suprotne stranke, odnosno branioca (unakrsno ispitivanje) i ponovno ispitivanje svjedoka od stranke, odnosno branioca koji ga je pozvao. Svjedoka ispituje stranka koja ga je pozvala, ali sudija, odnosno predsjednik vijeća i članovi vijeća mogu u svakoj fazi ispitivanja postaviti svjedoku odgovarajuće pitanje. Pitanja svjedoku od suprotne stranke ograničavaju se i odnose na pitanja koja su prethodno postavljena tokom ispitivanja svjedoka od stranke koja je pozvala svjedoka i pitanja u korist vlastitih tvrdjenja. Pitanja na ponovnom ispitivanju svjedoka od stranke koja ga je pozvala ograničavaju se na pitanja postavljena tokom ispitivanja svjedoka od suprotne stranke. Nakon što svjedok bude ispitan, sudija, odnosno predsjednik i članovi vijeća mogu mu postavljati pitanja.

(2) Pitanja koja navode na odgovor koji se želi čuti ne mogu se postavljati pri direktnom ispitivanju, osim u slučaju potrebe razjašnjenja izjave svjedoka. Po pravilu, pitanja koja navode na odgovor koji se želi čuti - dozvoljena su samo prilikom unakrsnog ispitivanja. Kada stranka pozove suprotne stranke ili kada svjedok pokazuje odbojan stav ili ne želi da sarađuje, sudija, odnosno predsjednik vijeća može dozvoliti upotrebu pitanja koja navode na odgovor koji se želi čuti.

(3) Sudija, odnosno predsjednik vijeća će u odgovarajućoj mjeri kontrolisati način i redoslijed ispitivanja svjedoka i izvođenja dokaza, vodeći računa da ispitivanje i izvođenje dokaza bude efikasno za utvrđivanje istine, da se izbjegne nepotrebno gubljenje vremena i zaštite svjedoci od uznemiravanja i zbunjivanja.

(4) Prilikom izvođenja dokaza iz člana 276. stav 2. tačka d) ovog zakona, sud će ispitati svjedoka, a nakon toga dozvolice strankama i braniocu da mu postavljaju pitanja.

Pravo suda da ne dozvoli pitanje ili dokaz

Član 278

(1) Sudija, odnosno predsjednik vijeća će zabraniti pitanje i odgovor na pitanje koje je već postavljeno - ako je to pitanje po njegovoj ocjeni nedozvoljeno ili nevažno za predmet.

(2) Ako sudija, odnosno predsjednik vijeća zaključi da okolnosti koje stranka ili branilac želi da dokaže, nemaju značaja za predmet ili da je ponuđeni dokaz nepotreban, odbice izvođenje dokaza.

Posebna pravila o dokazima u slučajevima seksualnih delikata

Član 279

(1) Oštećenog krivičnim djelom nije dopušteno ispitivati o njegovom seksualnom životu prije i poslije izvršenog krivičnog djela koje je predmet postupka. Nijedan dokaz koji se iznosi da bi pokazao ranije ili kasnije seksualno iskustvo, ponašanje ili seksualnu orijentaciju oštećenog neće biti prihvatljiv.

(2) Izuzetno od stava 1. ovog člana može se u postupku koristiti dokaz da sperma, medicinska dokumentacija o povredama ili drugi materijalni dokazi potiču od drugog lica, a ne od optuženog.

(3) U slučajevima izvršenja krivičnog djela protiv čovječnosti i međunarodnog humanitarnog prava, pristanak žrtve se ne može upotrijebiti u prilog odbrane optuženog.

(4) Prije prihvatanja dokaza u skladu sa ovim članom, obaviće se odgovarajuće saslušanje, pri kojem je isključena javnost.

(5) Zahtjev, prateća dokumentacija i zapisnik sa saslušanja čuvaju se zapečaćeni u posebnom omotu, osim ako sud ne odredi drugačije.

Posljedice priznanja optuženog

Član 280

Ako je priznanje optuženog na glavnom pretresu potpuno i u skladu sa ranije izvedenim dokazima, u dokaznom postupku će se izvesti samo oni dokazi koji se odnose na odluku o krivičnoj sankciji.

Polaganje zakletve, odnosno davanje izjave

Član 281

(1) Svi svjedoci polažu zakletvu ili daju izjavu prije svjedočenja koja zamjenjuje zakletvu.

(2) Tekst zakletve, odnosno izjave glasi: "Zaklinjem se - izjavljujem da ću o svemu što pred sudom budem pitan govoriti istinu i da ništa od onoga što mi je poznato neću prećutati".

(3) Nijemi svjedoci koji znaju čitati i pisati daju zakletvu, odnosno izjavu potpisivanjem teksta zakletve, odnosno izjave, a gluvi svjedoci će pročitati tekst zakletve, odnosno izjave. Ako gluvi ili nijemi svjedoci ne znaju čitati i pisati, zakletva, odnosno izjava se daje posredstvom tumača.

Zaštita svjedoka od vrijeđanja, prijetnji i napada

Član 282

(1) Sudija, odnosno predsjednik vijeća dužan je da zaštiti svjedoka od vrijeđanja, prijetnji i napada.

(2) Sudija, odnosno predsjednik vijeća će upozoriti ili novčano kazniti učesnika u postupku ili bilo koje drugo lice koje vrijeđa, prijeti ili dovodi u opasnost bezbjednost svjedoka pred sudom. U slučaju izricanja novčane kazne, primijeniće se odredbe člana 257. ovog zakona.

(3) U slučaju ozbiljne prijetnje svjedoku, sudija, odnosno predsjednik vijeća će obavijestiti tužioca radi preduzimanja krivičnog gonjenja.

(4) Na prijedlog stranke ili branioca, sudija, odnosno predsjednik vijeća narediće policijskim organima preduzimanje mjera neophodnih za zaštitu svjedoka.

Kažnjavanje za odbijanje svjedočenja

Član 283

(1) Ako svjedok odbije da svjedoči bez opravdanog razloga i nakon upozorenja na posljedice, može biti kažnjen novčanom kaznom do 30.000 KM.

(2) Ako svjedok i poslije toga odbije da svjedoči, može se pritvoriti. Zatvor traje dok svjedok ne pristane da svjedoči, ili dok njegovo svjedočenje ne postane nepotrebno, ili dok se krivični postupak ne završi, ali najduže 30 dana.

(3) O žalbi protiv rješenja kojim je izrečena novčana kazna ili određen zatvor odlučuje vijeće iz člana 24. stav 5. ovog zakona. Žalba protiv rješenja o novčanoj kazni i zatvoru ne zadržava izvršenje rješenja.

Angažovanje vještaka

Član 284

(1) Vještaka mogu angažovati stranke, branilac i sud.

(2) Troškove vještaka iz stava 1. ovog člana snosi onaj koji ga je angažovao.

Ispitivanje vještaka

Član 285

(1) Prije ispitivanja vještaka, sudija, odnosno predsjednik vijeća opomenuće ga na njegovu dužnost da iznese nalaz i mišljenje na najbolji mogući način u skladu sa vještinom i pravilima struke i upozoriće ga da davanje lažnog iskaza o nalazu i mišljenju predstavlja krivično djelo.

(2) Vještak će položiti zakletvu, odnosno dati izjavu prije nego što bude saslušan.

(3) Zakletva, odnosno izjava daje se usmeno.

(4) Tekst zakletve, odnosno izjave glasi: "Zaklinjem se čašču da ću vještačenje izvršiti savjesno i po svom najboljem znanju i da ću tačno i potpuno iznijeti svoj nalaz i mišljenje".

(5) Pisani nalaz i mišljenje vještaka biće prihvaćen kao dokazni materijal samo ukoliko je taj vještak saslušan na pretresu.

(6) Izuzetno, uz saglasnost stranaka i branioca, sud može odlučiti da se pisani nalaz i mišljenje samo pročita, ako se zbog prirode vještačenja ne može očekivati potpunije objašnjenje pisanog nalaza i mišljenja, ili ako iz važnih razloga saslušanje vještaka nije moguće ili nije cjelishodno.

Otpuštanje svjedoka i vještaka

Član 286

(1) Saslušani svjedoci i vještaci ostaće ispred sudnice ukoliko ih sudija, odnosno predsjednik vijeća potpuno ne otpusti nakon ispitivanja od stranaka i branioca, odnosno suda.

(2) Na prijedlog stranke ili branioca ili po službenoj dužnosti, sudija, odnosno predsjednik vijeća može narediti da ispitani svjedoci i vještaci napuste sudnicu i da budu naknadno pozvani i ponovo ispitani u prisustvu ili odsustvu ostalih svjedoka i vještaka.

Saslušanje van sudnice

Član 287

(1) Ako se tokom suđenja sazna da svjedok ili vještak nije u mogućnosti da dođe pred sud, ili da bi njegov dolazak bio povezan sa nesrazmjernim teškoćama sudija, odnosno predsjednik vijeća može

narediti da se svjedok, odnosno vještak ispita van sudnice - ukoliko njegovo svjedočenje smatra važnim. Sudija, odnosno predsjednik vijeća, stranke i branilac će prisustvovati ispitivanju, a ispitivanje će se sprovesti u skladu sa članom 277. ovog zakona.

(2) Ako sudija, odnosno predsjednik vijeća smatra da je to neophodno, ispitivanje svjedoka može se izvršiti prilikom rekonstrukcije događaja van sudnice. Sudija, odnosno predsjednik vijeća, stranke i branilac će biti prisutni prilikom rekonstrukcije, a ispitivanje će se sprovesti u skladu sa članom 277. ovog zakona.

(3) Stranke, branilac i oštećeni uvijek se pozivaju da prisustvuju ispitivanju svjedoka ili izvođenju rekonstrukcije. Saslušanje će se sprovesti kao da se izvodi na glavnom pretresu, u skladu sa članom 277. ovog zakona.

(4) Ako sudija, odnosno predsjednik vijeća smatra da je to neophodno, na ispitivanje maloljetnika kao svjedoka shodno će se primijeniti odredbe člana 151. stav 6. i člana 155. ovog zakona.

Izuzeci od neposrednog sprovođenja dokaza

Član 288

(1) Iskazi dati u istrazi dozvoljeni su kao dokaz na glavnom pretresu i mogu biti korišćeni prilikom direktnog ili unakrsnog ispitivanja ili pobijanja iznesenih navoda ili u odgovoru na pobijanje ili na dodatno ispitivanje nakon čega se prilažu kao dokazni materijal. U ovom slučaju, licu se može dati mogućnost da objasni ili pobije svoj prethodni iskaz.

(2) Izuzetno od stava 1. ovog člana, zapisnici o iskazima datim u istrazi mogu se po odluci sudije, odnosno vijeća pročitati i koristiti kao dokaz na glavnom pretresu samo u slučaju ako su ispitana lica umrla ili trajno duševno oboljela ili se ne mogu pronaći, ili je njihov dolazak pred sud nemoguć ili je znatno otežan iz važnih razloga, ili ako bez zakonskih razloga neće da daju iskaz na glavnom pretresu.

(3) Ako se tokom glavnog pretresa optuženi koristi pravom da nije dužan da iznese svoju odbranu ili da odgovara na postavljena pitanja, zapisnik o iskazu optuženog koji je dat u istrazi može se po odluci sudije odnosno vijeća pročitati i koristiti kao dokaz na glavnom pretresu samo ako je optuženi prilikom saslušanja u istrazi bio upozoren u skladu sa članom 143. stav 2. tačka v) ovog zakona.

Zapisnici o dokaznom materijalu

Član 289

(1) Zapisnici o uviđaju na licu mjesta, o pretresanju stana ili lica, o oduzimanju stvari, knjiga, zapisnika i ostalih dokaza izničeće se na glavnom pretresu da bi se utvrdio njihov sadržaj, a po ocjeni sudije, odnosno predsjednika vijeća njihov sadržaj se može ukratko unijeti u zapisnik o glavnom pretresu.

(2) Za provjeru vjerodostojnosti pismena, zapisa ili fotografije potrebni su originalno pismeno, zapis ili fotografija, osim ako nije drugačije propisano ovim zakonom.

(3) Izuzetno od stava 2. ovog člana, može se koristiti kao dokaz i ovjerena kopija originala, kao i kopija koja je potvrđena kao neizmijenjena u odnosu na original.

(4) Dokazni materijal iz stava 1. ovog člana čita se ukoliko se stranke i branilac drugačije ne dogovore.

Izmjena optužnice

Član 290

Ako tužilac ocijeni da izvedeni dokazi ukazuju da se izmijenilo činjenično stanje izneseno u optužnici, on može na glavnom pretresu izmijeniti optužnicu. Radi pripremanja odbrane, glavni pretres se može odgoditi. U ovom slučaju ne vrši se potvrđivanje optužnice.

Dopuna dokaznog postupka

Član 291

(1) Nakon izvođenja dokaza sudija, odnosno predsjednik vijeća će upitati stranke i branioca da li imaju drugih dokaznih prijedloga.

(2) Ukoliko stranke i branilac nemaju novih dokaznih prijedloga ili prijedlozi budu odbijeni, sudija, odnosno predsjednik vijeća će objaviti da je dokazni postupak završen.

Završne riječi i završetak glavnog pretresa

Član 292

(1) Nakon završetka dokaznog postupka sudija, odnosno predsjednik vijeća će pozvati tužioca, oštećenog, branioca i optuženog radi davanja završne riječi. Posljednja riječ uvijek pripada optuženom.

(2) Ako optužnicu zastupa više tužilaca ili optuženi ima više od jednog branioca, svi mogu dati završnu riječ, ali se njihova izlaganja ne mogu ponavljati.

(3) Nakon završnih riječi, sudija, odnosno predsjednik vijeća objavljuje da je glavni pretres završen, a sud se povlači na vijećanje i glasanje radi donošenja presude.

XX - PRESUDA

1. Izricanje presude

Izricanje i objavljivanje presude

Član 293

Presuda se izriče i objavljuje u ime Republike Srpske.

Vežanost presude za optužbu

Član 294

(1) Presuda se može odnositi samo na lice koje je optuženo i samo na djelo koje je predmet optužbe sadržane u potvrđenoj, odnosno na glavnom pretresu izmijenjenoj optužnici.

(2) Sud nije vezan za prijedloge tužioca u pogledu pravne ocjene djela.

Dokazi na kojima se zasniva presuda

Član 295

(1) Sud zasniva presudu samo na činjenicama i dokazima koji su izneseni na glavnom pretresu.

(2) Sud je dužan da savjesno ocijeni svaki dokaz pojedinačno i u vezi sa ostalim dokazima i na osnovu takve ocjene izvede zaključak da li je neka činjenica dokazana.

2. Vrste presuda

Meritorne i procesne presude

Član 296

(1) Presudom se optužba odbija ili se optuženi oslobađa od optužbe ili se proglašava krivim.

(2) Ako optužba obuhvata više krivičnih djela, u presudi će se izreći da li se i za koje djelo optužba odbija ili se optuženi oslobađa od optužbe ili se proglašava krivim.

Presuda kojom se optužba odbija

Član 297

Presudu kojom se optužba odbija sud će izreći ako:

a) za presuđenje sud nije stvarno nadležan,

b) je tužilac od početka pa do završetka glavnog pretresa odustao od optužnice,

v) nije bilo potrebnog odobrenja ili ako je nadležni državni organ odustao od odobrenja,

g) je optuženi za isto djelo već pravosnažno osuđen, oslobođen od optužbe ili je postupak protiv njega rješenjem pravosnažno obustavljen, a ne radi se o rješenju o obustavljanju postupka iz člana 342. ovog zakona i

d) je optuženi aktom amnestije oslobođen od gonjenja ili se krivično gonjenje ne može preduzeti zbog zastarjelosti ili ako postoje druge okolnosti koje isključuju krivično gonjenje.

Presuda kojom se optuženi oslobađa od optužbe

Član 298

Presudu kojom se optuženi oslobađa od optužbe sud će izreći ako:

a) djelo za koje je optužen nije zakonom propisano kao krivično djelo,

- b) ima okolnosti koje isključuju krivicu i
- v) nije dokazano da je optuženi učinio djelo za koje je optužen.

Presuda kojom se optuženi proglašava krivim Član 299

- (1) U presudi u kojoj se optuženi proglašava krivim sud će izreći:
- a) za koje se djelo proglašava krivim, uz navođenje činjenica i okolnosti koje čine obilježja krivičnog djela, kao i onih od kojih zavisi primjena određene odredbe krivičnog zakona,
 - b) zakonski naziv krivičnog djela i koje su odredbe Krivičnog zakonika primijenjene,
 - v) kakva se kazna izriče optuženom ili se po odredbama Krivičnog zakonika oslobađa od kazne,
 - g) odluku o uslovnoj osudi,
 - d) odluku o mjerama bezbjednosti, o oduzimanju imovinske koristi i odluku o vraćanju predmeta iz člana 139. ovog zakona ako predmeti do tada nisu vraćeni vlasniku, odnosno držaocu,
 - đ) odluku o uračunavanju pritvora ili već izdržane kazne i
 - e) odluku o troškovima krivičnog postupka, o imovinskopravnom zahtjevu, kao i o tome da se pravosnažna presuda treba objaviti posredstvom sredstava javnog informisanja.
- (2) Ako je optuženom izrečena novčana kazna, u presudi će se odrediti rok u kojem se novčana kazna treba platiti i način zamjene novčane kazne u slučaju da se novčana kazna ne plati.

3. Objavljivanje presude Vrijeme i mjesto objavljivanja presude Član 300

- (1) Nakon što je presuda izrečena, sud će je odmah objaviti. Ako sud nije u mogućnosti da istog dana po završetku glavnog pretresa izrekne i objavi presudu, odgodiće objavljivanje presude najviše za tri dana i odrediće vrijeme i mjesto objavljivanja presude.
- (2) Sud će u prisustvu stranaka, branioca, zakonskih zastupnika i punomoćnika javno pročitati izreku i saopštiti ukratko razloge presude.
- (3) Objavljivanje će se izvršiti i kad stranka, branilac, zakonski zastupnik ili punomoćnik nije prisutan. Sud može odlučiti da optuženom koji je odsutan presudu usmeno saopšti sudija, odnosno predsjednik vijeća ili da mu se presuda samo dostavi.
- (4) Ako je javnost na glavnom pretresu bila isključena, izreka presude će se uvijek pročitati u javnom zasjedanju. Vijeće će odlučiti hoće li i koliko isključiti javnost prilikom objavljivanja razloga presude.
- (5) Svi prisutni saslušaće čitanje izreke presude stojeći.

Pritvor nakon izricanja presude Član 301

Za određivanje, produženje ili ukidanje pritvora poslije objavljivanja presude primjenjivaće se odredba člana 197. ovog zakona.

Pouka o pravu na žalbu i druga upozorenja Član 302

- (1) Nakon objavljivanja presude, sudija, odnosno predsjednik vijeća će poučiti optuženog i oštećenog o pravu na žalbu, kao i o pravu na odgovor na žalbu.
- (2) Ako je optuženom izrečena uslovna osuda, upozoriće ga sudija, odnosno predsjednik vijeća na značaj uslovne osude i na uslove kojih mora da se pridržava.
- (3) Sudija, odnosno predsjednik vijeća će upozoriti optuženog da do pravosnažnog okončanja postupka obavijesti sud o svakoj promjeni adrese.

4. Pisana izrada i dostavljanje presude

Pisana izrada presude

Član 303

- (1) Presuda koja je objavljena mora se pisano izraditi u roku od 15 dana nakon objavljivanja, a u složenim stvarima, izuzetno u roku od 30 dana. Ako presuda nije izrađena u tim rokovima sudija, odnosno predsjednik vijeća je dužan da obavijesti predsjednika suda zbog čega to nije učinjeno. Predsjednik suda će, po potrebi, preduzeti mjere da se presuda što prije izradi.
- (2) Presudu potpisuju sudija, odnosno predsjednik vijeća i zapisničar.
- (3) Ovjereni prepis presude dostaviće se tužiocu i oštećenom, a optuženom i braniocu saglasno članu 82. ovog zakona. Ako se optuženi nalazi u pritvoru, ovjereni prepis presude mora biti dostavljen u rokovima predviđenim u stavu 1. ovog člana.
- (4) Optuženom i oštećenom dostaviće se i pouka o pravu na žalbu.
- (5) Ovjereni prepis presude sud će sa poukom o pravu na žalbu dostaviti licu čiji je predmet oduzet tom presudom, kao i pravnom licu kome je izrečeno oduzimanje imovinske koristi. Pravosnažna presuda će se dostaviti oštećenom.

Sadržaj presude

Član 304

- (1) Pisano izrečena presuda mora potpuno odgovarati presudi koja je objavljena. Presuda mora imati uvod, izreku i obrazloženje.
- (2) Uvod presude sadrži: naznačenje da se presuda izriče u ime Republike Srpske, naziv suda, ime i prezime sudije, odnosno predsjednika i članova vijeća i zapisničara, ime i prezime optuženog, krivično djelo za koje je optužen i da li je bio prisutan na glavnom pretresu, dan glavnog pretresa i da li je glavni pretres bio javan, ime i prezime tužioca, branioca, zakonskog zastupnika i punomoćnika koji su bili prisutni na glavnom pretresu i dan objavljivanja izrečene presude.
- (3) Izreka presude sadrži lične podatke o optuženom i odluku kojom se optuženi proglašava krivim za krivično djelo za koje je optužen ili kojom se oslobađa od optužbe za to djelo ili kojom se optužba odbija.
- (4) Ako je optuženi proglašen krivim, izreka presude mora obuhvatiti potrebne podatke navedene u članu 299. ovog zakona, a ako je oslobođen od optužbe ili je optužba odbijena, izreka presude mora obuhvatiti opis djela za koje je optužen i odluku o troškovima krivičnog postupka i imovinskopravnom zahtjevu, ako je bio postavljen.
- (5) U slučaju sticaja krivičnih djela, sud će u izreku presude unijeti kazne utvrđene za svako pojedinačno krivično djelo, a zatim jedinstvenu kaznu koja je izrečena za sva djela u sticaju.
- (6) U obrazloženju presude sud će iznijeti razloge za svaku tačku presude.
- (7) Sud će određeno i potpuno iznijeti koje činjenice i iz kojih razloga uzima kao dokazane ili nedokazane, dajući naročito ocjenu vjerodostojnosti protivrječnih dokaza, iz kojih razloga nije uvažio pojedine prijedloge stranaka, iz kojih razloga je odlučio da se ne sasluša neposredno svjedok ili vještak čiji je iskaz pročitao, kojim razlozima se rukovodio pri rješavanju pravnih pitanja, a naročito pri utvrđivanju da li postoji krivično djelo i krivična odgovornost optuženog i pri primjenjivanju određenih odredaba Krivičnog zakonika na optuženog i njegovo djelo.
- (8) Ako je optuženom izrečena kazna, u obrazloženju će se navesti koje je okolnosti sud uzeo u obzir pri odmjeravanju kazne. Sud će posebno obrazložiti kojim se razlozima rukovodio pri odluci da kaznu treba ublažiti ili optuženog osloboditi od kazne ili izreći uslovnu osudu ili da treba izreći mjeru bezbjednosti ili oduzimanje imovinske koristi.
- (9) Ako se optuženi oslobađa od optužbe, u obrazloženju će se naročito navesti iz kojih se razloga navedenih u članu 298. ovog zakona to čini.

(10) U obrazloženju presude kojom se optužba odbija sud se neće upuštati u ocjenu glavne stvari, nego će se ograničiti samo na razloge za odbijanje optužbe.

Ispravke u presudi **Član 305**

(1) Pogreške u imenima i brojevima, kao i druge očigledne pogreške u pisanju i računanju, nedostatke u obliku i nesaglasnosti pisano izrađene presude s izvornikom ispraviće, posebnim rješenjem, sudija, odnosno predsjednik vijeća, na zahtjev stranke, branioca ili po službenoj dužnosti.

(2) Ako postoji nesaglasnost između pisano izrađene presude i njenog izvornika u pogledu podataka iz člana 299. stav 1. t. a) do d) i tačka e) ovog zakona, rješenje o ispravci dostaviće se licima iz člana 303. ovog zakona. U tom slučaju rok za žalbu protiv presude odvija se od dana dostavljanja tog rješenja protiv kojeg posebna žalba nije dopuštena.

XXI - REDOVNI PRAVNI LIJEKOVI **1. Žalba na presudu prvostepenog suda** **Pravo na žalbu i rok** **Član 306**

(1) Protiv presude donesene u prvom stepenu može se izjaviti žalba u roku od 15 dana od dana dostavljanja prepisa presude.

(2) U složenim stvarima na zahtjev stranaka i branilaca, sud može produžiti rok za žalbu najduže za 15 dana.

(3) Do odluke suda o zahtjevu iz stava 2. ovog člana ne teče rok za žalbu.

(4) Blagovremeno izjavljena žalba odgađa izvršenje presude.

Subjekti žalbe **Član 307**

(1) Žalbu mogu izjaviti stranke, branilac i oštećeni.

(2) U korist optuženog, žalbu mogu izjaviti zakonski zastupnik, bračni, odnosno vanbračni supružnik, srodnici optuženog po krvi u pravoj liniji, brat, sestra, usvojilac ili usvojenik optuženog. Rok za žalbu i u tom slučaju teče od dana kada je optuženom ili njegovom braniocu dostavljen prepis presude.

(3) Tužilac može izjaviti žalbu na štetu optuženog, ali i u njegovu korist.

(4) Oštećeni može pobijati presudu samo zbog odluke suda o troškovima krivičnog postupka i odluke o imovinskopravnom zahtjevu, a ako je tužilac preuzeo krivično gonjenje od oštećenog kao tužioca (član 46j), oštećeni može izjaviti žalbu zbog svih žalbenih osnova zbog kojih se presuda može pobijati (član 310).

(5) Žalbu može izjaviti i lice čiji je predmet oduzet ili od kojeg je oduzeta imovinska korist pribavljena krivičnim djelom.

(6) Branilac i lica iz stava 2. ovog člana mogu izjaviti žalbu i bez naročitog ovlašćenja optuženog, ali ne i protiv njegove volje - osim ako je optuženom izrečena kazna doživotnog zatvora.

Odricanje i odustanak od žalbe **Član 308**

(1) Optuženi se može odreći prava na žalbu samo nakon što mu je presuda dostavljena. Optuženi se i prije toga može odreći prava na žalbu ako se tužilac odrekao prava na žalbu, osim ako bi optuženi po presudi trebalo da izdržava kaznu zatvora. Do donošenja odluke drugostepenog suda, optuženi može odustati od već izjavljene žalbe.

(2) Tužilac se može odreći prava na žalbu od trenutka objavljivanja presude pa do isteka roka za izjavu žalbe, a može do donošenja odluke drugostepenog suda odustati od već izjavljene žalbe.

(3) Odricanje i odustajanje od žalbe ne može se opozvati.

Sadržaj žalbe i otklanjanje nedostataka u žalbi

Član 309

(1) Žalba treba da sadrži:

- a) označenje presude protiv koje se izjavljuje (naziv suda, broj i datum presude),
- b) osnov za pobijanje presude iz člana 310. ovog zakona,
- v) obrazloženje,
- g) prijedlog da se pobijana presuda potpuno ili djelimično ukine ili preinači i
- d) potpis lica koje izjavljuje žalbu.

(2) Ako je žalbu izjavio optuženi ili drugo lice iz člana 307. stav 2. ovog zakona, a optuženi nema branioca ili ako je žalbu izjavio oštećeni koji nema punomoćnika, a žalba nije sastavljena u skladu sa odredbama stava 1. ovog člana, prvostepeni sud će pozvati žalioca da u određenom roku dopuni žalbu pisanim podneskom ili usmeno na zapisniku kod suda. Ako žalilac ne postupi po ovom pozivu, sud će odbaciti žalbu ako ne sadrži podatke iz stava 1. t. b), v) i d) ovog člana, a ako žalba ne sadrži podatak iz stava 1. tačka a) ovog člana, odbaciće se ako se ne može utvrditi na koju se presudu odnosi. Ako je žalba izjavljena u korist optuženog, sud će je dostaviti drugostepenom sudu ako se može utvrditi na koju se presudu odnosi, a ako se to ne može utvrditi, sud će žalbu odbaciti.

(3) Ako je žalbu izjavio oštećeni koji ima punomoćnika ili tužilac, žalba ne sadrži podatke iz stava 1. t. b), v) i d) ovog člana ili ako žalba ne sadrži podatak iz stava 1. tačka a) ovog člana, a ne može se utvrditi na koju se presudu odnosi - sud će žalbu odbaciti. Ako je žalba izjavljena u korist optuženog, dostaviće se drugostepenom sudu, ako se može utvrditi na koju se presudu odnosi, a ako se to ne može utvrditi - sud će žalbu odbaciti.

(4) U žalbi se mogu iznositi nove činjenice i novi dokazi, koji i pored dužne pažnje i opreza nisu mogli biti izneseni na glavnom pretresu. Žalilac je dužan da navede razloge zašto ih ranije nije iznio. Pozivajući se na nove činjenice, žalilac je dužan da navede dokaze kojima bi se te činjenice imale dokazati, a pozivajući se na nove dokaze - dužan je da navede činjenice koje pomoću tih dokaza želi dokazati.

Žalbeni osnovi Član 310

Presuda se može pobijati ako je žalba izjavljena:

- a) zbog bitne povrede odredaba krivičnog postupka,
- b) zbog povrede Krivičnog zakonika,
- v) zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i
- g) zbog odluke o krivičnim sankcijama, oduzimanju imovinske koristi, troškovima krivičnog postupka, imovinskopravnom zahtjevu, kao i zbog odluke o objavljivanju presude posredstvom sredstava javnog informisanja.

Bitne povrede odredaba krivičnog postupka Član 311

(1) Bitna povreda odredaba krivičnog postupka postoji ako:

- a) je sud bio nepropisno sastavljen ili ako je u izricanju presude učestvovao sudija koji nije učestvovao na glavnom pretresu ili koji je pravosnažnom odlukom izuzet od suđenja,
- b) je na glavnom pretresu učestvovao sudija koji se morao izuzeti iz člana 37. t. a) do g) ovog zakona,
- v) je glavni pretres održan bez lica čije je prisustvo na glavnom pretresu po zakonu obavezno, ili ako je optuženom, braniocu ili oštećenom, protivno njegovom zahtjevu, uskraćeno da na glavnom pretresu upotrebljava svoj jezik i da na svom jeziku prati tok glavnog pretresa iz člana 8. ovog zakona,
- g) je povrijeđeno pravo na odbranu,

- d) je protivno zakonu bila isključena javnost na glavnom pretresu,
- đ) je sud povrijedio propise krivičnog postupka o postojanju odobrenja nadležnog organa,
- e) je sud donio presudu, a nije bio stvarno nadležan ili ako je nepravilno odbio optužbu zbog stvarne nenadležnosti,
- ž) sud svojom presudom nije potpuno riješio predmet optužbe,
- z) se presuda zasniva na dokazu na kome se po odredbama ovog zakona ne može zasnivati presuda,
- i) je optužba prekoračena iz člana 294. stav 1. ovog zakona,
- j) je presudom povrijeđena odredba člana 321. ovog zakona i
- k) je izreka presude nerazumljiva, protivrječna sama sebi ili razlozima presude, ili ako presuda uopšte ne sadrži razloge ili u njoj nisu navedeni razlozi o odlučnim činjenicama, ili su ti razlozi potpuno nejasni ili u znatnoj mjeri protivrječni.

(2) Bitna povreda odredaba krivičnog postupka postoji i ako sud tokom glavnog pretresa ili prilikom donošenja presude nije primijenio ili je nepravilno primijenio koju odredbu ovog zakona, a to je bilo ili je moglo biti od uticaja na zakonito i pravilno donošenje presude.

Povrede Krivičnog zakonika Član 312

Povreda Krivičnog zakonika postoji ako je Krivični zakonik povrijeđen u pitanju:

- a) da li je djelo za koje se optuženi goni - krivično djelo,
- b) postoje li okolnosti koje isključuju krivičnu odgovornost,
- v) postoje li okolnosti koje isključuju krivično gonjenje, a naročito da li je nastupila zastarjelost krivičnog gonjenja ili je gonjenje isključeno usljed amnestije ili pomilovanja ili je stvar već pravosnažno presuđena,
- g) da li je u pogledu krivičnog djela koje je predmet optužbe primijenjen zakon koji se ne može primijeniti,
- d) da li je odlukom o kazni, uslovnoj osudi ili sudskoj opomeni, odnosno odlukom o mjeri bezbjednosti ili o oduzimanju imovinske koristi prekoračeno ovlašćenje koje sud ima po zakonu i
- đ) da li su pravilno primijenjene odredbe o uračunavanju pritvora i izdržane kazne.

Pogrešno ili nepotpuno utvrđeno činjenično stanje Član 313

(1) Presuda se može pobijati zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja kada je sud neku odlučnu činjenicu pogrešno utvrdio ili je nije utvrdio.

(2) Nepotpuno utvrđeno činjenično stanje postoji i kada na to ukazuju nove činjenice ili novi dokazi.

Odluke o krivičnoj sankciji, troškovima postupka, imovinskopравnom zahtjevu i objavljivanju odluke Član 314

(1) Presuda, odnosno rješenje o sudskoj opomeni može se pobijati zbog odluke o kazni, uslovnoj osudi i sudskoj opomeni kada tom odlukom nije prekoračeno zakonsko ovlašćenje iz člana 312. tačka d) ovog zakona, ali sud nije pravilno odmjerio kaznu s obzirom na okolnosti koje utiču da kazna bude veća ili manja i zbog toga što je sud primijenio ili nije primijenio odredbe o ublažavanju kazne, o oslobađanju od kazne, o uslovnoj osudi ili o sudskoj opomeni, iako su za to postojali zakonski uslovi.

(2) Odluka o mjeri bezbjednosti ili o oduzimanju imovinske koristi može se pobijati ako ne postoji povreda zakona iz člana 312. tačka d) ovog zakona, ali je sud nepravilno donio ovu odluku ili nije izrekao mjeru bezbjednosti, odnosno oduzimanje imovinske koristi, iako su za to postojali zakonski uslovi. Iz istih razloga može se pobijati odluka o troškovima krivičnog postupka.

(3) Odluka o imovinskopravnim zahtjevima, kao i odluka o objavljivanju presude posredstvom sredstava javnog informisanja može se pobijati kada je sud o ovim pitanjima donio odluku protivno zakonskim odredbama.

Podnošenje žalbe

Član 315

(1) Žalba se podnosi sudu koji je izrekao prvostepenu presudu u dovoljnom broju primjeraka za sud, kao i za protivnu stranku i branioca radi davanja odgovora.

(2) Neblagovremenu žalbu iz člana 325. ovog zakona i nedopuštenu žalbu iz člana 326. ovog zakona odbaciće rješenjem sudija, odnosno predsjednik vijeća.

Odgovor na žalbu

Član 316

Primjerak žalbe dostavlja se protivnoj strani i braniocu iz čl. 82. i 83. ovog zakona, koji mogu u roku od osam dana od dana prijema podnijeti sudu odgovor na žalbu. Žalba i odgovor na žalbu, sa svim spisima i prepisom zapisnika sa glavnog pretresa, dostavlja se drugostepenom sudu.

Sudija izvjestilac

Član 317

(1) Kada drugostepeni sud zaprimi spis po žalbi, predsjednik žalbenog vijeća određuje sudiju izvjestioca.

(2) Sudija izvjestilac može, po potrebi, od prvostepenog suda pribaviti izvještaj o povredama odredaba krivičnog postupka, a može i provjeriti navode žalbe u pogledu novih dokaza i novih činjenica ili pribaviti potrebne izvještaje ili spise.

(3) Kada sudija izvjestilac primi spis, predsjednik vijeća će zakazati sjednicu vijeća.

Sjednica vijeća

Član 318

(1) O sjednici vijeća biće obaviješteni tužilac, optuženi i njegov branilac, oštećeni, lice od kojeg je oduzet predmet i lice od kojeg je oduzeta imovinska korist pribavljena krivičnim djelom, koji su u žalbi ili u odgovoru na žalbu tražili da budu obaviješteni o sjednici vijeća. Predsjednik vijeća ili vijeće može odlučiti da o održavanju sjednice vijeća budu obaviještene stranke i kada to nisu zahtijevale, ako bi njihovo prisustvo bilo korisno za razjašnjenje stvari.

(2) Ako se optuženi nalazi u pritvoru ili na izdržavanju kazne, a tražio je da bude obaviješten o sjednici vijeća, obezbjeđuje se njegovo prisustvo, a tužilac i branilac će u tom slučaju uvijek biti obaviješteni o sjednici vijeća.

(3) Sjednica vijeća počinje izlaganjem podnosioca žalbe, a nakon toga druga stranka izlaže odgovor na žalbu. Vijeće može od stranaka i branioca koji prisustvuju sjednici zatražiti potrebna objašnjenja u vezi sa žalbom i odgovorom na žalbu. Stranke i branilac mogu predložiti da se pročitaju pojedini spisi i mogu, po dozvoli predsjednika vijeća, dati potrebna objašnjenja za svoje stavove iz žalbe, odnosno odgovora na žalbu, ne ponavljajući ono što je sadržano u objašnjenjima.

(4) Nedolazak stranaka i branioca koji su uredno obaviješteni ne sprečava održavanje sjednice vijeća.

(5) Na sjednici vijeća kojoj prisustvuju stranke javnost se može isključiti samo pod uslovima određenim ovim zakonom iz čl. 251. i 252. ovog zakona.

(6) Zapisnik o sjednici vijeća priključuje se spisima.

(7) Rješenja iz čl. 325. i 326. ovog zakona mogu se donijeti i bez obavješćavanja stranaka i branioca o sjednici vijeća.

Odlučivanje u sjednici vijeća ili na pretresu

Član 319

(1) Drugostepeni sud donosi odluku u sjednici vijeća ili na osnovu održanog pretresa.

(2) Da li će se održati pretres odlučuje drugostepeni sud u sjednici vijeća.

(3) Pretres pred drugostepenim sudom održaće se samo ako je potrebno da se zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja izvedu novi dokazi ili ponove već ranije izvedeni dokazi i ako postoje opravdani razlozi da se predmet ne vrati prvostepenom sudu na ponovni glavni pretres.

(4) Na pretres pred drugostepenim sudom pozivaju se optuženi i njegov branilac, tužilac, oštećeni, zakonski zastupnici i punomoćnici oštećenog, kao i oni svjedoci i vještaci za koje sud odluči da se saslušaju.

(5) Na pisanu izradu odluke koja je donesena na sjednici vijeća primjenjuju se rokovi iz člana 303. stav 1. ovog zakona.

Granice ispitivanja presude

Član 320

Drugostepeni sud ispituje presudu u onom dijelu u kojem se pobija žalbom, a po službenoj dužnosti da li je na štetu optuženog povrijeđen Krivični zakonik.

Zabrana reformatio in peius

Član 321

Ako je izjavljena žalba samo u korist optuženog, presuda se ne smije izmijeniti na njegovu štetu.

Prošireno dejstvo žalbe

Član 322

Žalba zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja ili zbog povrede Krivičnog zakonika izjavljena u korist optuženog sadrži u sebi i žalbu zbog odluke o krivičnoj sankciji i oduzimanju imovinske koristi iz člana 314. ovog zakona.

Beneficium cohaesionis

Član 323

Ako drugostepeni sud povodom bilo čije žalbe utvrdi da su razlozi zbog kojih je donio odluku u korist optuženog od koristi i za kojeg od saoptuženih koji nije izjavio žalbu ili je nije izjavio u tom pravcu, postupiće po službenoj dužnosti kao da takva žalba postoji.

Odluke drugostepenog suda po žalbi

Član 324

Drugostepeni sud može odbaciti žalbu kao neblagovremenu ili kao nedopuštenu ili odbiti žalbu kao neosnovanu i potvrditi prvostepenu presudu ili preinačiti prvostepenu presudu, ili ukinuti ovu presudu i uputiti predmet prvostepenom sudu na ponovno suđenje ili odrediti održavanje pretresa pred drugostepenim sudom.

Odbacivanje žalbe kao neblagovremene

Član 325

Žalba će se odbaciti rješenjem kao neblagovremena ako se utvrdi da je podnesena poslije zakonskog roka za njeno podnošenje.

Odbacivanje žalbe kao nedopuštene

Član 326

Žalba će se odbaciti rješenjem kao nedopuštena ako se utvrdi da je žalbu izjavilo lice koje nije ovlašćeno za podnošenje žalbe ili lice koje se odreklo prava na žalbu ili ako se utvrdi odustanak od žalbe ili da je poslije odustanka ponovo izjavljena žalba ili ako žalba po zakonu nije dopuštena.

Odbijanje žalbe

Član 327

Drugostepeni sud će presudom odbiti žalbu kao neosnovanu i potvrditi prvostepenu presudu kada utvrdi da ne postoje razlozi zbog kojih se presuda pobija žalbom.

Preinačenje prvostepene presude

Član 328

(1) Drugostepeni sud će, uvažavajući žalbu, presudom preinačiti prvostepenu presudu ako smatra da su odlučne činjenice u prvostepenoj presudi pravilno utvrđene i da se s obzirom na utvrđeno činjenično stanje, po pravilnoj primjeni zakona, treba donijeti drugačija presuda, a prema stanju stvari i u slučaju povrede iz člana 311. stav 1. t. d), e), i) i j) ovog zakona.

(2) Ako drugostepeni sud utvrdi da postoje zakonski uslovi za izricanje sudske opomene, preinačiće rješenjem prvostepenu presudu i izreći će sudsku opomenu.

(3) Ako su se zbog preinačenja prvostepene presude stekli uslovi da se odredi, odnosno ukine pritvor na osnovu člana 196. st. 1. i 5. ovog zakona, drugostepeni sud će o tome donijeti posebno rješenje protiv kojeg nije dopuštena žalba.

Ukidanje prvostepene presude i održavanje pretresa

Član 329

(1) Drugostepeni sud će, uvažavajući žalbu, rješenjem ukinuti prvostepenu presudu i vratiti predmet na ponovno suđenje ako utvrdi da:

a) postoji bitna povreda odredaba krivičnog postupka, osim u slučaju iz člana 328. stav 1. ovog zakona,

b) je zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja potrebno odrediti novi glavni pretres ba navesti koje su odredbe povrijeđene i u čemu se povrede sastoje u skladu sa članom 311. ovog zakona.

(2) Drugostepeni sud može narediti da se novi glavni pretres održi pred drugim sudijom, odnosno pred potpuno izmijenjenim vijećem.

(3) Drugostepeni sud može i samo djelimično ukinuti prvostepenu presudu, ako se pojedini dijelovi presude mogu izdvojiti bez štete za pravilno suđenje.

(4) Ako se optuženi nalazi u pritvoru, drugostepeni sud će ispitati postoje li još razlozi za pritvor i donijeće rješenje o produženju ili ukidanju pritvora. Žalba protiv ovog rješenja ne odgađa njegovo izvršenje.

Obrazloženje odluke kojom se ukida prvostepena odluka

Član 330

(1) U obrazloženju presude, odnosno rješenja kojim se ukida prvostepena presuda drugostepeni sud treba ocijeniti žalbene navode.

(2) Kada se prvostepena presuda ukida zbog bitnih povreda odredaba krivičnog postupka, u obrazloženju tresudom shodno će se primjenjivati i u postupku pred drugostepenim sudom.

(3) Kada se prvostepena presuda ukida zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, navešće se u čemu se sastoje nedostaci u utvrđivanju činjeničnog stanja, odnosno zašto su novi dokazi i činjenice važni i od uticaja za donošenje pravilne odluke.

Dostavljanje drugostepene odluke i postupanje prvostepenog suda

Član 331

(1) Drugostepeni sud će vratiti sve spise sudu prvog stepena sa dovoljnim brojem ovjerenih prepisa svoje odluke radi predaje strankama i drugim zainteresovanim licima.

(2) Prvostepeni sud kome je predmet upućen na suđenje uzeće za osnovu raniju optužnicu. Ako je presuda prvostepenog suda djelimično ukinuta, prvostepeni sud će za osnovu uzeti samo onaj dio optužbe koji se odnosi na ukinuti dio presude.

(3) Na novom glavnom pretresu stranke i branilac mogu isticati nove činjenice i iznositi nove dokaze.

(4) Prvostepeni sud je dužan da izvede sve procesne radnje i raspravi sva sporna pitanja na koja je ukazao drugostepeni sud u svojoj odluci. Iskazi saslušanih svjedoka i vještaka i pisani nalaz i mišljenje biće prihvaćeni kao dokazni materijal ukoliko su ti svjedoci i vještaci prilikom svjedočenja bili unakrsno ispitani od suprotne stranke ili branioca, ili nisu bili unakrsno ispitani od suprotne stranke ili branioca

iako im je to bilo omogućeno, kao i u slučaju ako je to ovim zakonom drugačije određeno, te ukoliko je riječ o dokazu iz člana 276. stav 2. tačka d) ovog zakona.

(5) Pri izricanju nove presude prvostepeni sud je vezan zabranom propisanom u članu 321. ovog zakona.

Pretnes pred drugostepenim sudom

Član 332

(1) Pretnes pred drugostepenim sudom počinje izvještajem izvjestioca koji izlaže stanje stvari ne dajući svoje mišljenje o osnovanosti žalbe.

(2) Na prijedlog stranaka ili branioca ili po službenoj dužnosti pročitace se presuda ili dio presude na koji se odnosi žalba, a po potrebi i zapisnik o glavnom pretnesu.

(3) Nakon toga, pozvace se žalilac da izloži žalbu, a nakon toga suprotna stranka da izloži odgovor na žalbu. Optuženi i njegov branilac imaju uvijek posljednju riječ.

(4) Stranke i branilac mogu na pretnesu iznositi nove činjenice i dokaze.

(5) Tužilac može, s obzirom na rezultat pretnesa, u cijelosti ili djelimično odustati od optužnice ili izmijeniti optužnicu u korist optuženog.

(6) Ako u čl. 319. i 331. ovog zakona nije što drugo određeno, odredbe o glavnom pretnesu pred prvostepenim pred prvostepenim sudom.

2. Žalba na presudu drugostepenog suda

Opšta odredba

Član 333

(1) Protiv presude drugostepenog suda dopuštena je žalba u slučaju ako je:

a) drugostepeni sud izrekao kaznu dugotrajnog zatvora, kaznu doživotnog zatvora ili potvrdio presudu prvostepenog suda kojim je izrečena takva kazna,

b) drugostepeni sud preinačio prvostepenu presudu kojom je optuženi oslobođen od optužbe i izrekao presudu kojom se optuženi proglašava krivim, odnosno ako je povodom žalbe na prvostepenu presudu kojom je optuženi proglašen krivim izrekao presudu kojom se optuženi oslobađa od optužbe i

v) drugostepeni sud povodom žalbe na oslobađajuću presudu na pretnesu donio presudu kojom se optuženi proglašava krivim, odnosno ako je povodom žalbe na osuđujuću presudu na pretnesu donio presudu kojom se optuženi oslobađa od optužbe.

(2) O žalbi protiv drugostepene presude odlučuje trećestepeno vijeće Vrhovnog suda, shodno odredbama koje važe za postupak u drugom stepenu. Pred ovim vijećem ne može se održati pretnes.

3. Žalba na rješenje

Dopuštenost žalbe na rješenje

Član 334

(1) Protiv rješenja suda donesenog u prvom stepenu stranke, branilac i lica čija su prava povrijeđena mogu izjaviti žalbu uvijek kada u ovom zakonu nije izričito određeno da žalba nije dopuštena.

(2) Protiv rješenja donesenog u toku istrage nije dopuštena žalba, ako ovim zakonom nije drugačije određeno.

(3) Rješenja koja se donose radi pripremanja glavnog pretnesa i presude mogu se pobijati samo u žalbi na presudu.

(4) Protiv rješenja Vrhovnog suda žalba nije dopuštena, ako ovim zakonom nije drugačije određeno.

Opšti rok za izjavljivanje žalbe

Član 335

(1) Žalba se podnosi sudu koji je donio rješenje.

(2) Ako ovim zakonom nije drugačije određeno, žalba na rješenje podnosi se u roku od tri dana od dana dostavljanja rješenja.

Suspenzivno dejstvo žalbe

Član 336

Ako u ovom zakonu nije drugačije određeno, podnošenjem žalbe na rješenje odgađa se izvršenje rješenja protiv kojeg je izjavljena žalba.

Odlučivanje o žalbi na rješenje

Član 337

(1) O žalbi protiv rješenja prvostepenog suda odlučuje drugostepeni sud na sjednici vijeća, ako ovim zakonom nije drugačije određeno. O žalbi protiv rješenja donesenog u prvom stepenu pred Vrhovnim sudom odlučuje vijeće u drugom sastavu.

(2) O žalbi protiv rješenja sudije za prethodni postupak, odnosno sudije za prethodno saslušanje odlučuje vijeće istog suda iz člana 24. stav 5. ovog zakona, ako ovim zakonom nije drugačije određeno.

(3) Odlučujući o žalbi sud može rješenjem odbaciti žalbu kao neblagovremenu ili kao nedozvoljenu, odbiti žalbu kao neosnovanu ili uvažiti žalbu i rješenje preinačiti ili ukinuti i, po potrebi, predmet uputiti na ponovno odlučivanje.

Shodna primjena odredaba o žalbi na prvostepenu presudu

Član 338

Na postupak po žalbi na rješenje shodno će se primjenjivati odredbe čl. 307. i 309, člana 315. stav 2, člana 317. stav 1, čl. 320, 321. i 323. ovog zakona.

Shodna primjena odredaba ovog zakona i na druga rješenja

Član 339

Ako ovim zakonom nije drugačije određeno, odredbe čl. 334. i 338. ovog zakona primijenit će se shodno i na sva ostala rješenja koja se donose po ovom zakonu.

XXII - VANREDNI PRAVNI LIJEKOVI

1. Ponavljanje krivičnog postupka

Opšta odredba

Član 340

Krivični postupak koji je dovršen pravosnažnom presudom ili pravosnažnim rješenjem može se na zahtjev ovlašćenog lica ponoviti samo u slučajevima i pod uslovima predviđenim u ovom zakonu.

Nepravo ponavljanje krivičnog postupka

Član 341

(1) Pravosnažna presuda može se preinačiti i bez ponavljanja krivičnog postupka ako je u dvjema presudama ili u više presuda protiv istog osuđenog pravosnažno izrečeno više kazni, a nisu primijenjene odredbe o odmjeraivanju jedinstvene kazne za djela u sticaju.

(2) U slučaju iz stava 1. ovog člana sud će ovom presudom preinačiti ranije presude u pogledu odluka o kazni i izreći jedinstvenu kaznu. Za donošenje nove presude nadležan je prvostepeni sud koji je sudio u stvari u kojoj je izrečena najstroža vrsta kazne, a kod istovrsnih kazni - sud koji je izrekao najveću kaznu, a ako su kazne jednake - sud koji je posljednji izrekao kaznu.

(3) Novu presudu donosi sud na sjednici vijeća na prijedlog tužioca ili osuđenog, odnosno branioca, a po saslušanju protivne stranke i branioca.

(4) Ako su u slučaju iz stava 1. ovog člana prilikom izricanja kazne uzete u obzir i presude drugih sudova, ovjereni prepis nove pravosnažne presude dostaviće se i tim sudovima.

Nastavljanje krivičnog postupka i ponavljanje postupka završenog pravosnažnim rješenjem

Član 342

(1) Ako je krivični postupak rješenjem pravosnažno obustavljen ili je presudom optužba pravosnažno odbijena zato što nije bilo potrebnog odobrenja, postupak će se na zahtjev tužioca nastaviti čim prestanu razlozi zbog kojih su donesene navedene odluke.

(2) Ako je van slučajeva navedenih u stavu 1. ovog člana krivični postupak pravosnažno obustavljen prije početka glavnog pretresa, na zahtjev tužioca može se dozvoliti ponavljanje krivičnog postupka ako se podnesu novi dokazi na osnovu kojih se sud može uvjeriti da su se stekli uslovi za ponovno pokretanje krivičnog postupka.

(3) Krivični postupak pravosnažno obustavljen do početka glavnog pretresa može se ponoviti kada je tužilac odustao od gonjenja, ako se dokaže da je do odustanka došlo usljed krivičnog djela zloupotrebe službenog položaja tužioca. U pogledu dokazivanja krivičnog djela tužioca primjenjivaće se odredbe člana 343. stav 2. ovog zakona.

Ponavljanje postupka u korist osuđenog

Član 343

(1) Krivični postupak završen pravosnažnom presudom može se ponoviti u korist osuđenog ako:

a) se dokaže da je presuda zasnovana na lažnoj ispravi ili na lažnom iskazu svjedoka, vještaka ili tumača,

b) se dokaže da je do presude došlo usljed krivičnog djela sudije, tužioca ili lica koje je vršilo istražne radnje,

v) se iznesu nove činjenice ili se podnesu novi dokazi koji i pored dužne pažnje i opreza nisu mogli biti izneseni na glavnom pretresu, a koji su sami za sebe ili u vezi sa ranijim dokazima podobni da utiču na oslobađenje lica koje je bilo osuđeno ili na njegovu osudu po blažem Krivičnom zakoniku,

g) je nekom licu za isto krivično djelo više puta suđeno ili ako je više lica osuđeno za krivično djelo koje je moglo učiniti samo jedno lice ili neko od njih,

d) se u slučaju osude za produženo krivično djelo ili za drugo krivično djelo koje po zakonu obuhvata više istovrsnih ili više raznovrsnih radnji iznesu nove činjenice ili podnesu novi dokazi koji ukazuju da osuđeni nije učinio radnju koja je obuhvaćena djelom iz osude, a postojanje ovih činjenica bi bilo od bitnog uticaja na odmjeravanje kazne,

đ) Ustavni sud Bosne i Hercegovine, Dom za ljudska prava ili Evropski sud za ljudska prava ili Ustavni sud Republike Srpske utvrdi da su u toku postupka kršena ljudska prava i osnovne slobode i ako je presuda zasnovana na tom kršenju i

e) je odlukom Ustavnog suda Republike Srpske ili Ustavnog suda Bosne i Hercegovine prestao da važi zakon ili drugi propis na osnovu kojeg je bila donesena pravosnažna osuđujuća presuda.

(2) U slučajevima iz stava 1. t. a) i b) ovog člana mora se pravosnažnom presudom dokazati da su navedena lica proglašena krivim za odnosna krivična djela. Ako se postupak protiv ovih lica ne može sprovesti zbog toga što su umrli ili što postoje okolnosti koje isključuju krivično gonjenje, činjenice iz stava 1. t. a) i b) ovog člana mogu se utvrditi i drugim dokazima.

Ponavljanje postupka na štetu optuženog

Član 344

(1) Krivični postupak može se ponoviti na štetu optuženog ako je presuda kojom se optužba odbija donesena zbog odustanka tužioca od optužbe, a dokaže se da je do ovog odustanka došlo usljed krivičnog djela protiv službene ili druge dužnosti tužioca.

(2) U slučaju iz stava 1. ovog člana primjenjuje se odredba člana 343. stav 2. ovog zakona.

Lica ovlašćena za podnošenje zahtjeva

Član 345

(1) Zahtjev za ponavljanje krivičnog postupka mogu podnijeti stranke i branilac, a poslije smrti osuđenog, zahtjev u njegovu korist mogu podnijeti tužilac i lica navedena u članu 307. stav 2. ovog zakona.

(2) Zahtjev za ponavljanje krivičnog postupka u korist osuđenog može se podnijeti i nakon što je osuđeni izdržao kaznu i bez obzira na zastarjelost, amnestiju ili pomilovanje.

(3) Ako sud sazna da postoji razlog za ponavljanje krivičnog postupka, obavijestit će o tome osuđenog, odnosno lice koje je ovlašćeno da u korist osuđenog podnese zahtjev.

Postupanje po zahtjevu

Član 346

(1) O zahtjevu za ponavljanje krivičnog postupka odlučuje vijeće iz člana 24. stav 5. ovog zakona suda koji je u ranijem postupku sudio u prvom stepenu.

(2) U zahtjevu se mora navesti po kom se zakonskom osnovu traži ponavljanje i kojim se dokazima potkrepljuju činjenice na kojima se zahtjev zasniva. Ako zahtjev ne sadrži ove podatke, sud će pozvati podnosioca da u određenom roku zahtjev dopuni.

(3) Prilikom rješavanja o zahtjevu u vijeću neće učestvovati sudija koji je učestvovao u donošenju presude u ranijem postupku.

Odlučivanje o zahtjevu

Član 347

(1) Sud će rješenjem zahtjev odbaciti ako na osnovu zahtjeva i spisa ranijeg postupka utvrdi da je zahtjev podnijelo neovlašćeno lice ili da nema zakonskih uslova za ponavljanje postupka, ili da su činjenice i dokazi na kojima se zahtjev zasniva već bili izneseni u ranijem zahtjevu za ponavljanje postupka koji je odbijen pravosnažnim rješenjem suda, ili da činjenice i dokazi očigledno nisu podobni da se na osnovu njih dozvoli ponavljanje ili da podnosilac zahtjeva nije postupio po članu 346. stav 2. ovog zakona.

(2) Ako sud ne odbaci zahtjev, dostaviće se prepis zahtjeva protivnoj strani koja ima pravo da u roku od osam dana odgovori na zahtjev. Kada sudu stigne odgovor na zahtjev ili kada istekne rok za davanje odgovora, predsjednik vijeća odredit će da se izvide činjenice i pribave dokazi na koje se poziva u zahtjevu i u odgovoru na zahtjev.

(3) Poslije sprovedenih izviđaja sud će rješenjem odmah odlučiti o zahtjevu za ponavljanje postupka na način iz člana 348. stav 1. ovog zakona.

Dozvola za ponavljanje postupka

Član 348

(1) Sud će, ako ne odredi da se izviđaj dopuni, na osnovu rezultata izviđaja zahtjev uvažiti i dozvoliti ponavljanje krivičnog postupka ili će zahtjev odbiti, ako novi dokazi nisu podobni da dovedu do ponavljanja krivičnog postupka.

(2) Ako sud nađe da razlozi zbog kojih je dozvolio ponavljanje postupka u korist optuženog postoje i za nekog od saoptuženih koji nije podnio zahtjev za ponavljanje postupka, postupit će po službenoj dužnosti kao da takav zahtjev postoji.

(3) U rješenju kojim se dozvoljava ponavljanje krivičnog postupka sud će odlučiti da se odmah odredi novi glavni pretres.

(4) Ako je zahtjev za ponavljanje krivičnog postupka podnesen u korist osuđenog, a sud smatra, s obzirom na podnesene dokaze, da osuđeni može u ponovljenom postupku biti osuđen na takvu kaznu da bi se uračunavanjem već izdržane kazne mogao pustiti na slobodu ili da može biti oslobođen od optužbe ili da optužba može biti odbijena - odredit će da se izvršenje presude odgodi, odnosno prekine.

(5) Kada rješenje kojim se dopušta ponavljanje krivičnog postupka postane pravosnažno, prekinuće se izvršenje kazne, ali sud može, na prijedlog tužioca, odrediti pritvor ako postoje uslovi iz člana 197. ovog zakona.

Pravila ponovljenog postupka

Član 349

(1) Na novi postupak, koji se vodi na osnovu rješenja kojim je dozvoljeno ponavljanje krivičnog postupka, važe iste odredbe kao i za raniji postupak. U novom postupku sud nije vezan za rješenja donesena u ranijem postupku.

(2) Ako se novi postupak obustavi do početka glavnog pretresa - sud će rješenjem o obustavljanju postupka ukinuti i raniju presudu.

(3) Kada sud u novom postupku donese presudu, izreći će da se ranija presuda djelimično ili u cijelosti stavlja van snage ili da se ostavlja na snazi. U kaznu koju odredi novom presudom sud će optuženom uračunati izdržanu kaznu, a ako je ponavljanje određeno samo za neko od djela za koje je optuženi bio osuđen - sud će izreći novu jedinstvenu kaznu.

(4) Sud je u novom postupku vezan zabranom propisanom u članu 321. ovog zakona.

2. Zahtjev za zaštitu zakonitosti

Uslovi za podnošenje zahtjeva

Član 350

(1) Protiv pravosnažne presude može se podnijeti zahtjev za zaštitu zakonitosti u sljedećim slučajevima:

a) zbog povrede Krivičnog zakonika i

b) zbog povrede odredaba krivičnog postupka iz člana 311. stav 1. tačka g) ovog zakona.

(2) Zahtjev za zaštitu zakonitosti nije moguće uložiti ako:

a) nije izjavljena žalba i

b) povrede iz stava 1. ovog člana nisu bile iznesene u žalbi na prvostepenu presudu, osim ako su počinjene u žalbenom postupku.

(3) Zahtjev za zaštitu zakonitosti nije moguće uložiti protiv presude Vrhovnog suda donesene u trećem stepenu.

Ovlašćena lica i rok za podnošenje zahtjeva

Član 351

(1) Zahtjev za zaštitu zakonitosti mogu podnijeti republički tužilac, osuđeni i branilac. Nakon smrti osuđenog, zahtjev za zaštitu zakonitosti mogu u njegovu korist podnijeti lica iz člana 307. stav 2. ovog zakona.

(2) Republički tužilac može podnijeti zahtjev za zaštitu zakonitosti, na štetu osuđenog, ali i u njegovu korist.

(3) Zahtjev za zaštitu zakonitosti podnosi se u roku od tri mjeseca od dana prijema pravosnažne presude.

Podnošenje zahtjeva

Član 352

(1) Zahtjev za zaštitu zakonitosti podnosi se Vrhovnom sudu posredstvom suda koji je donio presudu u prvom stepenu.

(2) Sudija, odnosno predsjednik vijeća prvostepenog suda odbaciće rješenjem zahtjev za zaštitu zakonitosti ako:

a) je podnesen protiv presude suda iz člana 350. st. 2. i 3. ovog zakona,

b) je uložен od neovlašćenog lica iz člana 351. stav 1. ovog zakona i

v) je podnesen neblagovremeno u skladu sa članom 351. stav 3. ovog zakona.

(3) Protiv ovog rješenja dopuštena je žalba Vrhovnom sudu.

Odgovor po zahtjevu i sudija izvjestilac

Član 353

(1) Vrhovni sud će rješenjem odbaciti zahtjev za zaštitu zakonitosti ako postoje razlozi iz člana 352. stav 2. ovog zakona, a ako ga ne odbaci, zahtjev će dostaviti protivnoj stranci i braniocu, koji mogu u roku od 15 dana od prijema zahtjeva podnijeti odgovor na zahtjev. Republičkom tužiocu će se dostaviti primjerak zahtjeva sa spisima predmeta.

(2) Prije odlučivanja o zahtjevu sudija izvjestilac može po potrebi pribaviti izvještaj o istaknutim povredama zakona.

(3) S obzirom na sadržaj zahtjeva, vijeće Vrhovnog suda može odrediti da se odgodi ili prekine izvršenje pravosnažne presude.

Granice ispitivanja zahtjeva

Član 354

(1) Prilikom odlučivanja o zahtjevu za zaštitu zakonitosti Vrhovni sud će se ograničiti samo na ispitivanje onih povreda zakona na koje se poziva podnosilac zahtjeva.

(2) Ako Vrhovni sud utvrdi da razlozi zbog kojih je donio odluku u korist osuđenog postoje i za kojeg od saosuđenih u pogledu kojeg nije podignut zahtjev za zaštitu zakonitosti, postupiće po službenoj dužnosti kao da takav zahtjev postoji.

(3) Ako je zahtjev za zaštitu zakonitosti uložen u korist osuđenog, Vrhovni sud je pri donošenju odluke vezan zabranom propisanom u članu 321. ovog zakona.

Odbijanje zahtjeva

Član 355

Vrhovni sud će odbiti presudom zahtjev za zaštitu zakonitosti ako utvrdi da ne postoje povrede zakona na koje se poziva podnosilac zahtjeva.

Uvažavanje zahtjeva

Član 356

(1) Ako Vrhovni sud utvrdi da je zahtjev za zaštitu zakonitosti osnovan, donijeće presudu kojom će se s obzirom na prirodu povrede: preinačiti pravosnažna presuda ili u cijelosti ili djelimično ukinuti prvostepena i drugostepena presuda ili samo drugostepena presuda i predmet vratiti na novo odlučivanje ili će se ograničiti samo na to da utvrdi povredu zakona.

(2) Ako je zahtjev za zaštitu zakonitosti uložen na štetu osuđenog, a Vrhovni sud utvrdi da je osnovan, utvrdiće samo da postoji povreda zakona, ne dirajući u pravosnažnu presudu.

Postupak nakon ukidanja pravosnažne presude

Član 357

(1) Ako je pravosnažna presuda ukinuta i predmet vraćen na novo odlučivanje, za osnovu će se uzeti ranija optužnica ili onaj njen dio koji se odnosi na ukinuti dio presude.

(2) Sud je dužan da izvede sve procesne radnje i raspravi pitanja na koja mu je ukazano.

(3) Prilikom donošenja nove odluke sud je vezan zabranom propisanom u članu 321. ovog zakona.

DIO ČETVRTI POSEBNI POSTUPCI

XXIII - POSTUPAK ZA IZDAVANJE KAZNENOG NALOGA

Opšta odredba

Član 358

(1) Za krivično djelo za koje je propisana kazna zatvora do pet godina ili novčana kazna kao glavna kazna, a za koje je prikupio dovoljno dokaza koji pružaju osnov za tvrdnju da je osumnjičeni učinio krivično djelo, tužilac može u optužnici zatražiti od suda da izda kazneni nalog - u kojem će optuženom izreći određenu krivičnu sankciju ili mjeru bez sprovođenja glavnog pretresa.

(2) Tužilac može da zatraži izricanje jedne ili više od sljedećih krivičnihopravnih sankcija: novčanu kaznu, uslovnu osudu ili mjere bezbjednosti - zabranu vršenja određenih poziva, djelatnosti ili

dužnosti, zabrane upravljanja motornim vozilom i oduzimanje predmeta, kao i mjeru oduzimanja imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom.

(3) Izricanje novčane kazne može se zatražiti u visini koja ne može biti veća od 50.000 KM.

Neprihvatanje zahtjeva za izdavanje kaznenog naloga

Član 359

(1) Sudija će odbaciti zahtjev za izdavanje kaznenog naloga ako ustanovi da postoji osnov za spajanje postupka iz člana 30. ovog zakona, ako je riječ o krivičnom djelu za koje se takav zahtjev ne može postaviti ili ako je tužilac zatražio izricanje krivične sankcije ili mjere koja po zakonu nije dopuštena.

(2) O žalbi tužioca protiv rješenja o odbačaju odlučuje vijeće iz člana 24. stav 5. ovog zakona u roku od 48 časova.

(3) Ako sudija smatra da podaci u optužnici ne pružaju dovoljno osnova za izdavanje kaznenog naloga ili da se prema tim podacima može očekivati izricanje neke druge krivične sankcije ili mjere, a ne one koju je zatražio tužilac, postupiće sa optužnicom kao da je podnesena na potvrđivanje i postupiti u skladu sa članom 243. ovog zakona.

Prihvatanje zahtjeva za izdavanje kaznenog naloga

Član 360

(1) Ako se saglasi za zahtjevom za izdavanje kaznenog naloga, sudija će potvrditi optužnicu i zakazati saslušanje optuženog bez odgađanja, a najkasnije u roku od osam dana od dana potvrđivanja optužnice.

(2) Na saslušanju je potrebno prisustvo tužioca i branioca. Umjesto tužioca saslušanju može prisustvovati stručni saradnik tužilaštva kojeg ovlasti glavni tužilac. U slučaju njihovog nedolaska primijeniće se odredbe čl. 260, 261. i 263. ovog zakona.

(3) Prilikom saslušanja sudija će:

a) utvrditi da li je ispoštovano pravo optuženog da ga zastupa branilac,

b) utvrditi da li je optuženi razumio optužnicu i zahtjev tužioca za izricanje krivične sankcije ili mjere,

v) pozvati tužioca da upozna optuženog sa sadržajem dokaza koje je prikupio tužilac i pozvati ga na davanje izjave o predloženim dokazima,

g) pozvati optuženog da se izjasni o krivici i

d) pozvati optuženog da se izjasni o predloženoj krivičnoj sankciji ili mjeri.

Izjava o krivnji i izdavanje kaznenog naloga

Član 361

(1) Ako optuženi izjavi da nije kriv ili stavi prigovor na optužnicu, sudija će proslijediti optužnicu radi zakazivanja glavnog pretresa, u skladu sa ovim zakonom. Glavni pretres će biti zakazan u roku od 30 dana.

(2) Ako optuženi izjavi da je kriv i da prihvata krivičnu sankciju ili mjeru predloženu u optužnici, sudija će prvo utvrditi krivnju i onda presudom izdati kazneni nalog u skladu sa optužnicom.

Sadržaj presude kojom se izdaje kazneni nalog i pravo na žalbu

Član 362

(1) Presuda kojom se izdaje kazneni nalog sadrži podatke iz člana 299. ovog zakona.

(2) U obrazloženje presude ukratko se navode razlozi koji opravdavaju izricanje presude kojom se iz stava 1. ovog člana izdaje kazneni nalog.

(3) Protiv presude iz stava 1. ovog člana dopuštena je žalba u roku od osam dana od dana dostavljanja presude.

Dostavljanje presude

Član 363

(1) Presuda kojom se izdaje kazneni nalog dostavlja se optuženom, njegovom braniocu, tužiocu i oštećenom.

(2) Plaćanje novčane kazne prije isteka roka za ulaganje žalbe ne smatra se odricanjem od prava na žalbu.

XXIV - POSTUPAK PROTIV PRAVNIH LICA

Jedinstvenost postupka

Član 364

(1) Zbog istog krivičnog djela protiv pravnog lica se, po pravilu, pokreće i vodi krivični postupak zajedno sa postupkom protiv učinioca.

(2) Postupak samo protiv pravnog lica može se pokrenuti, odnosno voditi kada protiv učinioca krivični postupak nije moguće pokrenuti, odnosno voditi iz zakonom propisanih razloga ili ako je protiv njega krivični postupak već sproveden.

(3) U jedinstvenom postupku se protiv optuženog pravnog lica i optuženog podiže jedna optužnica i izriče jedna presuda.

Cjelishodnost pokretanja krivičnog postupka

Član 365

Tužilac može odlučiti da protiv pravnog lica ne zahtijeva pokretanje krivičnog postupka kada okolnosti slučaja ukazuju da to ne bi bilo cjelishodno, jer je doprinos pravnog lica izvršenju krivičnog djela bio neznan ili pravno lice nema imovine ili ima tako malo imovine da ne bi bila dovoljna ni za pokriće troškova postupka ili ako je protiv pravnog lica počeo stečajni postupak ili kada je učinilac krivičnog djela jedini vlasnik pravnog lica protiv kojeg bi se krivični postupak inače pokrenuo.

Zastupnik pravnog lica u krivičnom postupku

Član 366

(1) Svako pravno lice u krivičnom postupku mora imati svog zastupnika, koji je ovlašten za preduzimanje svih radnji za koje je po ovom zakonu ovlašten osumnjičeni, odnosno optuženi i osuđeni.

(2) Pravno lice u krivičnom postupku može imati samo jednog zastupnika.

(3) Sud mora svaki put utvrditi identitet zastupnika pravnog lica i njegovo ovlaštenje za zastupanje.

Određivanje zastupnika

Član 367

(1) Zastupnik pravnog lica u krivičnom postupku je onaj ko je ovlašten da zastupa pravno lice po zakonu, aktu nadležnog državnog organa ili po statutu, aktu o osnivanju ili drugom aktu pravnog lica.

(2) Zastupnik može ovlastiti za zastupanje nekoga drugog. Ovlaštenje mora biti dato pisano ili usmeno na zapisnik kod suda.

(3) Kada je prije pravosnažnog okončanja krivičnog postupka pravno lice prestalo da postoji, zastupnika će mu odrediti sud.

Izuzete zastupnika

Član 368

(1) Zastupnik pravnog lica u krivičnom postupku ne može biti lice koje je pozvano kao svjedok.

(2) Zastupnik pravnog lica u krivičnom postupku ne može biti lice protiv kojeg teče postupak zbog istog krivičnog djela, osim ako je jedini član pravnog lica.

(3) U slučaju iz st. 1. i 2. ovog člana sud će pozvati pravno lice da nadležni organ tog pravnog lica u određenom roku odredi drugog zastupnika i o tome pisano obavijesti sud. U suprotnom će zastupnika odrediti sud.

Dostavljanje pismena

Član 369

Pismena, upućena pravnom licu, dostavljaju se pravnom licu i zastupniku.

Troškovi zastupnika

Član 370

Troškovi zastupnika pravnog lica u krivičnom postupku su troškovi krivičnog postupka. Troškovi za zastupnika postavljenog na osnovu čl. 366. i 367. ovog zakona unaprijed se isplaćuju iz sredstava organa koji vodi krivični postupak samo ako pravno lice nema sredstava.

Branilac pravnog lica u krivičnom postupku

Član 371

- (1) Pravno lice može, osim zastupnika, imati branioca.
- (2) Pravno i fizičko lice, kao i osumnjičeni, odnosno optuženi ne mogu imati istog branioca.

Sadržaj optužnice

Član 372

Optužnica protiv pravnog lica u krivičnom postupku, osim sadržaja propisanih ovim zakonom, sadrži naziv pod kojim pravno lice, u skladu sa propisima, nastupa u pravnom prometu, sjedište pravnog lica, opis krivičnog djela i osnov odgovornosti pravnog lica.

Saslušanje i završna riječ

Član 373

- (1) Na glavnoj raspravi prvo se saslušava optuženi, a potom zastupnik pravnog lica.
- (2) Nakon završenog dokazanog postupka, kao i završne riječi tužioca i oštećenog, sudija, odnosno predsjednik vijeća daje riječ braniocu, zatim zastupniku pravnog lica, te braniocu optuženog i na kraju optuženom.

Presuda pravnom licu

Član 374

Pored sadržaja propisanog u članu 299. ovog zakona, pisana presuda pravnom licu mora sadržavati:

- a) u uvodu presude - naziv pod kojim pravno lice u skladu sa propisima nastupa u pravnom prometu i sjedište pravnog lica, kao i ime i prezime zastupnika pravnog lica koji je bio prisutan na glavnom pretresu i
- b) u izreci presude - naziv pod kojim pravno lice u skladu sa propisima nastupa u pravnom prometu i sjedište pravnog lica, kao i zakonski propis po kojem se osuđuje, po kojem se oslobađa optužbe za to djelo ili po kojem se optužba odbija.

Mjera obezbjeđenja

Član 375

- (1) Za obezbjeđenje izvršenja kazne, oduzimanja imovine ili oduzimanja imovinske koristi sud može, na prijedlog tužioca, protiv pravnog lica u krivičnom postupku odrediti privremeno obezbjeđenje. U ovom slučaju shodno se primjenjuju odredbe člana 112. ovog zakona.
- (2) Ako postoji opravdana bojazan da će u okviru optuženog pravnog lica biti ponovljeno djelo i da će za njega biti odgovorno pravno lice ili se sa izvršenjem djela prijeti, sud može u istom postupku, osim mjera iz stava 1. ovog člana, pravnom licu zabraniti obavljanje jedne ili više određenih djelatnosti na određeno vrijeme.
- (3) Kada je protiv pravnog lica pokrenut krivični postupak, sud može, na prijedlog tužioca ili po službenoj dužnosti, zabraniti statusne promjene pravnog lica koje bi za posljedicu imale brisanje pravnog lica iz sudskog registra. Odluka o ovoj zabrani upisuje se u sudski registar.

Primjena ostalih odredaba ovog zakona

Član 376

Ako drugačije nije određeno, u krivičnom postupku protiv pravnog lica shodno se primjenjuju odgovarajuće odredbe ovog zakona, čak i u slučaju ako se postupak vodi samo protiv pravnog lica.

Čl. 377-381

(brisani)

XXVI - POSTUPAK ZA PRIMJENU MJERA BEZBJEDNOSTI, ZA ODUZIMANJE IMOVINSKE
KORISTI PRIBAVLJENE KRIVIČNIM DJELOM I ZA OPOZIVANJE USLOVNE OSUDE
Prekid postupka u slučaju nastupanja duševne bolesti

Član 382

- (1) Ako je kod optuženog nakon izvršenja krivičnog djela nastupila takva duševna bolest da nije sposoban da učestvuje u postupku, sud će rješenjem, nakon psihijatrijskog vještačenja, prekinuti postupak i optuženog uputiti organu nadležnom za pitanja socijalnog staranja.
- (2) Kada se zdravstveno stanje optuženog poboljša u mjeri u kojoj je sposoban da učestvuje u postupku, krivični postupak će se nastaviti.
- (3) Ako tokom prekida postupka nastupi zastarjelost krivičnog gonjenja, vijeće iz člana 24. stav 5. ovog zakona će donijeti rješenje o obustavi postupka.

Postupak za izricanje mjera bezbjednosti obaveznog psihijatrijskog liječenja

Član 383

- (1) Ako je osumnjičeni učinio protivpravno djelo koje je u zakonu određeno kao krivično djelo u stanju neuračunljivosti, tužilac će podnijeti sudu prijedlog da mu izrekne mjeru bezbjednosti obaveznog psihijatrijskog liječenja i čuvanja u zdravstvenoj ustanovi, odnosno prijedlog za obavezno psihijatrijsko liječenje osumnjičenog na slobodi, ako za izricanje takve mjere postoje uslovi predviđeni Krivičnim zakonikom.
- (2) U prijedlogu za izricanje mjere bezbjednosti obaveznog psihijatrijskog liječenja tužilac može predložiti da se prema osumnjičenom koji se nalazi na slobodi odredi pritvor. Nakon donošenja rješenja, osumnjičeni će do završetka postupka za primjenu mjera bezbjednosti privremeno biti smješten u odgovarajuću zdravstvenu ustanovu ili u prikladnu prostoriju.
- (3) Ako se osumnjičeni u vrijeme podnošenja prijedloga za izricanje mjere bezbjednosti obaveznog psihijatrijskog liječenja nalazi u pritvoru, sud će postupiti u skladu sa stavom 2. ovog člana.
- (4) Nakon podnošenja prijedloga iz stava 1. ovog člana osumnjičeni mora imati branioca.
- (5) Mjere bezbjednosti iz stava 1. ovog člana mogu se izreći i kada tužilac na glavnom pretresu izmijeni podignutu optužnicu podnošenjem prijedloga za izricanje tih mjera.
- (6) O prijedlogu za izricanje mjere bezbjednosti obaveznog psihijatrijskog liječenja i čuvanja u zdravstvenoj ustanovi, odnosno obaveznog psihijatrijskog liječenja na slobodi odlučuje, poslije održanog glavnog pretresa, sud koji je nadležan za suđenje u prvom stepenu.

Prisustvo na glavnom pretresu

Član 383a

- (1) Osim lica koja se moraju pozvati na glavni pretres, pozvaće se i vještak iz zdravstvene ustanove kojoj je bilo povjereno vještačenje o uračunljivosti optuženog.
- (2) Optuženi će biti pozvan ako je njegovo stanje takvo da može prisustvovati glavnom pretresu. Prije donošenja odluke predsjednik vijeća će, po potrebi, ispitati vještaka koji je obavio psihijatrijski pregled optuženog, a optuženi će biti saslušan ako to njegovo stanje dozvoljava.
- (3) O glavnom pretresu će biti obaviješteni bračni drug optuženog i njegovi roditelji, odnosno staratelj, a prema okolnostima i drugo lice iz člana 307. stav 2. ovog zakona.

Odlučivanje o prijedlogu

Član 383b

- (1) Ako sud na osnovu izvedenih dokaza utvrdi da je optuženi učinio određeno protivpravno djelo koje je u zakonu određeno kao krivično djelo i da je u vrijeme izvršenja djela bio neuračunljiv, rješenjem će optuženom izreći mjeru bezbjednosti obaveznog psihijatrijskog liječenja i čuvanja u zdravstvenoj ustanovi, odnosno obaveznog psihijatrijskog liječenja na slobodi.
- (2) Pri odlučivanju koju će mjeru bezbjednosti izreći, sud nije vezan za prijedlog tužioca.

(3) Po završetku glavnog pretresa, sud će odmah izreći odluku i objaviti je zajedno sa bitnim razlozima.

(4) Ako sud utvrdi da postoje razlozi iz čl. 297. ili 298. ovog zakona, donijeće odbijajuću ili oslobađajuću presudu.

(5) Ako sud utvrdi da optuženi u vrijeme izvršenja krivičnog djela nije bio neuračunljiv, rješenjem će obustaviti postupak za primjenu mjere bezbjednosti.

(6) U rješenju kojim je izrekao mjeru bezbjednosti, sud će pod uslovima predviđenim ovim zakonom odlučiti i o imovinskopравnom zahtjevu.

Novo optuženje

Član 383v

(1) Odmah nakon objavljivanja rješenja o obustavljanju postupka za primjenu mjere bezbjednosti, tužilac može dati usmenu izjavu da se odriče prava na žalbu i podnijeti optužnicu za isto krivično djelo.

(2) Glavni pretres će se održati pred istim vijećem ili sudijom pojedincem, a ranije izvedeni dokazi se neće ponovo izvoditi, osim ako sud ne odluči drugačije.

Lica ovlašćena za izjavljivanje žalbe

Član 383g

Protiv rješenja o izricanju mjere bezbjednosti obaveznog psihijatrijskog liječenja žalbu mogu, u roku od osam dana od dana prijema rješenja, izjaviti lica iz člana 307. st. 1. i 2. ovog zakona.

Izricanje mjere bezbjednosti uz kaznu

Član 383d

Kada sud izrekne kaznu optuženom koji je učinio krivično djelo u stanju bitno smanjene uračunljivosti, izreći će istom presudom i mjeru bezbjednosti obaveznog psihijatrijskog liječenja i čuvanja u zdravstvenoj ustanovi ako utvrdi da za to postoje zakonski uslovi.

Odlučivanje o lišenju poslovne sposobnosti

Član 383đ

(1) Pravnosnažna odluka kojom je izrečena mjera bezbjednosti obaveznog psihijatrijskog liječenja i čuvanja u zdravstvenoj ustanovi, odnosno obaveznog psihijatrijskog liječenja na slobodi iz člana 383b. stav 1. i člana 383d. ovog zakona, dostaviće se sudu koji je nadležan da odluči o lišenju poslovne sposobnosti.

(2) O odluci će biti obaviješten i organ starateljstva.

Obustava primjene mjere bezbjednosti

Član 383e

(1) Sud koji je u prvom stepenu izrekao mjeru bezbjednosti obaveznog psihijatrijskog liječenja i čuvanja u zdravstvenoj ustanovi, po prijedlogu zdravstvene ustanove, organa starateljstva ili osuđenog, odnosno po službenoj dužnosti, na svakih devet mjeseci će ispitati da li je prestala potreba za liječenjem i čuvanjem u zdravstvenoj ustanovi.

(2) Nakon uzimanja izjave od tužioca, sud će rješenjem mjeru iz stava 1. ovog člana obustaviti i odrediti otpuštanje osuđenog iz zdravstvene ustanove, ako na osnovu mišljenja ljekara utvrdi da je prestala potreba za liječenjem i čuvanjem u zdravstvenoj ustanovi, a može odrediti i njegovo obavezno psihijatrijsko liječenje na slobodi.

(3) Ako prijedlog za obustavu mjere iz stava 1. ovog člana bude odbijen, može se ponovo podnijeti po proteku šest mjeseci od dana donošenja tog rješenja.

(4) Kada se iz zdravstvene ustanove otpušta osuđeni čija je uračunljivost bila bitno smanjena, a u toj ustanovi je proveo manje vremena nego što iznosi kazna zatvora na koju je osuđen, sud će rješenjem o otpuštanju odlučiti da li će osuđeni izdržati ostatak kazne ili će biti pušten na uslovni otpust.

(5) Osuđenom koji se pušta na uslovni otpust može se izreći i mjera bezbjednosti obaveznog psihijatrijskog liječenja na slobodi, ako za to postoje zakonski uslovi.

Zamjena izrečene mjere bezbjednosti obaveznog psihijatrijskog liječenja i čuvanja u zdravstvenoj ustanovi

Član 383ž

(1) Sud iz člana 383. stav 6. ovog zakona može po službenoj dužnosti ili na prijedlog zdravstvene ustanove u kojoj se osuđeni liječi ili je trebalo da se liječi izreći mjeru bezbjednosti obaveznog psihijatrijskog liječenja i čuvanja u zdravstvenoj ustanovi osuđenom prema kome je primijenjena mjera bezbjednosti obaveznog psihijatrijskog liječenja na slobodi.

(2) Odluku iz stava 1. ovog člana sud donosi nakon uzimanja izjave od tužioca ako ustanovi da se učinilac nije podvrgao liječenju ili ga je samovoljno napustio ili da je i pored liječenja ostao tako opasan za svoju okolinu da je potrebno njegovo čuvanje i liječenje u zdravstvenoj ustanovi.

(3) Prije donošenja odluke, sud će ispitati vještaka koji je obavio psihijatrijski pregled osuđenog, a osuđeni će biti saslušan ako to njegovo stanje dozvoljava. O ročištu za ispitivanje vještaka sud će obavijestiti tužioca i branioca.

Postupak u slučaju obaveznog liječenja od zavisnosti

Član 384

(1) O primjeni mjere bezbjednosti obaveznog liječenja od zavisnosti sud odlučuje nakon što pribavi nalaz i mišljenje vještaka. U svom nalazu i mišljenju vještak treba da se izjasni i o mogućnostima za liječenje optuženog.

(2) Ako je pri izricanju uslovne osude učiniocu određeno liječenje na slobodi, a on se nije podvrgao liječenju ili ga je samovoljno napustio, sud može, po službenoj dužnosti ili na prijedlog ustanove u kojoj se učinilac liječio ili je trebalo da se liječi, a po saslušanju tužioca i učinioca, odrediti opozivanje uslovne osude ili prinudno izvršenje mjere bezbjednosti obaveznog liječenja od zavisnosti. Prije donošenja odluke sud će, po potrebi, pribaviti i mišljenje ljekara.

Oduzimanje predmeta

Član 385

(1) Predmeti koji se po Krivičnom zakoniku moraju oduzeti, oduzeće se i kada se krivični postupak ne završi presudom kojom se optuženi proglašava krivim, ako to zahtijevaju interesi opšte bezbjednosti ili razlozi morala, o čemu se donosi posebno rješenje.

(2) Rješenje iz stava 1. ovog člana donosi sud u trenutku kada je postupak završen, odnosno kada je obustavljen.

(3) Rješenje o oduzimanju predmeta iz stava 1. ovog člana donosi sud i kada je u presudi kojom je optuženi proglašen krivim propušteno da se donese takva odluka.

(4) Ovjereni prepis odluke o oduzimanju predmeta dostaviće se vlasniku predmeta, ako je vlasnik poznat.

(5) Protiv odluke iz st. 2. i 3. ovog člana vlasnik predmeta ima pravo na žalbu zbog nepostojanja zakonskog osnova za oduzimanje predmeta.

Oduzimanje imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom

Član 386

(1) Imovinska korist pribavljena krivičnim djelom utvrđuje se u krivičnom postupku po službenoj dužnosti.

(2) Tužilac je dužan da prikuplja dokaze i izviđa okolnosti koje su važne za utvrđivanje imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom.

(3) Ako je oštećeni podnio imovinskopravni zahtjev u pogledu vraćanja predmeta pribavljenih krivičnim djelom, odnosno u pogledu novčanog iznosa koji odgovara vrijednosti stvari, imovinska korist će se utvrđivati samo u onom dijelu koji nije obuhvaćen imovinskopravnim zahtjevom.

Postupak oduzimanja imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom

Član 387

(1) Kada dolazi u obzir oduzimanje imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom, lice na koje je imovinska korist prenesena, kao i predstavnik pravnog lica pozvaće se na glavni pretres radi saslušanja. U pozivu će se upozoriti da će se postupak sprovesti bez njihovog prisustva.

(2) Predstavnik pravnog lica saslušaće se na glavnom pretresu poslije optuženog. Na isti način postupiće se u odnosu na lice na koje je imovinska korist prenesena, ako nije pozvano kao svjedok.

(3) Lice na koje je imovinska korist prenesena, kao i predstavnik pravnog lica ovlašćen je da u vezi sa utvrđivanjem imovinske koristi predlaže dokaze i da, po ovlašćenju sudije, odnosno predsjednika vijeća, postavlja pitanja optuženom, svjedocima i vještacima.

(4) Isključenje javnosti na glavnom pretresu ne odnosi se na lice na koje je imovinska korist prenesena, kao i na predstavnika pravnog lica.

(5) Ako sud tokom glavnog pretresa utvrdi da dolazi u obzir oduzimanje imovinske koristi, prekinuće glavni pretres i pozvaće lice na koje je imovinska korist prenesena, kao i predstavnika pravnog lica.

Utvrđivanje imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom

Član 388

Sud će visinu iznosa imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom utvrditi po službenoj ocjeni ako bi njeno utvrđivanje bilo povezano sa nesrazmjernim teškoćama ili sa znatnim odugovlačenjem postupka.

Privremene mjere obezbjeđenja

Član 389

Kada dolazi u obzir oduzimanje imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom, sud će po službenoj dužnosti po odredbama koje važe za izvršni postupak odrediti privremene mjere obezbjeđenja. U takvom slučaju shodno se primjenjuju odredbe člana 112. stav 2. ovog zakona.

Sadržaj odluke kojom se izriče mjera oduzimanja imovinske koristi

Član 390

(1) Oduzimanje imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom sud može izreći u presudi kojom se optuženi proglašava krivim i u rješenju o sudskoj opomeni ili u rješenju o primjeni vaspitne mjere, kao i u postupku iz člana 383. ovog zakona.

(2) U izreci presude ili rješenja sud će navesti koji se predmet, odnosno novčani iznos oduzima.

(3) Ovjereni prepis presude, odnosno rješenja dostavlja se i licu na koje je imovinska korist prenesena, kao i predstavniku pravnog lica, ako je sud izrekao oduzimanje imovinske koristi od tog lica.

Zahtjev za ponavljanje postupka u pogledu mjere oduzimanja imovinske koristi

Član 391

Lice iz člana 387. ovog zakona može podnijeti zahtjev za ponavljanje krivičnog postupka u pogledu odluke o oduzimanju imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom.

Shodna primjena odredaba u pogledu žalbe

Član 392

Odredbe člana 308. st. 2. i 3. i čl. 316. i 332. ovog zakona shodno se primjenjuju na žalbu protiv odluke o oduzimanju imovinske koristi.

Shodna primjena ostalih odredaba zakona

Član 393

Ako u odredbama ove glave nije nešto drugo predviđeno, u pogledu postupka za primjenu mjera bezbjednosti ili za oduzimanje imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom shodno se primjenjuju ostale odredbe ovog zakona.

Postupak za opozivanje uslovne osude

Član 394

(1) Kada je u uslovnoj osudi određeno da će se kazna izvršiti ako osuđeni ne vrati imovinsku korist pribavljenu krivičnim djelom, ne nadoknadi štetu ili ne ispuni druge obaveze, a osuđeni u određenom

roku nije ispunio te obaveze, sud će sprovesti postupak za opozivanje uslovne osude na prijedlog tužioca ili po službenoj dužnosti.

(2) Sud je obavezan da zakaže saslušanje radi utvrđivanja činjenica na koje će pozvati tužioca, osuđenog i oštećenog.

(3) Ako sud utvrdi da osuđeni nije ispunio obavezu koja mu je bila određena presudom, donijeće presudu kojom će opozvati uslovnu osudu i odrediti da se utvrđena kazna izvrši, ili produžiti rok za ispunjenje obaveze ili je zamijeniti drugom odgovarajućom obavezom ili osloboditi osuđenog ispunjenja izrečene obaveze. Ako sud utvrdi da nema osnova za donošenje koje od tih odluka, rješenjem će obustaviti postupak za opozivanje uslovne osude.

XXVII - POSTUPAK ZA DONOŠENJE ODLUKE O BRISANJU OSUDE ILI PRESTANKU MJERA BEZBJEDNOSTI I PRAVNIH POSLJEDICA OSUDE

Rješenje o brisanju osude

Član 395

(1) Kada po zakonu brisanje osude nastupa istekom određenog vremena i pod uslovom da osuđeni u tom vremenu ne učini novo krivično djelo, rješenje o brisanju osude donosi po službenoj dužnosti organ nadležan za vođenje kaznene evidencije.

(2) Prije donošenja rješenja o brisanju osude izvršiće se potrebna provjeravanja, a naročito će se prikupiti podaci o tome da li je protiv osuđenog u toku krivični postupak za neko novo krivično djelo učinjeno prije isteka roka predviđenog za brisanje osude.

Prijedlog osuđenog za brisanje osude

Član 396

(1) Ako nadležni organ ne donese rješenje o brisanju osude, osuđeni može tražiti da se utvrdi da je brisanje osude nastupilo po zakonu.

(2) Ako nadležni organ ne postupi po zahtjevu osuđenog u roku od 30 dana od dana prijema zahtjeva, osuđeni može tražiti da sud donese rješenje o brisanju osude.

Sudsko brisanje uslovne osude

Član 397

Ako uslovna osuda ne bude opozvana ni poslije godinu dana od dana prestanka vremena provjeravanja, sud će donijeti rješenje kojim se utvrđuje brisanje uslovne osude. Ovo rješenje dostaviće se osuđenom, tužiocu i organu nadležnom za vođenje kaznene evidencije.

Postupak brisanja osude na osnovu sudske odluke

Član 398

(1) Postupak za brisanje osude na osnovu sudske odluke pokreće se na molbu osuđenog.

(2) Molba se podnosi sudu.

(3) Sudija koji za to bude određen zakazaće i sprovesti saslušanje tužioca i osuđenog.

(4) Sud može o ponašanju osuđenog zatražiti izvještaj od policijskog organa, a može takav izvještaj tražiti i od uprave ustanove u kojoj je osuđeni izdržavao kaznu.

(5) Protiv odluke suda po molbi za brisanje osude žalbu mogu izjaviti podnosilac žalbe i tužilac.

(6) Ako sud odbije molbu zato što osuđeni svojim ponašanjem nije zaslužio brisanje osude, osuđeni može molbu ponoviti po isteku godinu dana od dana pravosnažnosti rješenja o odbijanju molbe.

Uvjerenje na osnovu kaznene evidencije

Član 399

U uvjerenju koje se građanima daje na osnovu kaznene evidencije ne smiju se spominjati brisana osuda i brisane pravne posljedice.

Molba i postupak prestanka mjere bezbjednosti

Član 400

- (1) Molba za prestanak primjene mjera bezbjednosti propisanih Krivičnim zakonikom podnosi se sudu koji je sudio u prvom stepenu.
- (2) Sudija koji za to bude određen prethodno će ispitati je li proteklo potrebno vrijeme po zakonu, a zatim će zakazati i sprovesti saslušanje radi utvrđivanja činjenica na koje se podnosilac molbe poziva. Sudija će pozvati tužioca i podnosioca molbe.
- (3) Sudija iz stava 2. ovog člana može zahtijevati izvještaj o ponašanju osuđenog od policijskog organa, odnosno ustanove u kojoj je osuđeni izdržavao kaznu.
- (4) U slučaju odbijanja molbe, nova molba se ne može podnijeti prije isteka roka od godinu dana od dana pravosnažnosti rješenja o odbijanju ranije molbe.

XXVIII - POSTUPAK ZA PRUŽANJE MEĐUNARODNE PRAVNE POMOĆI I IZVRŠENJE MEĐUNARODNIH UGOVORA U KRIVIČNOPRAVNIM STVARIMA

Opšta odredba

Član 401

Međunarodna krivičnopravna pomoć vrši se po odredbama ovog zakona, ukoliko zakonom Bosne i Hercegovine ili međunarodnim ugovorom nije nešto drugo određeno.

Upućivanje molbe za pravnu pomoć

Član 402

Molba suda, odnosno tužioca za pravnu pomoć u krivičnim predmetima dostavlja se inostranim organima diplomatskim putem tako da sud, odnosno tužilac molbu dostavlja posredstvom Ministarstva pravde Republike Srpske, koje ih dostavlja Ministarstvu pravde Bosne i Hercegovine. Na isti način dostavlja se domaćim sudovima molba inostranog organa za pravnu pomoć od sudova u Republici Srpskoj.

Postupanje po molbi stranog organa

Član 403

- (1) Kada Ministarstvo pravde Republike Srpske primi molbu stranog organa za pravnu pomoć, dužno je da molbu dostavi nadležnom tužiocu.
- (2) O dozvoljenosti i načinu izvršenja radnje koja je predmet molbe inostranog organa odlučuje sud, odnosno tužilac po domaćim propisima.

Izvršenje krivične presude inostranog suda

Član 404

- (1) Sud neće postupiti po molbi inostranog organa kojom se traži izvršenje krivične presude inostranog suda.
- (2) Izuzetno od odredbe stava 1. ovog člana, sud će izvršiti pravosnažnu presudu u odnosu na sankciju koju je izrekao inostrani sud ako je to predviđeno međunarodnim ugovorom i ako sankciju izrekne i domaći sud prema krivičnom zakonodavstvu Republike Srpske.
- (3) Nadležni sud donosi presudu u vijeću iz člana 24. stav 5. ovog zakona.
- (4) Mjesna nadležnost suda određuje se prema posljednjem prebivalištu osuđenog lica u Republici Srpskoj, a ako osuđeno lice nije imalo prebivalište u Republici Srpskoj - prema mjestu rođenja. Ako osuđeno lice nije imalo prebivalište, niti je rođeno u Republici Srpskoj, Vrhovni sud će odrediti jedan od stvarno nadležnih sudova u Republici Srpskoj pred kojim će se sprovesti postupak.
- (5) Stvarno nadležan sud je sud određen zakonom.
- (6) U izreku presude iz stava 3. ovog člana sud će unijeti potpunu izreku i naziv suda iz inostrane presude i izreći će sankciju. U obrazloženju presude iznijeti će razloge kojima se rukovodio prilikom izricanja sankcija.
- (7) Protiv presude iz stava 6. ovog člana mogu izjaviti žalbu tužilac i osuđeni ili njegov branilac shodno odredbama ovog zakona.

(8) Ako strani državljanin osuđen od domaćeg suda ili lice ovlašćeno ugovorom podnese molbu prvostepenom sudu da osuđeni izdržava kaznu u svojoj zemlji, sud će postupiti po međunarodnom ugovoru.

Centralizacija podataka

Član 405

O krivičnim djelima pravljenja i stavljanja u opticaj falsifikovanog novca, neovlašćene proizvodnje, prerađivanja i prodaje opojnih droga i otrova, trgovine ljudima, proizvodnje i rasturanja pornografskih spisa, kao i o drugim krivičnim djelima u pogledu kojih se međunarodnim ugovorima predviđa centralizacija podataka, sud pred kojim se vodi krivični postupak dužan je da, bez odgađanja, dostavi nadležnom ministarstvu Bosne i Hercegovine podatke o krivičnom djelu i učiniocu, a prvostepeni sud - i pravosnažnu presudu. Kada je u pitanju krivično djelo pranja novca ili je riječ o krivičnom djelu u vezi sa pranjem novca, podaci se moraju, bez odgađanja, dostaviti i organu Bosne i Hercegovine nadležnom za sprečavanje pranja novca.

Ustupanje krivičnog gonjenja stranoj državi

Član 406

(1) Ako je na teritoriji Republike Srpske krivično djelo izvršio stranac koji ima prebivalište u stranoj državi, toj državi se mogu, van uslova predviđenih za izručenje osumnjičenih, odnosno optuženih, ustupiti svi krivični spisi radi krivičnog gonjenja i suđenja, ako se strana država tome ne protivi.

(2) Ustupanje krivičnog gonjenja i suđenje nije dopušteno ako se njime stranac može izložiti nepravednom postupku, nehumanom i ponižavajućem postupanju ili kažnjavanju.

(3) Do potvrđivanja optužnice, odluku o ustupanju donosi nadležni tužilac. Nakon podizanja optužnice, a do ustupanja predmeta sudiji, odnosno vijeću u svrhu zakazivanja glavnog pretresa - odluku donosi sudija za prethodno saslušanje, na prijedlog tužioca.

(4) Ako je oštećeni državljanin Republike Srpske, odnosno Bosne i Hercegovine, ustupanje nije dopušteno ako se on tome protivi, osim ako je dato obezbjeđenje za ostvarivanje njegovog imovinskopravnog zahtjeva.

Preuzimanje krivičnog gonjenja

Član 407

(1) Zahtjev strane države da se u Republici Srpskoj preuzme gonjenje državljanina Republike Srpske, odnosno Bosne i Hercegovine ili lica koje ima prebivalište u Republici Srpskoj za krivično djelo izvršeno u inostranstvu, dostavlja se sa spisima nadležnom tužiocu na čijem području to lice ima prebivalište.

(2) Ako je nadležnom organu strane države podnesen imovinskopravni zahtjev, postupiće se kao da je taj zahtjev podnesen nadležnom sudu.

(3) O odluci kojom se odbija preuzimanje krivičnog gonjenja, kao i o pravosnažnoj odluci donesenoj u krivičnom postupku, obavijestiće se strana država koja je uputila zahtjev.

XXIX - POSTUPAK ZA NAKNADU ŠTETE, REHABILITACIJU I OSTVARIVANJE DRUGIH PRAVA LICA BEZ OSNOVA OSUĐENIH I NEOSNOVANO LIŠENIH SLOBODE

Naknada štete zbog neopravdane osude

Član 408

(1) Pravo na naknadu štete zbog neopravdane osude ima lice prema kome je bila pravosnažno izrečena krivična sankcija ili koje je proglašeno krivim, a oslobođeno od kazne, a kasnije je povodom vanrednog pravnog lijeka novi postupak pravosnažno obustavljen ili je pravosnažnom presudom oslobođen od optužbe, ili je optužba odbijena, osim u slučajevima ako:

a) je do obustave postupka ili donošenja presude kojom se optužba odbija došlo zbog toga što je u novom postupku tužilac odustao od gonjenja, a do odustanka je došlo na osnovu sporazuma sa osumnjičenim, odnosno optuženim i

b) je u novom postupku presudom optužba odbačena zbog nenadležnosti suda, a ovlašćeni tužilac nije preduzeo gonjenje pred nadležnim sudom.

(2) Osuđeni nema pravo na naknadu štete ako je svojim lažnim priznanjem ili na drugi način namjerno prouzrokovao svoju osudu, osim ako je na to bio prinuđen.

(3) U slučaju osude za krivična djela u sticaju, pravo na naknadu štete može se odnositi i na pojedina krivična djela u pogledu kojih su ispunjeni uslovi za priznanje naknade.

Zastarjelost potraživanja za naknadu štete

Član 409

(1) Pravo na naknadu štete zastarijeva istekom tri godine od dana pravosnažnosti prvostepene presude kojom je okrivljeni oslobođen od optužbe ili kojom je optužba odbijena, odnosno pravosnažnosti prvostepenog rješenja kojim je postupak obustavljen, a ako je povodom žalbe rješavao viši sud - od dana prijema odluke višeg suda.

(2) Prije podnošenja sudu tužbe za naknadu štete, oštećeni je dužan da se sa svojim zahtjevom obrati Ministarstvu pravde, radi postizanja sporazuma o postojanju štete i vrsti i visini naknade.

(3) U slučaju iz člana 408. stav 1. tačka b) ovog zakona, o zahtjevu se može rješavati samo ako ovlašćeni tužilac nije preduzeo gonjenje pred nadležnim sudom u roku od tri mjeseca od dana prijema pravosnažne presude.

Podnošenje tužbe nadležnom sudu za naknadu štete

Član 410

(1) Ako zahtjev za naknadu štete ne bude usvojen ili o njemu Ministarstvo pravde ne donese odluku u roku od tri mjeseca od dana podnošenja zahtjeva, oštećeni može kod nadležnog suda podnijeti tužbu za naknadu štete. Ako je postignut sporazum samo u pogledu dijela zahtjeva, oštećeni može tužbu podnijeti u pogledu ostatka zahtjeva.

(2) Dok traje postupak iz stava 1. ovog člana, ne teče zastarjelost predviđena u članu 409. stav 1. ovog zakona.

(3) Tužba za naknadu štete podnosi se protiv Republike Srpske.

Pravo nasljednika na naknadu štete

Član 411

(1) Nasljednici nasljeđuju pravo oštećenog lica na naknadu imovinske štete. Ako je oštećeni već podnio zahtjev, nasljednici mogu nastaviti postupak samo u granicama već podnesenog zahtjeva za naknadu štete.

(2) Nasljednici oštećenog lica mogu poslije njegove smrti nastaviti postupak za naknadu štete, odnosno pokrenuti postupak ako je oštećeno lice umrlo prije isteka roka zastarjelosti, a zahtjeva se nije odreklo.

Lica kojima pripada pravo na naknadu štete

Član 412

(1) Pravo na naknadu štete pripada i licu koje:

a) je bilo u pritvoru, a nije došlo do pokretanja krivičnog postupka, ili je postupak obustavljen pravosnažnim rješenjem, ili je pravosnažnom presudom oslobođeno od optužbe ili je optužba odbijena,

b) je izdržavalo kaznu lišenja slobode, a povodom ponavljanja krivičnog postupka izrečena mu je kazna lišenja slobode u kraćem trajanju od kazne koju je izdržalo ili je izrečena krivična sankcija koja se ne sastoji u lišenju slobode ili je proglašeno krivim, a oslobođeno od kazne,

v) je usljed greške ili nezakonitog rada organa neosnovano lišeno slobode, ili je zadržano duže u pritvoru ili ustanovi za izdržavanje kazne ili mjere i

g) je u pritvoru provelo duže nego što traje kazna zatvora na koju je osuđeno.

(2) Licu koje je u skladu sa članom 204. ovog zakona lišeno slobode, bez zakonskog osnova, pripada pravo na naknadu štete ako protiv njega nije određen pritvor, niti mu je vrijeme za koje je lišeno slobode uračunato u izrečenu kaznu za krivično djelo ili za prekršaj.

(3) Naknada štete ne pripada licu koje je svojim nedopuštenim postupcima prouzrokovalo lišenje slobode. U slučajevima iz stava 1. tačka a) ovog člana isključeno je pravo na naknadu štete iako su postojale okolnosti iz člana 408. stav 1. t. a) i b) ili ako je postupak obustavljen na osnovu člana 215. ovog zakona.

(4) U postupku za naknadu štete u slučajevima iz st. 1. i 2. ovog člana shodno će se primjenjivati odredbe ove glave.

Naknada štete licu prouzrokovana sredstvima javnog informisanja

Član 413

(1) Ako je slučaj na koji se odnosi neopravdana osuda ili neosnovano lišenje slobode nekog lica prikazivan u sredstvu javnog informisanja i time bio povrijeđen ugled tog lica, sud će, na njegov zahtjev, objaviti u novinama ili drugom sredstvu javnog informisanja saopštenje o odluci iz koje proizlazi neopravdanost ranije osude, odnosno neosnovanost lišenja slobode. Ako slučaj nije prikazivan u sredstvu javnog informisanja, ovakvo saopštenje će se, na zahtjev tog lica, dostaviti državnom organu, preduzeću ili drugom pravnom licu u kojem lice radi, a ako je to za njegovu rehabilitaciju potrebno - političkoj stranci ili udruženju građana.

(2) Poslije smrti osuđenog lica pravo na podnošenje ovog zahtjeva pripada njegovom bračnom, odnosno vanbračnom drugu, djeci, roditeljima, braći i sestrama.

(3) Zahtjev iz stava 1. ovog člana može se podnijeti i ako nije podnesen zahtjev za naknadu štete.

(4) Nezavisno od uslova predviđenih u članu 408. ovog zakona, zahtjev iz stava 1. ovog člana može se podnijeti i kada je povodom vanrednog pravnog lijeka izmijenjena pravna kvalifikacija djela, ako je usljed pravne kvalifikacije u ranijoj presudi bio teže povrijeđen ugled osuđenog lica.

(5) Zahtjev iz st. 1. do 3. ovog člana podnosi se u roku od šest mjeseci iz člana 409. stav 1. ovog zakona sudu koji je u krivičnom postupku sudio u prvom stepenu. O zahtjevu odlučuje vijeće iz člana 24. stav 5. ovog zakona. Prilikom rješavanja o zahtjevu shodno se primjenjuju odredbe člana 408. stav 2. i člana 412. stav 3. ovog zakona.

Rehabilitacija

Član 414

Sud koji je u krivičnom postupku sudio u prvom stepenu donijeće po službenoj dužnosti rješenje kojim se poništava upis neopravdane osude u kaznenoj evidenciji. Rješenje se dostavlja organu nadležnom za vođenje kaznene evidencije. O poništenom upisu ne smiju se nikom davati podaci iz kaznene evidencije.

Zabrana upotrebe podataka

Član 415

Lice koje na bilo koji način dođe do podataka koji se odnose na neopravdanu osudu ili na neosnovano lišenje slobode ne može upotrijebiti podatke na način koji bi bio od štete za rehabilitaciju lica protiv kojeg je vođen krivični postupak.

Pravo na naknadu štete oštećenog po osnovu radnog odnosa

Član 416

(1) Licu kome je zbog neopravdane osude ili neosnovanog lišenja slobode prestao radni odnos ili svojstvo osiguranika socijalnog osiguranja priznaje se radni staž, odnosno staž osiguranja kao da je bilo na radu za vrijeme za koje je zbog neopravdane osude ili neosnovanog lišenja slobode staž izgubilo. U staž se uračunava i vrijeme nezaposlenosti do koje je došlo zbog neopravdane osude ili neosnovanog lišenja slobode, a koja nije nastala krivicom tog lica.

(2) Prilikom svakog rješavanja o pravu na koje utiče dužina radnog staža, odnosno staža osiguranja državni organ, preduzeće ili drugo pravno lice uzeće u obzir staž priznat odredbom stava 1. ovog člana.

(3) Ako državni organ, preduzeće ili drugo pravno lice iz stava 2. ovog člana ne uzme u obzir staž priznat odredbom stava 1. ovog člana, oštećeno lice može zahtijevati da sud naveden u članu 410. stav 1. ovog zakona utvrdi da je priznavanje ovog vremena nastupilo po zakonu. Tužba se podnosi protiv državnog organa, preduzeća ili drugog pravnog lica koje osporava priznati staž i protiv Republike Srpske iz člana 410. stav 3. ovog zakona.

(4) Na zahtjev državnog organa, preduzeća ili drugog pravnog lica kod kojeg se pravo iz stava 2. ovog člana ostvaruje isplatiće se iz budžetskih sredstava u skladu sa članom 410. stav 3. ovog zakona propisani doprinos za vrijeme za koje je odredbom stava 1. ovog člana staž priznat.

(5) Staž osiguranja priznat odredbom stava 1. ovog člana u cijelosti se uračunava u penzijski staž.

XXX - POSTUPAK ZA IZDAVANJE POTJERNICE I OBJAVE

Traženje adrese

Član 417

Ako se ne zna prebivalište ili boravište osumnjičenog, odnosno optuženog, kada je to po odredbama ovog zakona neophodno, tužilac ili sud će zatražiti od policijskog organa da osumnjičenog, odnosno optuženog potraže i da tužioca, odnosno sud obavijeste o njegovoj adresi.

Uslovi za izdavanje potjernice

Član 418

(1) Izdavanje potjernice može se narediti kada se osumnjičeni, odnosno optuženi protiv kojeg je pokrenut krivični postupak zbog krivičnog djela za koje se po zakonu može izreći kazna zatvora od tri godine ili teža kazna nalazi u bjekstvu, a postoji naredba za njegovo dovođenje ili rješenje o određivanju pritvora.

(2) Izdavanje potjernice naređuje sud.

(3) Izdavanje potjernice narediće se i u slučaju bjekstva osuđenog iz ustanove u kojoj izdržava kaznu, bez obzira na visinu kazne, ili bjekstva iz ustanove u kojoj izdržava zavodsku mjeru vezanu sa lišenjem slobode. Naredbu, u tom slučaju, izdaje rukovodilac ustanove.

(4) Naredba suda ili rukovodioca ustanove za izdavanje potjernice dostavlja se policijskim organima radi izvršenja.

Izdavanje objave

Član 419

(1) Ako su potrebni podaci o pojedinim predmetima koji su u vezi sa krivičnim djelom ili ove predmete treba pronaći, a naročito ako je to potrebno radi ustanovljenja istovjetnosti pronađenog nepoznatog leša, narediće se izdavanje objave kojom će se zatražiti da se podaci ili obavještenja dostave organu koji vodi postupak.

(2) Policijski organi mogu objavljivati i fotografiju leša ili nestalog lica ako postoje osnovi sumnje da je do smrti, odnosno nestanka tog lica došlo usljed krivičnog djela.

Povlačenje potjernice ili objave

Član 420

Organ koji je naredio izdavanje potjernice ili objave dužan je da je odmah povuče kada se pronađe traženo lice ili predmet ili kada nastupi zastarjelost krivičnog gonjenja ili izvršenja kazne ili drugi razlozi zbog kojih potjernica ili objava nije više potrebna.

Ko raspisuje potjericu ili objavu

Član 421

(1) Potjericu i objavu raspisuje nadležni policijski organ kojeg određuje sud u svakom pojedinom slučaju, odnosno ustanova iz koje je pobjeglo lice sa izdržavanja kazne ili zavodske mjere.

(2) Ako je vjerovatno da se lice za kojim je izdata potjericu nalazi u inostranstvu, nadležno ministarstvo Bosne i Hercegovine može raspisati i međunarodnu potjericu.

XXXI - PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Nedovoljan broj sudija

Član 422

(1) Ako se kod suda koji sudi samo u prvom stepenu zbog nedovoljnog broja sudija ne može formirati vijeće predviđeno u članu 24. stav 5. ovog zakona, poslove iz nadležnosti tog vijeća vršiće vijeće neposredno višeg suda, ako odredbama st. 2. i 3. ovog člana nije drugačije određeno.

(2) Poslije predaje optužnice, pritvor određuje ili ukida, po saslušanju tužioca, predsjednik vijeća, odnosno sudija, a na glavnom pretresu - vijeće.

(3) Sudija prvostepenog suda donosi odluku o zahtjevu za ponavljanje postupka u skladu sa članom 346. stav 1. ovog zakona.

Rješavanje predmeta primljenih u rad

Član 423

(1) Postupci u krivičnim predmetima primljenim u rad kod sudova prije 1. jula 2003. godine nastaviće se po odredbama ovog zakona, osim ako odredbama ovog člana nije drugačije određeno.

(2) Postupci u predmetima iz stava 1. ovog člana u kojima je optužnica stupila na pravnu snagu ili je na osnovu prijedloga tužioca doneseno rješenje o izricanju mjere bezbjednosti obaveznog psihijatrijskog liječenja i čuvanja u zdravstvenoj ustanovi, odnosno obaveznog psihijatrijskog liječenja na slobodi nastaviće se po odredbama Zakona o krivičnom postupku ("Službeni list SFRJ", br. 26/86, 74/87, 57/89 i 3/90), kao i prema Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o krivičnom postupku, objavljenom u "Službenom glasniku Republike Srpske", br. 4/93, 26/93, 14/94, 6/97 i 61/01, osim ako odredbama ove glave nije drugačije određeno.

(3) Predmete iz nadležnosti Suda Bosne i Hercegovine primljene u rad kod sudova do 1. jula 2003. godine, u kojima je optužnica stupila na pravnu snagu, dovršiće ti sudovi po propisima koji su do tada bili na snazi. Predmete iz nadležnosti Suda Bosne i Hercegovine primljene u rad kod sudova, odnosno tužilaštava u kojima optužnica nije stupila na pravnu snagu dovršiće mjesno nadležni sudovi po odredbama ovog zakona, osim ako Sud Bosne i Hercegovine, po službenoj dužnosti ili na obrazloženi prijedlog stranaka ili branioca, ne odluči da preuzme takav predmet.

(4) Ako je Sud Bosne i Hercegovine vođenje postupka iz svoje nadležnosti prenio sudu na čijem je području krivično djelo izvršeno ili pokušano, taj sud će prihvatiti dokaze prikupljene u toku istrage i sudskog obezbjeđenja dokaza u skladu sa ovim zakonom.

(5) Postupke u predmetima iz stava 3. ovog člana u kojima je podnesen optužni prijedlog dovršiće sudovi po propisima iz stava 3. ovog člana, osim ako odredbama ove glave nije drugačije određeno.

(6) Pravosnažna rješenja Vrhovnog suda Republike Srpske donesena na osnovu člana 200. stav 4. ovog zakona ostaju na snazi.

Mogućnost suđenja u odsustvu

Član 424

(1) Ako je prije 1. jula 2003. godine doneseno rješenje o suđenju u odsustvu, postupak će se rješenjem prekinuti. Kada prestanu smetnje koje su prouzrokovale prekid postupka, postupak će se nastaviti po propisima iz člana 423. stav 2. ovog zakona.

(2) Ako je prije 1. jula 2003. godine optuženom suđeno u odsustvu i donesena presuda, postupak će se dovršiti po propisima iz stava 1. ovog člana, osim ako odredbama ove glave nije drugačije propisano.

Predmeti u kojima je drugostepeni sud odredio održavanje pretresa

Član 425

U postupcima u kojima je do stupanja na snagu ovog zakona drugostepeni sud ukinuo prvostepenu presudu i odredio održavanje pretresa pred tim sudom, postupak će se nastaviti i dovršiti po propisima koji su bili na snazi do donošenja ovog zakona.

Nemogućnost ponavljanja postupka

Član 426

(1) Pravo na ponavljanje krivičnog postupka pravosnažno dovršenog prije 1. januara 1954. godine biće uređeno posebnim zakonom. Do tada ostaje na snazi član 6. Uvodnog zakona za Zakonik o krivičnom postupku ("Službeni list FNRJ", broj 40/53).

(2) U pogledu naknade štete neopravdano osuđenim i neosnovano lišenim slobode, odredba člana 7. Uvodnog zakona za Zakonikom o krivičnom postupku ("Službeni list FNRJ", broj 40/53), primjenjuje se i poslije 1. jula 2003. godine, osim ako se drugačije predvidi zakonom iz stava 1. ovog člana.

Podzakonski propisi

Član 427

(1) Vlada Republike Srpske donijeće u roku od šest mjeseci propis o naknadi troškova krivičnog postupka i visini paušalnog iznosa iz člana 102. ovog zakona.

(2) Ministar će u roku od šest mjeseci donijeti sljedeće propise o:

a) krivičnoj evidenciji iz člana 95. ovog zakona,

b) vođenju evidencije o pritvorenicima iz člana 206. ovog zakona,

v) uslovima, načinu čuvanja i uništavanja materijalnih dokaza u krivičnom postupku iz člana 270. ovog zakona.

Prestanak važenja podzakonskih akata

Član 428

Propisi doneseni na osnovu Zakona o krivičnom postupku Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske", br. 50/03, 111/04, 115/04, 29/07, 68/07, 119/08, 55/09, 80/09, 88/09, 92/09 i 100/09) primjenjivaće se do donošenja podzakonskih akata iz člana 427. ovog zakona, ukoliko nisu u suprotnosti sa njim.

Prestanak važenja zakona

Član 429

Stupanjem na snagu ovog zakona prestaje da se primjenjuju Zakon o krivičnom postupku - Prečišćeni tekst ("Službeni list SFRJ", br. 26/86, 74/87, 57/89 i 3/90) sa izmjenama i dopunama ovog zakona, objavljenim u "Službenom glasniku Republike Srpske", br. 4/93, 26/93, 14/94, 6/97 i 61/01 i Zakon o krivičnom postupku Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske", br. 50/03, 111/04, 115/04, 29/07, 68/07, 119/08, 55/09, 80/09, 88/09 92/09) i Zakon o krivičnom postupku - Prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Republike Srpske, broj 100/09), osim ako odredbama ove glave nije drugačije propisano.

Stupanje na snagu ovog zakona

Član 430

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srpske".